

Filozofická fakulta Univerzity Palackého

*Překlad vybraného úryvku a formulace nové koncepce
překladu Burgessova románu A Clockwork Orange s
poukazem na koncepční nedostatky existujícího českého
překladu
(Diplomová práce)*

2013

Barbora Nožičková

Filozofická fakulta Univerzity Palackého

Katedra anglistiky a amerikanistiky

*Překlad vybraného úryvku a formulace nové koncepce
překladu Burgessova románu A Clockwork Orange s
poukazem na koncepční nedostatky existujícího českého
překladu*

*Translation of a Chosen Excerpt from Burgess' Book A
Clockwork Orange and Formulation of a New Concept of
Translation with Reference to the Conceptual Imperfections
of the Published Czech Translation*

(diplomová práce)

Autor: Barbora Nožičková, Angličtina se zaměřením na tlumočení a překlad

Vedoucí práce: Řeřicha Václav, Doc. PhDr. CSc.

Olomouc 2013

Prohlašuji, že jsem tuto diplomovou práci vypracovala samostatně a uvedla úplný seznam citované a použité literatury.

V Olomouci dne

Ráda bych tímto poděkovala svému vedoucímu práce Václavu Řeřichovi,
Doc. PhDr. CSc. a především své rodině, a příteli za podporu a trpělivost.

OBSAH

1. ÚVOD	2
2. O AUTOROVI.....	5
3. KNIHA.....	7
3. 1 A Clockwork Orange	7
3. 2 Mechanický pomeranč	10
4. PŘEKLAD VYBRANÉHO ÚRYVKU	11
5. NADSAT	30
5. 1 Zařazení nadsat z hlediska stylistických vrstev a jeho funkce.....	31
5. 2 Zařazení jazyka nadsat do širšího kontextu v rámci literatury.....	34
5. 3 Přístupy k překladu ve světě	34
5. 4 Slovtvorné prostředky v angličtině	36
5. 4. 1 Derivace	37
5. 4. 1. 1 Back-formation	39
5. 4. 1. 2 Konverze	40
5. 4. 2 Kompozice (skládání)	41
5. 4. 2. 1 Reduplikace.....	42
5. 4. 3 Blending (mísení).....	43
5. 4. 4 Clipping.....	44
5. 4. 5 Inicializace a akronymy	46
5. 4. 6 Výpůjčky a kalky	47
5. 4. 7 Neologismus (novotvar, coinage)	48
5. 4. 7. 1 Onomatopoeia	49
5. 5 Výběr ekvivalentního jazyka pro překlad	49
5. 6 Rozšiřování české slovní zásoby.....	52
5. 6. 1 Slovtvorné prostředky v češtině.....	53
5. 6. 1. 1 Odvozování	53
5. 6. 1. 2 Skládání slov	58
5. 6. 1. 3 Vytváření zkratk a zkratkových slov.....	59
6. NEDOSTATKY EXISTUJÍCÍHO ČESKÉHO PŘEKLADU	61
6. 1 Výraz veshch.....	63
6. 2 Výraz moloko.....	65
6. 3 Výrazy označující peníze	66
6. 4 Výrazy označující osoby ženského pohlaví (devotchka, sharp, ptitsa).....	69

6. 5 Výrazy označující osoby mužského pohlaví (malchick, malchickiwick), či bez ohledu na pohlaví (chelloveck, veck)	75
6. 6 Výrazy označující části obličeje.....	82
6. 7 Přívlasky starry a malenky	89
6. 8 Slovesa pohybu (gooly, itty, ookadeet).....	93
7. ZÁVĚR	96
8. PŘÍLOHY	98
8. 1 Anthony Burgess, A Clockwork Orange	98
8. 2 Anthony Burgess, Mechanický pomeranč, přeložil Ladislav Šenkyřík	117
8. 3 Glosář	136
9. RÉSUMÉ	141
10. POUŽITÉ TEXTY	144
11. BIBLIOGRAFIE	145
12. ANOTACE.....	149

1. ÚVOD

Tato práce se zabývá jazykem dystopického románu *A Clockwork Orange* (1962) od Anthonyho Burgesse i jeho českým překladem, který vyšel pod názvem *Mechanický pomeranč* (1992). Zabývá se tedy uměleckým literárním textem s hypoteticky neomezeným okruhem příjemců. Práce se skládá ze dvou částí – teoretické a praktické. Teoretická část se zabývá knihou jako takovou. Přibližuje její charakteristické rysy na lexikální úrovni, neboť hlavním specifikem knihy je smyšlený jazyk, jímž komunikují hlavní postavy. Proto se tato část zaměřuje především na slovní zásobu tohoto jazyka a zařazuje ho do konkrétního jazykového útvaru, tedy slangu, kde nová slova vznikají tak, že jsou přiřazovány nové významy již existujícím slovům nebo jsou vytvářena zcela nová slova.¹ Jelikož značná část jazyka nadsat vznikla tak, že byla vytvořena nová slova, na základě slov převzatých z jiného jazyka, převážně ruštiny, je věnována kapitola i slovotvorným postupům, které má angličtina k dispozici. Tyto postupy jsou zároveň ilustrovány konkrétními příklady.

Teoretická část dále přibližuje autora knihy a uvádí okolnosti jejího vzniku. Mimo jiné zasazuje jazyk nadsat do širšího kontextu z hlediska příslušnosti tohoto jazyka k fiktivním literárním jazykům a také uvádí příklady přístupu k překladu jazyka ve světě. Především s ohledem na skutečnosti, které Burgess vedly k volbě ruštiny jako základu jazyka nadsat je následně stanovena nová koncepce překladu, která zakládá tento fiktivní jazyk na španělštině. S ohledem na požadavky, které jsou na jazyk kladeny, jsou nová slova v cílovém

¹ BLONSKYTĚ, Marija a PETRONIENĚ Saulė. Translation of the Russian Nadsat Slang in Anthony Burgess' Novel *A Clockwork Orange* into Lithuanian. *Studies about Languages*. 2013, č. 22, str. 63.

textu vytvářena především podle slovotvorných postupů typických pro češtinu. Tyto postupy jsou představeny s uvedením konkrétních příkladů z přeloženého úryvku.

Praktická část sestává z překladu úryvku této knihy, konkrétně celé první a části čtvrté kapitoly. První kapitola byla vybrána s ohledem na skutečnost, že právě zde je čtenáři poprvé představen fiktivní jazyk i jeho uživatelé a je tedy podstatná pro porozumění. Část čtvrté kapitoly byla vybrána z toho důvodu, že vhodně doplňuje vzorky z první kapitoly.

Praktická část se dále věnuje nedostatkům publikovaného překladu, kdy jsou vybrána konkrétní místa, která byla v publikovaném českém překladu problematicky převedena a porovnává jejich převod s řešeními z přeloženého úryvku. Zaměřuje se pak především na jazyk nadsat a jeho převod jakožto slangu, jenž je specifický tím, že se jedná o „[p]rimární jazykový projev, tedy nekodifikované živé slovo.“² Jako takový klade tedy na překladatele zvláštní požadavky týkající se mluvnosti, přirozenosti a plynulosti tohoto jazyka v cílovém textu. Stejně tak je sledováno, zda překlad těchto termínů zachovává rysy, které nese původní jazyk nadsat.

Hlavním cílem práce je navržení takové koncepce překladu, která zachová specifika výchozího textu, a vyvaruje se chyb, které se objevují v koncepci publikovaného překladu. Nová překladatelská řešení jsou navržena s ohledem na typ textu, především pak s ohledem na funkci specifických lexikálních prostředků v textu užitých, které jsou zároveň nosnými prvky textu. Tato práce se rozhodně nesnaží tvrdit, že uvedené řešení je jediné správné, pouze navrhuje co nejlepší řešení. Použité příklady pocházejí z překládaného úryvku, pokud není uvedeno jinak.

² Suk, Jaroslav, ed. Několik slangových slovníků: současný český kriminální slang: slang chartistů: slang profesionálních řidičů: slang teplárenských zaměstnanců: vojenský slang. Praha: Inverze, 1993, str. 8.

Při práci bylo použito britské vydání knihy *A Clockwork Orange* z roku 1986³ a 4. vydání *Mechanického pomeranče* z roku 2005 v překladu od Ladislava Šenkyříka.⁴

Součástí práce jsou tři přílohy – výchozí text přeloženého úryvku, odpovídající úryvek z publikovaného českého překladu od Ladislava Šenkyříka a glosář obsahující termíny jazyka nadsat v originálním znění a jejich nově navržené ekvivalenty, jak byly použity v překladu úryvku.

³ BURGESS, Anthony. *A Clockwork Orange*. Harmondsworth, Middlesex: Penguin Books, 1972, 143 s.

⁴ BURGESS, Anthony. *Mechanický pomeranč*. Vyd. 4., V EMG 1. Překlad Ladislav Šenkyřík. V Praze: Pro edici Světová literatura Lidových novin vydalo nakl. Euromedia Group, 2005, 174 s. Světová literatura Lidových novin.

2. O AUTOROVĚ⁵

John Anthony Burgess Wilson se narodil 25. února 1917 v britském Manchesteru. Byl spíše samotářské dítě, k čemuž přispíval i fakt, že jako jeden z mála uměl již před zahájením školní docházky číst. Dobré studijní výsledky mu zajistily místo na Xaverian College, římskokatolické škole na okraji Manchesteru.

Jednou z velkých Burgessových vášní byla hudba (což je mimo jiné patrné i v jeho tvorbě). Jelikož se na škole, kterou navštěvoval, hudba nevyučovala, naučil se ve čtrnácti letech hrát na klavír sám. Později chtěl studovat hudbu na univerzitě v Manchesteru, ale nebyl přijat kvůli špatným známkám z fyziky. Tak se dostal ke studiu anglického jazyka a literatury tamtéž. Studium zakončil s hodností Bachelor of Arts.

Po studiích strávil šest let v armádě. Během těchto let byl umístěn i v Gibraltar, kde vyučoval drama a mluvu. Po odchodu z armády, působil čtyři roky jako lektor dramatu a mluvy a poté jako učitel anglické literatury. Od roku 1954 byl učitelem na Malay College v Kuala Kangsar v Malajsii, kde se naučil plyně mluvit a psát malajsky. Zde publikoval své první novely *Time for a Tiger* (1956), *The Enemy in the Blanket* (1958) a *Beds in the East* (1959), nyní známé jako *The Long Day Wanes: A Malayan Trilogy*. Po návratu z Malajsie působil Burgess krátce i v Bruneji, o které napsal knihu *Devil of a State*.

Kvůli zdravotním potížím se roku 1959 usadil zpět v Anglii, konkrétně v Londýně. Při příležitosti zaoceánské plavby z Tilbury do Leningradu v létě roku 1961 oprášil svou ruštinu, která ho inspirovala k tvorbě jazyka nadsat,

5 Hlavní zdroj informací pro medailon: THE INTERNATIONAL ANTHONY BURGESS FOUNDATION. IABF [online]. Manchester. Dostupné z: <http://www.anthonyburgess.org/>

jenž hraje významnou roli v knize *A Clockwork Orange* a k němuž nechtěl v žádném případě poskytnout glosář.⁶

Dva roky strávil též ve Spojených státech, kde vyučoval na Princeton University kurzy kreativního psaní a poté na City College of New York. Postupně takto vystřídal několik amerických univerzit, až se usadil v Monaku, kde se stal spoluzakladatelem centra pro irská kulturní studia Princess Grace Irish Library. Zde také publikoval svou nejpříznačnější novelu *Earthly Powers* (1980), za kterou získal ocenění Charles Baudelaire Prize a Prix du Meilleur Livre Etranger (1981, Francie).

Anthony Burgess zemřel v rodném Manchesteru 22. listopadu 1993.

6 SHEDD, W. Anthony Burgess, *A Clockwork Orange* and Nadsat. In: *The Accidental Russophile: Topics on Russia and the former Soviet Union* [online]. 2006 [cit. 2013-03-05]. Dostupné z: <http://accidentalrussophile.blogspot.cz/2006/03/anthony-burgess-clockwork-orange-and.html>

3. KNIHA

3. 1 *A Clockwork Orange*

Kniha *A Clockwork Orange* byla napsána v roce 1962. Jedná se o dystopickou satiru, která své popularitě vděčí mimo jiné stejnojmenné filmové adaptaci režiséra Staneleyho Kubricka. Dle Burgessových slov však zdaleka nepatří mezi jeho nejlepší díla, neboť je příliš promyšlená a poučná.⁷ Podnětem k napsání románu byla Burgessova cesta do Leningradu (viz kapitola 2), kde měl možnost pozorovat atmosféru, kdy vláda ovládala životy lidí a utlačovala je. Komunismus, který zde byl jedinou uplatňovanou ideologií, byl z Burgessova pohledu od základu špatný, protože tím, že docházelo k přenosu zodpovědnosti z jedince na kolektiv, zatímco blaho jedince ustupovalo do pozadí, byl v naprostém rozporu s Burgessovou zakořeněnou katolickou vírou, jež je založena na svobodné vůli jedince.⁸ Proto je možné vyložit si *A Clockwork Orange* jako útok na komunistickou ideologii. Tento fakt je posílen i motivem, který byl v knize použit, a to zbavení jedince možnosti volby v zájmu blaha celé společnosti.

Co se týče jazyka nadsat, tedy slangu, kterým mluví teenageři v *A Clockwork Orange*, sám autor tvrdí, že k použití ruštiny ho vedly čistě estetické důvody, neboť jak se sám vyjádřil, „Nadsat, a Russified version of English, was meant to muffle the raw response we expect from pornography. It turns the book into a linguistic adventure.“⁹

Na *A Clockwork Orange* by se však nemělo nahlížet pouze jako na kritiku Sovětského svazu. Stejná míra kritiky je v této knize směřována i na anglickou a

⁷ BURGESS, Anthony, Earl G. INGERSOLL a Mary C. INGERSOLL. *Conversations with Anthony Burgess*. Jackson: University Press of Mississippi, 2008, str. 131.

⁸ BURGESS, Anthony, Earl G. INGERSOLL a Mary C. INGERSOLL. *Conversations with Anthony Burgess*. Jackson: University Press of Mississippi, 2008, str. 8.

⁹ BURGESS, Anthony. *A Clockwork Orange*. [New American ed.]. New York: W.W. Norton, 1986. PDF verze, str. 4.

americkou společnost. Hlavním cílem této satiry byl ovšem myšlenkový směr zvaný behaviorismus.¹⁰

Tento směr se zabývá reakcí lidského či zvířecího subjektu na určitý podnět. Pečlivě kontrolovaným systémem trestů a odměn ukazuje, že vědci mohou ovlivňovat, či dokonce změnit, chování testovaného subjektu.¹¹ S tímto zjištěním přichází i hrozba neomezené kontroly lidského chování. Behaviorismus měl navíc především v Severní Americe až do 70. let 20. století značný vliv nejen na akademické půdě, ale i v oblasti vzdělávání, vlády a nápravných zařízení, a nápadně se odráží v Burgessově fiktivní Ludovikově metodě.¹² a Z pojetí této metody v románu je zřejmé, že s podobnými výzkumy a postupy autor nesouhlasil, neboť byly v přímém rozporu s jeho vírou v to, že právo na svobodnou vůli je nepopíratelnou součástí lidské existence.¹³ Věřil, že pokud člověk ztratí možnost volby, přestává být člověkem. Dalším důležitým elementem knihy je samotný její název. Na první pohled se jedná o nelogické spojení dvou slov, tedy oxymoron, a jako takový tedy nedává smysl. Burgess sám pro něj podal tři odlišná vysvětlení. Můžeme se pouze dohadovat, které z nich je pravdivé. Burgess tvrdil, že v londýnské hospodě za války slyšel výraz „as queer as a clockwork orange“, slangový výraz dříve používaný ve východním Londýně. Údajně pak daný výraz slyšel ještě několikrát. Navzdory tomuto tvrzení neexistují před vydáním knihy, tedy před rokem 1962, žádné záznamy o tom, že by někdo někdy daný výraz

¹⁰ Užitečné publikace týkající se behaviorismu: BAUM, William M. *Understanding behaviorism: science, behavior, and culture*. New York, NY: HarperCollins College Publishers, 1994, xvi, 255 s.

WATSON, John B. Psychology as the behaviorist views it. *Psychological Review*. 1913, č. 20, s. 158-177.

SKINNER, B.F. *Science and human behavior*. Paperback ed., 21. print. New York: Macmillan, 1953. (Dostupné na http://www.bfskinner.org/bfskinner/Society_files/Science_and_Human_Behavior.pdf)

¹¹ Behaviorism. *Stanford Encyclopedia of Philosophy* [online]. 2000, 2010-07-27 [cit. 2013-04-07]. Dostupné z: <http://plato.stanford.edu/entries/behaviorism/#2>

¹² Behaviorism. *Internet Encyclopedia of Philosophy: A Peer-Reviewed Academic Resource* [online]. 2002, 2013-07-19 [cit. 2013-04-07]. Dostupné z: <http://www.iep.utm.edu/behavior/#SH2>

¹³ BURGESS, Anthony, Earl G. INGERSOLL a Mary C. INGERSOLL. *Conversations with Anthony Burgess*. Jackson: University Press of Mississippi, 2008, str. 8.

použil¹⁴ a neobjevuje se ani v *The Routledge Dictionary of Historical Slang* od Erica Partridge, ačkoliv slovo *orange* se v něm objevuje hned v několika spojeních.¹⁵ Když byl dotázán na jeho význam, odpověděl:

„Well, the title has a very different meaning but only to a particular generation of London Cockneys. It's a phrase which I heard many years ago and so fell in love with, I wanted to use it, the title of the book. But the phrase itself I did not make up. [...] Now, obviously, I have to give it an extra meaning. I've implied an extra dimension. I've implied the junction of the organic, the lively, the sweet – in other words, life, the orange – and the mechanical, the cold, the disciplined. I've brought them together in this kind of oxymoron, this sour-sweet word.“¹⁶

Z tohoto vysvětlení je zřejmé, proč se mu spojení tolik líbilo a proč se hodí právě pro tuto knihu. Spojení něčeho příjemného a lákavého na pohled, a přitom zcela mechanického, chladného a disciplinovaného velmi dobře charakterizuje hlavní postavu knihy, Alexe.

Dalším jeho vysvětlením bylo, že název je slovní hříčka s výrazem *orang*, který v malajštině znamená muž. V knize však na malajštinu nejsou žádné další odkazy, tudíž je toto vysvětlení pravděpodobně jen součástí autorovy záliby ve vymýšlení matoucích informací. Poslední vysvětlení říká, že název je metaforou pro něco, co je organické, plné šťávy, sladké a s lákavou vůní, ale je přeměněno v mechanismus.¹⁷

Co se symboliky týče, Burgess nezůstal pouze u názvu. Jak sám autor uvedl v předmluvě, spisovatelé, jako je on sám, se zajímají o symboliku čísel, o

¹⁴ DEXTER, Gary. *Why not Catch-21?: The Stories Behind the Titles*. London: Frances Lincoln, 2008, str. 200–203.

¹⁵ PARTRIDGE, Eric. *The Routledge Dictionary of Historical Slang*. Abridged [ed.]. London: Routledge and Kegan Paul, 1973.

¹⁶ THRAWN, Alex D. *Clockwork Orange: A Review with William Everson*. MalcolmMcDowell.net [online]. 2002 [cit. 2013-04-19]. Dostupné z: <http://www.malcolmtribute.freeiz.com/aco/review.html>

¹⁷ DEXTER, Gary. *Why not Catch-21?: The Stories Behind the Titles*. London: Frances Lincoln, 2008, str. 200–203.

aritmologii. Když už s čísly přijdou do styku, musí mít nějaký smysl. Počet kapitol není nikdy nahodilý.¹⁸ Burgess pro svou knihu zvolil číslo dvacet jedna. Kniha je rozdělená do třech částí po sedmi kapitolách. Číslo dvacet jedna pro něj symbolizovalo dospělost, věk, kdy člověk přebírá zodpovědnost za své konání a může volit. Právě proto pro něj bylo toto číslo důležité. Vydavatel v Americe to nicméně nebral na vědomí a knihu o jednu kapitolu zkrátil. Ač nerad, Burgess se zásahem souhlasil. Americká vydání až do roku 1986 tak mají pouze dvacet kapitol. Kniha tak dostala zcela jiný celkový smysl, nedošlo k napravení hlavního hrdiny, což bylo dle vydavatele pro americké čtenáře údajně přijatelnější než optimističtější konec původní verze.¹⁹

V roce 2008 získala kniha ocenění Prometheus Hall of Fame Award udělované knihám žánru sci-fi.

3. 2 *Mechanický pomeranč*

Českého překladu se *A Clockwork Orange* dočkal v roce 1992. Kniha vyšla pod názvem *Mechanický pomeranč* v nakladatelství Volvox Globator a autorem překladu byl Ladislav Šenkyřík. Šenkyřík překládá díla od autorů jako Isaac Bashevis Singer, Charles Bukowski, Kurt Vonnegut, E. A. Poe, Vladimir Nabokov či Martin Amis. Drobných změn se překlad dočkal při svém druhém a třetím vydání (1996 a 2002 Volvox Globator). Výraznější úpravy se dostavily ve vydání čtvrtém z roku 2005 (Euromedia Group), kdy došlo k doplnění překladu o pasáž o rozsahu cca 380 slov, dříve z neznámých důvodů vynechanou a zcela nové redakční úpravě. Zatím posledního, pátého, vydání se kniha dočkala roku 2010 v edici Odeon.

¹⁸ BURGESS, Anthony. *A Clockwork Orange*. [New American ed.]. New York: W.W. Norton, 1986. PDF verze, str. 2.

¹⁹ CULLINAN, John. The Art Of Fiction No. 48: Anthony Burgess. *The Paris Review*. 2005, č. 48, str. 19.

4. PŘEKLAD VYBRANÉHO ÚRYVKU

Mechanický pomeranč

1

1 „Tak co dneska bude, no?“

2 Byl jsem tam já, to jest Alex, a mí tři amigové, to znamená Pěťa,
3 Jiřík a Tupoun, kterej je vážně tupej. Vysedávali jsme v mlíčným baru
4 Vaka a snažili se rozmentovat, jak naložíme s tím zimním večerem.
5 Byl pěkně temnej a zatraceně mrazivej, i když suchej. Mléčnej bar
6 Vaka byl lugar mlíko plus. Možná jste bratři moji zapomněli, jak
7 takový lugary vypadaly. Všechno se totiž tak rapido mění a všichni
8 rychle zapomínaj, noviny už skoro nikdo nečte. Takže tam prodávali
9 mlíko plus něco navíc. Na prodej likérů neměli licenci, ale zatím
10 neexistoval žádný zákon, kterej by zakazoval přidávat nový kósy do
11 starýho dobrýho leče. Mohli jste ho teda beberovat s chrystalem nebo
12 pejotem nebo drenkromem nebo i jednou nebo dvěma dalšíma kósama,
13 který ve vás vyvolaly krásnej tichej děsagradablovej pocit, takže jste
14 patnáct minut jenom civěli do svý levý boty a obdivovali v ní Dyjose
15 se všema jeho andělama a svatýma a v celým cerebru vám
16 vybuchovaly světla. Nebo jste mohli beberovat mlíko s břitvama, jak
17 jsme tomu říkali. To vás tak nabrousilo, že jste dostali chuť na
18 nějakou tu pořádnou přesilovku. A tohle jsme beberovali dneska večer,
19 večer, kdy začíná moje vyprávění.

20 Kapsy jsme měli nacpaný dynerama, takže kvůli robarování dalších
21 echtovních encí jsme vlastně nepotřebovali zpegarovat nějakýho
22 starýho bríka v temný uličce a verovat ho, jak se koupe ve svý krvi,
23 zatímco bysme počítali úlovek a dělili ho čtyřma. Ani jsme
24 nepotřebovali předvádět ultranásilí na třesoucí se viječový šedovlasý

25 pijese v obchodě a vodejít vyrysovaný s vnitřnostma pokladny. Ale
26 jak se říká – peníze nejsou všechno.

27 My čtyři jsme byli voblečený podle poslední módy. To v těch
28 dobách znamenalo, že jsme měli na sobě hodně přiléhavý kalhoty
29 s ulitou na měkčejš, jak jsme tomu říkali, která padla přesně na naše
30 nádobíčko v kalhotech. Aby bylo pěkně v bezpečí. A taky byla na
31 vozdobu; z určitýho úhlu jste totiž na ní mohli verovat ornament. Já
32 měl pavouka, Pěťa mano (jakože ruku), Jiřík měl hodně nóbl
33 ornament ve tvaru kytky a hlupáček Tupoun měl pěkně vilnej jak z
34 vojny ve tvaru rostra (jakože vobličej) klauna. Tupoun nikdy neměl
35 moc šajnu vo tom, jak věci fungujou; nevěřící Tomáš byl proti němu
36 břídil. Zkrátka byl z nás čtyř nejtupější. Dál jsme nosili saka do pasu
37 bez klop, který zato ale měly pořádný vycpávky na ramenou
38 („ombra“ jsme jim říkali). Ty byly takovou náhražkou vopravdovejch
39 ramen. Potom jsme, bratři moji, měli špinavě bílý vázanky, který
40 vypadaly jako našlehanej kartófl, čili brambora, s rejhama vod
41 vidličky. Vlasy jsme měli zastřižený, aby nebyly moc dlouhý, a na
42 nohou úplně děsagradablový boty, výborný na kopání.

43 „Tak co dneska bude, no?“

44 U baru seděly pohromadě tři mučáči, ale my byli čtyři čikové a my
45 se vobvykle řídili heslem jeden za všechny, všichni za jednoho. Tyhle
46 šarpy byly taky voblečený podle poslední módy. Na guliverech měly
47 paruky – fialovou, zelenou a voranžovou. Ty určitě nestály míň než tři
48 až čtyřtýdenní plat těch šarp. K tomu měly ladící mejkap (duhovej
49 kolem och, boku dost doširoka nalíčenou). Co se šatů týče, ty byly
50 dlouhý, úzký, černý. Na pečech měly malý, jakoby stříbrný vodznáčky
51 se jménama různějch čiků jako Honza, Michal a podobně. Byly to
52 jména čiků, se kterýma dormirovaly, ještě než jim bylo čtrnáct. Pořád
53 po nás koukaly a já měl nutkání navrhnout, aby si tři z nás (jen tak
54 jako koutkem boky) užili trochu toho sekso a nechali prost'áčka
55 Tupouna v pozadí. Stačilo by komprarovat Tupounovi decku býlího
56 mlíka s kapkou pejotu, ale to by vůbec nebyla férovka. Tupoun byl

57 děsně vošklivej a jeho jméno ho zkrátka vystihovalo, ale když došlo
58 na souboj, byl děsně děsagradablovej mlátič a uměl skvěle kopat.

59 „Tak co dneska bude, no?“

60 Ombrík, co seděl vedle mě, to jako že na dlouhý, velký,
61 přepychový sedačce, která se táhla podél tří zdí, byl úplně mimo, ocha
62 ochromený a mumlal palavry jako „Aristotelovy nemastný neslaný
63 díla venčí brambořík a jsou úplně bufanciózně vychytralý“. Byl
64 vočividně úplně mimo, hodně daleko na voběžný dráze. Věděl jsem,
65 jaký to je, taky jsem to zažil, jako každej jinej, ale tentokrát mi to,
66 bratři moji, připadalo jako dost zbabělá kósa. Prostě potom, co jste
67 vypili starý dobrý leče, jste jen leželi a potom jste dostali
68 pensijamento, že všechno kolem vás je tak nějak v minulosti. Všechno
69 jste verovali úplně jasně, úplně všechno – stoly, stereo sestavu, světla,
70 šarpy a čiky – ale bylo to jako nějaká kósa, která tam kdysi bývala a
71 teď už není. Byli jste jakoby hypnotizovaný botou, nohou nebo
72 nehtem, a pak to bylo, jako by vás něco zvedlo za zátylek a třáslo to s
73 váma jako s nějakou kočkou. A pak to s váma klepalo a třáslo, dokud
74 ve vás nezbylo vůbec nic. Přišli jste vo jméno a tělo a i vo sebe sama a
75 už vás vůbec nic nezajímalo. Čekali jste, dokud vám bota nebo nehet
76 nezežloutne a dokud není pořád žlutější a žlutější. Pak se začaly světla
77 tříštit jako atomy a bota nebo nehet, nebo zkrátka věci jako špína na
78 kalhotách se změnily ve vobrovskej lugar, větší než celej svět. A
79 nakonec, když bylo po všem, jste byli představený samotnému
80 Dyjosoj, čili Bohoj. Pak jste spadli zpátky do přítomnosti a kňourali
81 jste a se zkroucenou bokou vydávali jen bůůůůů. Je to sice pěkný, ale
82 zbabělý. Nepřišli jste na svět, jen abyste se spojili s Bohem. Taková
83 věc by z ombríka dokázala vysát veškerou sílu a dobrotu.

84 „Tak co dneska bude, no?“

85 Stereo bylo puštěný a vypadalo to, jako kdyby se zpěvákův vos
86 přesouval z jedny části baru do druhý. Vzlítával ke stropu a pak se
87 vrhal dolů a svištěl vode zdi ke zdi. To zrovna Berti Laski skřehotal
88 vijechovou hitovku „You Blister My Paint“. Jedna z těch tří pijes u

89 baru, ta se zelenou parukou vystrkovala a zatahovala břicho v rytmu
90 toho, čemu říkaly hudba. Úplně jsem cejtil břitvy ze starýho dobrýho
91 leče, jak se začínají zařezávat. Byl jsem připravenej na nějakou tu
92 přesilovku. Tak jsem vyštěknul: „Ven, ven, ven, ven!“ jako pes, a
93 potom jsem přetáhnul toho bríka, co seděl vedle mě, mumlal a byl
94 mimo. Dal jsem mu děsagradablovou ránu pěkně na ojido, čili ucho,
95 ale von to necejtil a pokračoval v tom svým „Telefonní hardware a
96 když farfakule dostane rubadubdub“. Moc dobře to ucejtí, až se vrátí
97 z tý svý země.

98 „Kam se jde?“ zeptal se Jiřík.

99 „Prostě běžte,“ vopáčil jsem „a uverujeme, co se namane, bratříčci
100 moji.“

101 Tak jsme vypadli do tý hluboký zimní noči a vydali se po
102 Marghanitině bulváru a pak jsme vodbočili na Boothbyho třídu, kde
103 jsme našli přesně to, co jsme hledali – pekeňovej špás na
104 vodstartování večera. Byl tam roztřesenej vijechovej učitelскеj typ
105 bríka, s brejlema a bokou povotevřenou v chladným vzduchu tý noči.
106 Pod paží si nesl knížky a taky nějakej vachrlatej deštník. Přicházel
107 zpoza rohu směrem vod veřejný knihovny, kterou tenkrát zrovna moc
108 lidí nenavštěvovalo. Tenkrát většinou nebylo moc těchlech starších
109 buržoazních typů vidět po setmění na ulici. To kvůli nedostatku
110 policajtů a taky kvůli takovej fajnovej čikopikům jako jsme byli
111 my. Tenhle profesorskej typ ombríka byl v celý ulici úplně sám. Tak
112 jsme k němu andarovali, jakože uctivě, a já začal: „Promiňte, bratře.“

113 Vypadal pekeňově tak ňák asustadově, když veroval nás čtyři v
114 celý kráse, jak si to šineme potichu, s úsměvem a zdvořile k němu,
115 řekl ale jen: „Ano? Co si přejete?“ Pronesl to dost hlasitě, takovým
116 učitelským tónem vosu, jako kdyby se nám snažil dokázat, že není
117 asustadovej. Vodpověděl jsem:

118 „Ach tak,“ vodvětil celej roztřesenej. „Opravdu? Chápu.“ Pořád se
119 přitom díval z jednoho na druhýho, zjistil, že se právě dostal do středu
120 hodně usměvavý a zdvořilý skupinky.

121 „Samozřejmě,“ vodpověděl jsem. „Dost by mě zajímalo, bratře,
122 jestli byste byl tak hodnej a nechal mě kouknout na ty knížky, co máte
123 pod paží. Nemám nic na světě radši než dobrou čistou knížku, bratře.“

124 „Čistou,“ řekl jen. „Čistou, ano?“ Pak už Pět'a kytaroval ty tři
125 knížky chlapíkovi z ruky a nechal je dost rapido kolovat. Protože byly
126 tři, každej z nás, krom Tupouna, měl jednu na verování. Já měl knížku,
127 co se jmenovala *Základy krystalografie*. Votevřel jsem ji a vohodnotil:
128 „Úžasný, vopravdu třída,“ a přitom jsem v ní listoval. A pak jsem
129 úplně šokovaným tónem vosu řekl: „Ale copak to tu máme? Co je
130 tady ta neslušná palavra? Samým studem se na to slovo nemůžu ani
131 podívat. Vážně jste mě zklamal, bratře. Dovopravdy.“

132 „Koukám, že si nesete knížky, bratře. To se v týdle době jen tak
133 nepoštěstí, potkat někoho, kdo ještě čte, bratře.“

134 „Ale,“ blekotal, „ale to...“

135 „Ale ale,“ přidal se Jiřík, „tomuhle říkám vopravdová sprost'árna.
136 Tady máme palavru, která začíná na h, a další, co začíná na č.“ Držel
137 knížku, co se jmenovala *Zázrak sněhové vločky*.

138 „Teda,“ přidal se Tupoun. Míraoval Pět'ovi přes rameno a zase
139 zacházel moc daleko, jako vždycky. „Tady píšou, co jí všechno dělal,
140 a je k tomu i vobrázek a tak. To se na to podívejme,“ dodal. „jste jen
141 zvrácenej starej slizoun.“

142 „A ve vašem věku, bratře,“ řekl jsem já a začal jsem tu knížku, co
143 jsem držel v ruce, cupovat na kusy a vostatní se ke mně přidali a taky
144 začli cupovat knížky, co měli v ruce. Tupoun s Pět'ou se přetahovali
145 vo *Klencovou soustavu*. Ten vijejchovej profesůrek začal grytarovat:
146 „Ale ty nejsou moje, jsou vlastnictvím města. Tohle je čirá
147 bezohlednost a vandalismus,“ nebo nějaký takový palavry. A pak se
148 tak nějak snažil ty knížky vybojovat zpátky, což teda bylo dost k pláči.
149 „Zasloužíš si pořádnou lekci, bratře,“ povídám mu. „Tak tak.“ Knížka
150 vo krystalech, kterou jsem měl já, byla hodně dobře vázaná. Bylo dost
151 těžký ji rozkortarovat na kousky. Byla totiž dost vijejchová a vyrobená
152 v dobách, kdy se ještě všechno dělalo tak, aby to něco vydrželo. Já ale
153 nakonec vytrhal stránky a rozhazoval jsem je po hrstech, jako by to

154 byly sněhový vločky, i když dost velký vločky, a ty se sypaly na toho
155 grytarujícího starýho bríka, a vostatní dělali to samý se svýma
156 knížkama. Jen hlupák Tupoun kolem tancoval jak nějakej klaun.
157 „Tady to máš,“ řekl Pét’a. „Todle tě naučí ty jeden zvrhlíku, tady máš
158 to svoje špinavý, vodporný čtivo.“

159 „Starej zlobivej bríku, i ty jeden“, přisadil jsem si a pak jsme si s
160 ním začali fílovat. Pét’a mu držel mana, Jiřík mu rozevřel boku
161 dokořán a Tupoun mu vyrval falešný dyjenty, horní i dolní. Hodil je
162 na zem a já je podrobil starýmu dobrýmu drcení botou. Vodolávaly
163 jak divý, byly vyrobený z nějakyho novýho děsagradablovýho
164 umělohmotnýho matroše. Ten starej brík začal dělat takový podivný
165 rujdy – „uf, af, of“ – tak mu Jiřík pustil lavija a hezky mu to nandal
166 svou vocelovou pěstí do tý jeho bezzubý boky. To toho starýho bríka
167 rozkňouralo ještě mnohem víc. A pak mu začala týct krev, bratři moji,
168 byla to vážně nádhera. Tak jsme mu sundali jeho svrchní ropy, svlíkli
169 jsme ho jen do tílka a dlouhejch podvlíkaček (vopravdu vijechevejch,
170 Tupoun se z toho skoro urysoval) a pak ho Pét’a hezky nakopnul do
171 nádobíčka. Pak už jsme ho pustili. Tak nějak se zakymácel a to jsme
172 ho vážně ani pořádně nepegarovali. A von začal dělat „och och och“,
173 nevěděl ani kde je, ani co je a my se mu pěkně chechtali a pak jsme
174 mu probrali kapsy, nic pořádnýho v nich ale nebylo. Tupoun zatím
175 kolem poskakoval s tím jeho vachrlatým deštníkem. Bylo tam jen pár
176 vijechevejch dopisů, některý z nich byly datovaný do roku 1960 a
177 začínaly „Můj nejdražší drahoušku“ a podobný tonteryji, taky jsme
178 tam našly kroužek na klíče a vijechový pero, ze kterýho vytejkal
179 inkoust. Hlupák Tupoun přestal poskakovat s deštníkem a začal jak
180 jinak než pěkně nahlas číst jeden z těch dopisů, jakoby chtěl ukázat
181 prázdný ulici, že umí číst. „Drahý můj,“ předčítal takovým hodně
182 vysokým vosem, „budu na tebe myslet, až budeš pryč a doufat, že se
183 nezapomeneš teple ustrojít, až půjdeš v noci ven.“ Pak vydal takový
184 vážně rujdový ryso – „Ho ho ho“ – předstíral, že si tím utírá svý
185 avuchero. „Dobrá,“ přikázal jsem. „Nechejte toho, bratři
186 moji.“ V kalhotách toho vijechovýho bríka bylo jen pekeňově cejnů

187 (jakože peněz). Nebyly to víc než tři fergle, tak jsme všechny ty jeho
188 špinavý drobásky trošku protřepali, stejně to bylo jen takový forache
189 pro slípky oproti tomu množství echtovních encí, co jsme už měli.
190 Potom jsme mu pěkně rozlámali deštník a rozkortovali ropy a nechali
191 je napospas větru, bratři moji, a potom jsme toho viječovýho
192 učitelskýho bríka nechali bejt. Vím, moc jsme toho neudělali, ale to
193 byl teprve začátek večera a za to vám neskládám žádný omluvence.
194 Břitvy z mlíka plus teď už pěkně a děsagradablově zařezávaly.

195 Jako další na řadě byl iguální čin, kterej byl jedním ze způsobů, jak
196 se zbavit nějakejch těch cejnů, abysme měli nějakej ten důvod k
197 dalšímu robarování vobchodů. Taky jsme si tím předem zajišťovali
198 alibi. Takže jsme šli k Newyorskýmu vévodovi na Amisově třídě a
199 jako vobvykle tam v tom útulným lokále byly tři nebo čtyři avuely a
200 beberoaly černý pivo za důchodový peníze vod státu. A my jsme teď
201 byli hodně hodný čikové, s úsměvama na všechny strany jak při
202 bohoslužbě. Ty starý košťata se celý roztrásly, ruce se jim klepaly, jak
203 svíraly skleničky, a tak jim pivo cákalo na stůl. „Nechejte nás,
204 hoši,“ vozvala se jedna z nich, měla tvář celou flekatou, protože jí
205 bylo tak tisíc let, „jsme jenom chudé stařeny.“ My ale jenom pěkně
206 zablejskali dyjentama a posadili se. Zazvonili jsme na zvonek a čekali
207 na vobsluhu. Když přišel číšník, celej nervózní, mana si utíral do
208 gvarový zástěry, vobjednali jsme si čtyři veterány – veterán je rum
209 smíchanej s třešňovou brandy, což bylo tenkrát hodně populární pití,
210 někdo k němu měl rád trochu limetový šťávy a tomu se říkalo
211 kanadská variace. Pak jsem řekl číšníkovi:

212 „Dej támhle těm chuděrám starým avuelám něco výživnýho.
213 Velkou skotskou všem a taky něco s sebou, aby měly.“ Na to jsem na
214 stůl vysypal celou kapsu dynerů a mí tři amigové udělali to samý,
215 bratři moji. Takže jsme jim koupili dvojitý vohnivý skotský těm
216 vyděšeným viječovým košťatům a vony vůbec nevěděly, co maj
217 dělat nebo říkat. Jedna z nich se vzpamatovala a děkovala „Díky,
218 hoši,“ ale bylo vidět, že tušej něco nekalýho. No, každá s sebou ještě
219 dostala flašku Yank General, to jako koňaku, a taky jsem tam nechal

220 peníze, aby dostaly nějaký to černý pivo i druhý den, pokud tam ty
221 starý páchnoucí muchery nechaj na baru adresy. Pak jsme těma
222 cejnama, co nám zbyly, zaplatili velkou vobjednávku, bratři moji,
223 všechny masový koláčky, preclíky, sejrový křupky, lupínky a
224 čokoládový tyčky, co na tom lugaru měli, a ty byly taky pro ty starý
225 šarpy. Pak jsme řekli: „Jsme zpátky za minuto,“ a ty starý pijesy pořád
226 jen: „Díky, hoši,“ a „Bůh vám to zaplat,“ a tak jsme vodešli z lokálu
227 bez jedinýho cejnu v bolsijách.

228 „Člověk se potom cejtí úplně buenově, že jo“ řekl Pét'a. Bylo vidět,
229 že chudák starouš Tupoun tupej to všechno tak nějak
230 nekomprenderuje, ale nic neřekl, protože se bál, že ho nazveme
231 tontovým a beznadějným neználkem. Tak jsme se vydali za roh na
232 Attleeho třídu a ten krám se sladkým a retkama, byl pořád ještě
233 votevřenej. Už jsme nic nevyvedli skoro tři měsíce a vůbec celej
234 vokrsek byl teď takovej v klidu, takže vobbrojený polisijové, teda jako
235 hlídky chetů, tady skoro žádný nebyly. V poslední době byly spíš na
236 sever vod řeky. Nasadili jsme si karety – byly úplně nový, vážně
237 děsagradablově, nádherně udělaný. Byly to jakože vobličeje
238 historickejch vosobností (když jste si je kupovali, řekli vám i jejich
239 jména). Já měl Disraeliho, Pét'a měl Elvise Presleyho, Jiřík Jindřicha
240 Vosmýho a prost'áček Tupoun měl básnickýho bríka, co se jmenoval
241 Píbí Shelley. Byly to vážně dobrý masky, měly vlasy a tak, a byly
242 udělaný z nějaký speciální umělohmotný kósy, takže jste si je prostě
243 mohli srolovat, když už jste je nepotřebovali, a schovat si je v botě – a
244 pak jsme vešli dovnitř. Pét'a držel varydyju, i když teda ne že by se
245 bylo čeho bát. Jen co jsme se dostali do toho krámu, šli jsme po
246 Slousovi, kterej ho vedl. Byl to takovej brík jako velká hrouda rosolu.
247 Jen co veroval, co se chystá, vydal se přímo k telefonu a možná i pro
248 svůj dobře promazanej kaňón se šesti nabitejma dírama. Tupoun byl
249 za pultem rapido jako blesk, až z toho balíky šňupu lítaly vzduchem
250 kolem vobrovskýho plakátu, na kterým se zákazníkům ukazovala
251 šarpa se zářivejma dyjentama a pečama, který jí málem padaly
252 z výstřihu; byla to reklama na nějakou novou značku retek. Pak jste

253 mohli verovat něco jako velkou kouli, co se valila dozadu do krámu,
254 až za závěsy. To byl starouš Tupoun a Slouse úplně zakleslí do sebe
255 v boji na život a na smrt. Pak jste mohli za tím závěsem ojírovat
256 funění a chroptění a kopání a kósy padající všude kolem a taky klení a
257 pak sklo, jak dělalo křáp křáp křáp. Matka Slouseová, manželka, byla
258 za pultem tak nějak strnulá. Bylo jasný, že by grytarovala vražda,
259 kdyby k tomu měla příležitost, takže jsem byl za pultem dost rapido a
260 postaral se vo ni, a to to byla dost děsagradablově velká hrouda masa,
261 celá taková smradlavá a s velkejma houpavejma povislejma pečama.
262 Zacpal jsem jí boku manem, aby nemohla na celý kolo vyřvávat vo
263 smrti a ničení až k samotným nebesům, ale tahle čubička mi ušetřila
264 jeden velkej špinavej kousanec a tak jsem nakonec já dělал veškerý
265 grytarování, a pak se nádherně rozeřvala a domáhala se polisijsje. Takže
266 pak jsme ji museli zpegarovat závažím a pak taky dostala jednu pěkně
267 šperhákem na votvírání beden, a tak se vobjevila i stará dobrá červená.
268 Tak jsme ji měli hezky na zemi a servali z ní jen tak ze srandy ropy a
269 botou ji jen tak zlehounka umlčeli. Jak jsem ji tak veroval ležet
270 s pečama na odiv, říkal jsem si jestli mám nebo nemám, ale nechal
271 jsem si to až na pozdějc. Pak jsme vybrali pokladnu a tu noč to byly
272 děsagradablový úlovky a každej z nás si vzal pár balíků těch
273 nejlepších retek a pak už jsme šli, bratři moji.

274 „Vopravdu pěkně velkej těžkej bastard to byl,“ vopakoval pořád
275 Tupoun. Nelíbilo se mi, jak Tupoun vypadal: byl špinavej a
276 neupravenej, jako brík, kterej se porval, což byla samozřejmě pravda,
277 ale člověk by nikdy neměl vypadat, jako že se rval. Vázanku měl jako
278 by ji vytáhnul krávě z huby, karetu měl sundanou a na rostru měl
279 špínu z podlahy, takže jsme ho vzali do průchodu a pekeňově ho
280 upravili, tašentuch jsme namočili slinama, abysme mohli tu špínu
281 vylimpjarovat. To jsme všechno pro Tupouna udělali. U
282 Newyorskýho vévody jsme byli dost rapido a podle hodinek jsem
283 spočítal, že jsme nebyli pryč víc jak deset minut. Ty vijechový starý
284 avuely tam pořád byly se svejma černejma pívama a skotskou, co jsme
285 jim koupili, a my řekli: „Nazdárek, děvčátka, co to bude?“ Začali to

286 svoje: „Velmi milé, chlapci, Bůh vám žehnej, hoši,“ a tak jsme
287 zazvonili na kampanyju a tentokrát přišel jinej číšník a my si
288 vobjednali píva s rumem, takovou jsme měli děsnou žízeň, bratři moji,
289 a pak všechno, co chtěly ty starý pijesy. Pak jsem těm starým avuelám
290 řekl: „Nebyli jsme tam venku, že ne? Celou dobu jsme byli tady, že
291 jo?“ Chytily se všechny dost rapido a vodpovídaly:

292 „Tak to je, chlapci. Nehnuli jste se z našeho dohledu, to tedy ne.
293 Bůh vám žehnej, hoši.“ a pokračovaly v pití.

294 Ne že by na tom nějak zvlášť záleželo, to ne. Uběhla asi tak
295 půlhodina, než se polisija probrala, a pak přišli jen dva hodně mladý
296 chetové, celí růžovoučký pod těma měděnejma kaskama. Jeden řekl:

297 „Vy tady, víte něco o tom, co se stalo dneska v noci v obchodě u
298 Slouseových?“

299 „My?“ prohlásil jsem nevinně. „Proč, copak se přihodilo?“

300 „Kradlo se a došlo k násilnostem. Dvě hospitalizace. Kde jste vy
301 všichni byli dnes večer?“

302 „Ten vošklivej tón si vyprošuju,“ vodpověděl jsem. „Takový
303 vošklivý narážky se mi nelíběj. To značí dost podezřívavou povahu,
304 bratříčci moji.“

305 „Byli tady celou noc, hoši,“ začaly vykřikovat ty starý šarpy. „Bůh
306 jim žehnej, není lepších chlapců na světě, tak milých a štedrých. Byli
307 tady celou dobu, to tedy ano. Ani se nehnuli, to tedy ne.“

308 „Jenom se ptáme,“ řekl ten druhej mladej polisij. „Děláme jen svou
309 práci, jako všichni ostatní.“ Ovšem vrhli na nás vošklivej varovnej
310 pohled, než vodešli. Když vodcházeli, doprovodili jsme je trochou
311 hudby: brrrrzzzzrrrr. Ale co mě se týkalo, nemohl jsem se zbavit
312 pocitu zklamání z toho, jak to tenkrát chodilo. Vlastně nebylo
313 dovoprady proti čemu bojovat. Všechno bylo snadný jak bofetada.
314 Nicméně, noc byla ještě hodně mladá.

315

4

316

317 Druhej den ráno jsem se probudil v nula osm nula nula hodin,
318 bratři moji, a ještě jsem se pořád cejtil unavenej a vyčaděnej a
319 zdrchanej a zpráskanej a ocha jsem měl úplně děsagradablově slepený
320 vospalkama, řekl jsem si, že nepůjdu do školy. Řekl jsem si, že si
321 poležím ještě pekeňově v posteli, řekněme tak hod'ku, dvě, udělám si
322 snídani a poojírnu rádio nebo přečtu peryjodyko, to všechno úplně
323 solově. A pak po vobědě možná, pokud se mi ještě bude chtít,
324 vodíruju do starý dobrý eskuelavely a uvidím, co se kosinaruje v tom
325 úžasným sídle tontovýho zbytečnýho učení, bratři moji. Slyšel jsem
326 svýho papapínka štrachat a dupat a pak írovat do barvíren, kde
327 travacharoval a pak mamka zavolala hodně vopatrným vosem jako to
328 dělává vždycky, když už teď ze mě roste velikán a silák:

329 „Už je osm pryč, synu. Ať nepříjdeš zase pozdě.

330 “Tak jsem zavolal: „Trochu mě bolí guliver. Nech mě bejt,
331 pokusím se z toho vyspat a potom mi bude líp, tak půjdu.“ Ojíroval
332 jsem, jak tak nějak vzdychla a řekla:

333 „Dám ti teda snídani do trouby, synu. Já už musím jít.“ To byla
334 pravda, měli jsme totiž takovej zákon, že všichni krom dětí a těch, co
335 měli děti nebo byli nemocný, museli travacharovat. Moje mamka
336 pracovala v jednom ze státních vobchod'áků, jak se jim říkalo, kde
337 plnila regály polívkama a fazolema v konzervách a podobným esesem.
338 Tak jsem ojíroval, jak šoupla talíř do plynový trouby a pak si
339 vobouvala boty a brala si kabát zpoza dveří a potom si zase
340 povzdechla a pak zavolala: „Tak já jdu, synu.“ Ale já se nechal unášet
341 zpátky do říše snů a pak jsem začal vopravdu děsagradablově dřímat a
342 měl jsem divnej a dost vopravdovej soňar, zdálo se mi z nějakýho
343 důvodu vo mým amigovi Jiříkovi. V tom soňaru byl takovej jako
344 mnohem starší a dost vostrej a tvrdej a ablaroval vo disciplíně a
345 poslušnosti a vo tom, jak všichni čikové pod jeho dozorem musej
346 tvrdě makat a pěkně mrskat pozdravy jak v armádě, a pak jsem tam
347 byl já, v řadě s vostatnima, a říkal jsem ano pane, ne pane a jasně jsem
348 veroval, že Jiřík měl na ombrách takový ty hvězdy a byl vlastně
349 generál. A pak přivedl starouše Tupouna s bičem a Tupoun byl

350 mnohem viječovější a šedivější a chybělo mu několik dyjentů, což
351 bylo vidět, když se rysoval. Veroval mě a pak můj amigo Jiřík řekl a
352 přitom na mě ukazoval: „Tamten muž má na celých ropách špínu a
353 eses,“ a byla to pravda. Pak jsem grytaroval: „Nebijte mě, prosím,
354 nebijte, bratři,“ a začal jsem utíkat. A utíkal jsem jakoby v kruzích a
355 Tupoun mi byl v patách, s rozrysovaným guliverem, práskal tím
356 bičem a pokaždý, když jsem dostal vopravdu děsagradablovej pegar
357 tím bičem, zazvonilo něco jako vážně hlasitej elektrickej zvonek
358 cinkcinkcink, a ten zvonek mi taky působil bolest.

359 Pak jsem se vzbudil vážně rapido, srdce mi dělalo buch buch buch
360 a pak taky vopravdovej zvonek dělал crrrrr, byl to zvonek u vstupních
361 dveří. Dělal jsem, jako že nikdo není doma, ale to crrrrr stejně pořad
362 írovalo dál a pak jsem uslyšel vos, co křičel zpoza dveří: „Tak dělej,
363 koukej otevřít, vím, že jsi v posteli.“ Ten vos jsem hned poznal. Byl to
364 vos P. R. Deltoida (vážně tontovej atras, tenhle chlap), což byl můj
365 ponápravnej poradce, jak tomu říkali, přepracovanej brík s jměním na
366 kontě. Zakřičel jsem dobře dobře dobře, vosem jakoby plným bolesti a
367 vylezl jsem z postele a voblíknul jsem si, bratři moji, takovej vážně
368 pěknej župan z hedvábí, na kterým byly všude samý velký města. Pak
369 jsem vsunul pijerny do hrozně pohodlných vlněných sapatyj, učesal si
370 svoji svatozář spásy a byl jsem připravenej na P. R. Deltoida. Když
371 jsem votevřel, šoural se dovnitř nějak znaveně, starý vorvaný
372 sombrero na guliverovi, přišplášť špinavej. „Ach, Alexi, chlapče,“ řekl
373 mi. „Potkal jsem tvoji matku, ano. Říkala něco o bolesti kdesi. Proto
374 ta absence ve škole, ano.“

375 „Dost nesnesitelná bolest hlavy, bratře, pane,“ řekl jsem zdvořilým
376 vosem. „Řekl bych, že by to mělo do dopoledne přejít.“

377 „Nebo určitě do večera, ano,“ na to P. R. Deltoid. „Večer je úžasný
378 čas, že ano, Alexi, chlapče? Posad' se,“ řekl, „posad' se, posad',“ jako
379 by to byla jeho kása a já byl jeho host. Seděl si v tom viječovém
380 houpacím křesle mýho taťky a začal se pohupovat, jako by přišel jen
381 kvůli tomu. Já na to:

382 „Šálek starýho dobrýho té, pane? Tedy čaje, chtěl jsem říct,“
383 „Na to nemám čas,“ vodpověděl. Houpal se, a pod svraštěným
384 obočím na mě blýskal vočima, kde se jakoby vodrážel všechen čas
385 světa. „Na to nemám čas, ano,“ řekl, tontovej. Tak jsem postavil na
386 čaj. Pak jsem povídal:
387 „Čemu vděčím za to vobrovský potěšení? Stalo se něco, pane?“
388 „Jestli se něco stalo?“ vopáčil, dost rapido a lstivě, jakoby
389 přikrčenej na mě koukal a pořád se houpal. Pak si všimnul reklamy
390 v peryjodyku, co leželo na stole – úžasná rozrysovaná mladá pijesa
391 s pečama na odiv dělala reklamu, bratři moji, na Krásy jugoslávských
392 pláží.
393 Potom, co ji jakoby dvěma hltama snědl, řekl: „Pročpak si myslíš,
394 že se něco stalo? Dělal jsi něco, co jsi neměl, ano?“
395 „To se jen tak říká,“ vodvětil jsem, „pane.“
396 „Dobrá,“ na to P. R. Deltoid, „tak já ti jen tak říkám, že si máš
397 dávat pozor, Alexi, protože příště, jak velmi dobře víš, už to nebude
398 nápravná škola. Příště už to bude zamřížovaný místo a všechna moje
399 práce přijde vniveč. Pokud ti nezáleží na tvým vlastním odpudivým
400 já, mohl bys mít alespoň nějakou úctu ke mně, k tomu, kdo se za tebe
401 potil. Máme velký černý puntík, to ti můžu důvěrně sdělit, za každýho,
402 koho nenapravíme, je to znamení selhání za každýho z vás, kdo skončí
403 v tý pruhovaný díře.“
404 „Neprovedl jsem nic špatného, pane,“ ujistil jsem ho. „Polisija na
405 mě nic nemá, bratře, tedy pane.“
406 „Přestaň s tím svým mudrováním o polisiji,“ utnul mě velmi
407 unaveně P. R. Deltoid, ale pořád se pohupoval. „To, že tě poslední
408 dobou nesebrala policie, jak zajisté dobře víš, ještě neznamená, že jsi
409 nevyváděl nějaký nekalosti. Včera v noci došlo tak trochu ke rvačce,
410 že ano? Byly tam nějaký hrátky s kučijama a řetězama z bicyklů a
411 takový věci. Pro jednoho z přátel jistýho obézního kluka musela přijet
412 záchranka do areálu nedaleko elektrárny, byl hospitalizován, dost

413 nepříjemně pořezán, ano. Padlo i tvoje jméno. Dostalo se to ke mně
414 obvyklýma informačníma kanálama. Jeden z tvých přátel byl taky
415 zmíněn. Včera v noci došlo očividně k velkému počtu nejrůznějších
416 násilných činů. Zajisté, nikdo nemůže nikomu nic dokázat, jako
417 obvykle. Ale já tě varuju, Alexi, jako obvykle, jako dobrý přítel, jeden
418 muž z týhle nezdravý a zkažený společnosti, který tě chce zachránit
419 před tebou samým.“

420 „Já si toho všeho vážím, pane,“ vopáčil jsem, „velmi upřímně.“

421 „Ano, vážíš, že ano?“ tak nějak se ušklíbnul. „Zkrátka si dávej
422 pozor, to je vše, ano. Víme víc, než si myslíš, Alexi.“ Pak dodal,
423 vosem plným vobrovskýho utrpení, ale stále se u toho houpal: „Co to
424 s váma všema je? Ten problém studujeme už skoro celý zatracený
425 století, ano, ale nikam se s těma studiema nedostáváme. Máš tu dobrý
426 domov, hodný a milující rodiče, nemáš ani špatnou hlavu. Skrývá se
427 v tobě snad nějaký ďábel?“

428 „Nikdo ve mně není, pane,“ já na to. „Už dost dlouho jsem se
429 nedostal do man tý polisije.“

430 „To je to, co mi dělá starosti,“ povzdechl si P. R. Deltoid. „Až
431 příliš dlouho na to, aby to bylo normální. Už máš na čase, řekl bych.
432 Právě proto tě varuji, Alexi, abys držel ten svůj roztomilý mladý
433 nosánek daleko od špíny, ano. Je ti to jasný?“

434 „Jasný jako slunce nad hlavou,“ ujistil jsem ho. „Jasný jako
435 polední slunce uprostřed léta. Můžete se na mě spolehnout,
436 pane.“ Potvrdil jsem s hezkým dyjentovým úsměvem.

437 Ale když vodsaliroval a já dělal to hrozně silný té, zašklebil jsem
438 se sám pro sebe tý kóse, kvůli který se P. R. Deltoid a jeho amigové
439 tak strachovali. Jasný, dělám špatnosti, takový to robarování a
440 pegarování a řezání navachama a starej dobrej zásun-výsun, a když
441 mě kochernou, tak tím hůř pro mě, bratři moji, není možný víst zem,
442 ve který by se každej ombrík choval jako já v noci. Takže když mě
443 kochernou a jsou to tři měsíce na tomhle a šest na tamtom lugaru, a
444 pak, jak mě P. R. Deltoid tak laskavě varoval, už příště i navzdory

445 veškerý něžnosti mých let, bratři, půjdu do tý nadpozemský zoo, jak já
446 říkám: „Je to fér, ale je to škoda, páni moji, páč já nesnesu, abyste mě
447 zavřeli. Mojí snahou bude, v takový budoucnosti, která ke mně
448 vztahuje svoje sněhobílý a čistočistý ruce, ještě než kučijo převezme
449 vládu, nebo kapající krev rozehraje svůj chorál na pokrouceným
450 železe a rozbitým skle na hlavní silnici, nenechat se znovu
451 kochernout.“ Což je férová řeč. Ale bratři, to, jak si vokusujou nehty
452 v rozjímání nad příčinama zla mě hezky mění ve vysmátýho čika.
453 Nezaobírají se příčinama dobra, tak proč to dělaj u jeho protipólu?
454 Když jsou chente dobrý, je to z jejich libovůle, a já bych si nikdy
455 nedovolil zasahovat do jejich zálib, a stejný je to se zlem. A já jsem
456 jeho zástupcem. Navíc zlo je záležitost individuality, jedince, vás nebo
457 mě úplně solově, a ten jedinec sám vo sobě je stvořenej samotným
458 Dyjosem neboli Bohem, a je jeho velkou pýchou a alegryjí. Ale ty
459 nesamostatný nesnášej zlo, to znamená, že vláda a soudci a školy
460 nepovolujou zlo, protože nemůžou povolit jedinečnost. A není
461 náhodou naše moderní historie, bratři moji, psaná chrabrejma
462 pekeňovejma jedincema, co bojujou proti velký mašinérii? Co se
463 tohohle týče, mluvím naprosto vážne, bratři. Ale to, co dělám, dělám
464 proto, že mě to baví.

465 Takže teď v tohle usměvavý zimní ráno piju tohle hrozně silný té
466 s leče a mnoha lžičkama cukru, páč mám slabost pro dulse, a vzal
467 jsem si z trouby snídani, co mi chudák moje stará mamka uvařila.
468 Bylo tam volský voko, jen to a nic víc, ale já si udělal toust a sněd to
469 vejce a toust a marmeládu a tak jsem si při tom mlaskal a četl
470 peryjodyko. Perijodyko bylo plný vobvyklejch věcí jako ultranásilí a
471 bankovní loupeže a stávky a fotbalisti, co každýho k smrti vydělili
472 hrozbou, že příští sobotu nebudou hrát, pokud nedostanou vyšší platy,
473 byli to pěkně zlobiví čikopikové. Taky tam byly vejlety do vesmíru a
474 čím dál větší stereo vobrazovky a nabídky balení mejdlovejch vloček
475 zadarmo výměnou za etikety z polívkovejch plechovek, skvělá
476 nabídka s tejdenní platností, což mě rozrysovalo. A taky tam byl
477 grande článek vo Moderní mládeži (což jsem i já, takže jsem se pěkně

478 poklonil a culil se jak loko) vod nějakyho dost chytrýho plešatýho
479 ombríka. Četl jsem ho dost pečlivě, bratři moji, srkal při tom starý
480 dobrý té, hrnek za tasem za tasou, křoupal revanadu tmavýho chleba
481 namočenýho v džemáku a vajcák. Ten učenej brík říkal vobvyklý kósy,
482 vo nulový rodičovský disciplíně, jak tomu říkal, vo nedostatku
483 vopravdu děsagradablovejch učitelů, který by vymlátili tu zatracenou
484 ubohost z jejich nevinnejch hajzlíků a donutili je, aby búhúhú vo
485 milost. To všechno bylo tontový a nutilo mě k rysování, ale bylo to
486 docela dobrý žít s tím, že někdo pořád píše další a další zprávy, bratři
487 moji. Každěj den tam bylo něco vo Moderní mládeži, ale nejlepší kósa,
488 kterou kdy v tom peryjodyku napsali, byla vod nějakyho viječovýho
489 tatíka s připitomělým psím obojkem, kterej tvrdil, že podle jeho
490 rozvážnýho úsudku, a že jako von abláruje ve jménu Dyjose, TO BYL
491 ĎÁBEL UTRŽENÝ Z ŘETĚZU a že si jako hledal cestu do mladýho
492 nevinnýho masíčka a že to byli dospělí, kdo by za to mohli bejt
493 zodpovědný, voni se všema svejma válkama a bombama a všema
494 těma nesmyslama. Takže to bylo v pořádku. Takže von věděl, vo čem
495 mluví, páč byl služebník Boha. Takže my, mladý nevinný čikové,
496 jsme vůbec za nic nemohli. Tak tak tak.

497 Když jsem pak brk brk pár unů na plnej nevinnej břich, začal jsem
498 si připravovat ropy na ven a pustil si rádio. Hrála v něm muzika, dost
499 hezkej pekeňovej strunnej kvartet, bratři moji, od Claudia Birdmana,
500 toho jsem dobře znal. Musel jsem se ale rysovat, když jsem pomyslel,
501 co jsem jednou veroval v jednom z těch článků vo Moderní mládeži,
502 vo tom, jak Moderní mládež by na tom byla líp, kdyby jako byla
503 podporovaná Živá schopnost vocenit umění. Skvělá hudba, se tam
504 psalo, a Skvělá poezie by zklidnily Moderní mládež a udělaly z ní
505 Civilizovanou moderní mládež. Leda tak civilizovaný kochóny na ty
506 kujóny. Hudba mě vždycky tak nějak nabrousila, bratři moji, cejtli
507 jsme se z ní jako sám Dyjos, připravenej metat hromy a blesky a nutit
508 bríky a pijesy grytarovat v mojí ha ha moci. A když jsem si drobek
509 vylimpjaroval rostro a mana a voblíknul se (moje ropy na denní
510 nošení byly jako školní uniforma: starý modrý pantalony se svetrem

511 s A jako Alex), řekl jsem si, že nastal čas írovat do hudebního butyku
512 (a taky na cejny, měl jsem plný kapsy echtovných encí), abych zjistil,
513 jak to vypadá s tou dlouho slibovanou a dlouho vobjednanou deskou
514 Beethovenovy Devátý (to je jako sborovová symfonie) nahranou na
515 Masterstroke vod Esh Sham Sinfonia pod taktovkou L. Muhaiwira. A
516 tak jsem teda šel ven, bratři.

517 Den byl voproti noci dost jinej. Noc patřila mně a mým amigům a
518 všem vostatním dyječům a vijechový buržousti se schovávali doma a
519 popíjeli u těch tontovejch vysílání, ale den patřil vijechovejm a taky
520 jako by přes den bylo všude víc atrasů teda polisije. Na rohu jsem
521 naskočil na autobus a jel do Centra, a pak jsem šel zpátky na
522 Taylorovo náměstí a tam byl hudební butyk, můj volíbenej s moji
523 nevocenitelnou zakázkou, bratři moji. Mělo to tam takovej tontovej
524 název MELODIE, ale byl to vážně děsagradablovej lugar a většinou
525 rapido, když jsem chtěl nový nahrávky. Vešel jsem dovnitř a jediný
526 zákaznice byly dvě mladý pijesy, co lízaly nanuky (a to musím říct, že
527 byla pěkně tuhá zima a že se probíraly novýma popovýma deskama
528 vod hudebníků jako Johnny Burnaway, Stash Kroh, The Mixers, Lay
529 Quit Awhile With Ed And Id Molotov a všechen ten vostatní eses).
530 Těmhle dvěma pijesám nemohlo bejt víc jak deset, a i vony, stejně
531 jako já, zdálo se, se vočividně rozhodly vzít si volno z ranního
532 vyučování ve starý dobrý eskuelevele. Připadaly si zřejmě už jako
533 vopravdu dospělý mučáči, soudě podle toho, jak pohupovaly bokama,
534 když uviděly vašeho Věrnýho vypravěče, bratři, a měly vycpaný peča
535 a červeně nalíčený lavija. Šel jsem k pultu, se slušňáckým dyjentovým
536 úsměvem směrem k Andymu za ním (ten byl vždycky slušnej,
537 vždycky nápomocnej, vopravdu děsagradablovej typ bríka, i když byl
538 plešatej a dost hubenej). Řekl:

539 „Á, vím, co chcete, řekl bych. Dobré zprávy, dobré zprávy. Už to
540 přišlo.“ A s gestama dirigenta, co udává takt, pro to šel. Ty dvě mladý
541 pijesy se začaly hihňat, jako všechny v tom věku, tak jsem na ně
542 vrhnul chladný ocha. Andy byl vážně rapido zpátky, mával se zářivě
543 bílým vobalem Devátý, na kterým se rýsovalo, bratři, zamračený, jako

544 bleskem vypálený, rostro samotnýho Ludwiga van. „Tady je,“ povídal
545 Andy. „Zkusíme ji pustit?“ Ale já ji chtěl pustit doma na svém stereu
546 abych si ji poojíroval solově strašně jsem po tom bažil. Zašmátral
547 jsem po dynerech na zaplacení a jedna z těch malých pijes se ptala:

548 „Kohopak sis to koupil, hošánku? Jakýhopak velikána,
549 kohopak?“ Tyhlety malý mučači měly vlastní styl ablarování. „The
550 Heaven Seventeen? Luka Sternea? Gogglyho Gogola?“ A vobě se
551 zachichotaly, pohupovaly se v bocích. A pak jsem dostal nápad a
552 skoro mě to samou extází a nadšením porazilo, bratři moji, takže jsem
553 nemohl dejchat skoro deset sekund. Vzpamatoval jsem se a vycenil
554 jsem svoje čerstvě vyčištěný dyjenty a řekl jsem:

555 „Copak máte doma, sestřičky, na čem si pouštíte ty svý amatérský
556 popěvky?“ Protože jsem veroval, co si kupovaly za desky. Byly to
557 samý teenagerovský popový kósy. „Vsadím se, že máte malý
558 přenosný přehrávače, takový ty piknikový.“ Na to jen tak nějak
559 ohrnuly rety. „Pojďte se strýčkem,“ já na to, „a poslechněte si něco
560 pořádnýho. Uslyšíte andělský trumpety a ďábelský trombony. Zvu
561 vás.“ a tak jako jsem se uklonil. Zase se zahihňaly a jedna povídá:

562 „Když my máme děsný hlad. Hrozně bysme jedly.“ A ta druhá na
563 to: „Přesně tak, to je pravda pravdoucí.“ A já na to:

564 „Tak se pojd'te najíst se strýčkem. Vyberte si kde.“

565 A vony se už verovaly jako vopravdový sofistikovaný slečny, což
566 bylo dost trapný, a začaly mluvit vosama jako velký dámy o Ritzu a
567 Bristolu a Hiltonu a Il Ristorante Granturco. Tak jsem jim přikázal
568 „Následujte strýčka,“ a vedl jsem je do pizzerie za rohem a nechal
569 jsem je, aby si nacpaly svoje nevinný mladý rostra špagetama a
570 párkama a kremrolema a banánama v čokoládě a horkou čokoládou,
571 dokud se mi neudělalo z toho pohledu skoro špatně, mně, bratři, tomu,
572 co vobědvá jen skromně plátek šunky s malou hrstkou chilli. Tyhlety
573 dvě mladý pijesy si byly dost podobný, i když to nebyly sestry. Měly
574 stejný myšlenky a stejných se jim nedostávalo, stejnou barvu vlasů –
575 takový vodbarvený, slámový. Každopádně dnes dovopravdy dospějou.

576 Dnešek pro ně bude nezapomenutelný. Dneska nebude po vobědě
577 škola, ale rozhodně to bude výchova, Alex bude učitelem.

5. NADSAT

Při překladu slov jazyka nadsat, který tvoří podstatnou část jazykového projevu hlavních postav knihy, bylo nejprve nutno zvolit vhodný jazyk, který by posloužil jako základ pro převedení smyšlených slov, pro která Burgess použil ruštinu. Ponechání ruštiny v těchto slovech by při překladu do češtiny nemělo kýžený efekt. Čeština i ruština jsou totiž jazyky slovanské, a tudíž by došlo k setření kontrastu, který vznikl mezi angličtinou (jazykem germánským) a ruštinou (jazykem slovanským) v originále. Navíc je ruština pro české mluvčí až příliš srozumitelný jazyk a některá Burgessem použitá slova jsou s českými dokonce téměř shodná (bitva, slovo), tudíž by zanikl i jeden z aspektů, které Burgesse k použití ruštiny vedly – a sice to, že čtenář bude muset význam slova odvodit z kontextu. Z tohoto a dalších důvodů, které plně ozřejmím v kapitole 5. 5, jsem pro základ jazyka nadsat použila španělštinu.

Nejprve bylo nutné zjistit, z jakého slova Burgess vytvořil konečnou podobu každého termínu. Při zjišťování původních ruských slov mi značně dopomohl fakt, že ruština a čeština jsou si velmi blízké, dále několik existujících více či méně kompletních a dostupných slovníků jazyka nadsat a neméně i skutečnost, že Burgess, jakožto lingvista, postupoval při tvorbě jazyka nadsat velmi systematicky. Po zjištění významu slov a jejich původního znění jsem mohla vypořádat, jakým způsobem autor vytvořil konečnou podobu jednotlivých termínů. Bylo tedy možné určit použité slovo tvorné prostředky. Následně nebyl problém aplikovat obdobné postupy z jazyka českého na mnou zvolenou španělštinu.

5. 1 Zařazení nadsat z hlediska stylistických vrstev a jeho funkce

Podle Galperina se jazyk z hlediska stylistických vrstev dělí na vrstvu speciální literární, běžnou literární, neutrální, běžnou hovorovou a speciální hovorovou. Speciální hovorová vrstva zahrnuje slang, žargon, profesionální mluvu, dialektismy a vulgarismy a hovorové novotvary (colloquial coinages).²⁰ Podle Galperinova rozdělení je jazyk nadsat příkladem slangu. Podle *Oxford Advanced Learner's Dictionary* je slang „very informal words and expressions that are more common in spoken language, especially used by a particular group of people, for example, children, criminals, soldiers, etc.“²¹ Pokud se blíže podíváme na definici a účel argotu, dal by se jazyk nadsat zařadit i do této kategorie. Cílem argotu je totiž utajení. Vytváří se v uzavřených skupinách lidí, nejčastěji (ne však výlučně) mezi kriminálníky, ale i mezi teenagery, aby jim okolí nerozumělo. Přesněji řečeno je argot:

„skupinová mluva, která je vytvořena záměrně tak, aby jí nepovoláný nerozuměl. Má tedy umělý charakter, který je determinován především fonetikou a velmi často též základní slovní zásobou a gramatikou národního jazyka nebo jeho nářečí. [...] Vcelku je možno říci, že argot používaný v určité sociální vrstvě přestává preferovat svou utajivací funkci a vzrůstá u něho funkce komunikativní; argot přerůstá přirozenou cestou ve slang.“²²

²⁰ GALPERIN, I.R. *Stylistics*. M.: Higher School, 1977, str. 63.

²¹ *Oxford advanced learner's dictionary of current english*. 6th ed. Editor Michael Ashby, Sally Wehmeier. Oxford: Oxford University Press, 2000, str. 1113.

²² Suk, Jaroslav, ed. *Několik slangových slovníků: současný český kriminální slang: slang chartistů: slang profesionálních řidičů: slang teplárenských zaměstnanců: vojenský slang*. Praha: Inverze, 1993, s. 22.

Ze zařazení jazyka nadsat vyplývá i jeho funkce v knize. Hlavní protagonisté knihy používají jazyk nejen mezi sebou, ale i v běžné komunikaci s ostatními a vyhraňují se tak vůči svému okolí. Užitím vlastního specifického jazyka zakrývají nebo alespoň zmírňují skutečnou povahu svých činů a myšlenek, ty jsou pak pro čtenáře přijatelnější. Jak uvádí studie od Anny Bogic zabývající se převodem jazyka nadsat do francouzštiny jazyk nadsat

„...represents the language appropriated by teenagers and is meant to exclude others. Second[ly], it builds a barrier between the violence in the novel and the readers' sensitivity. It does not fully mask the sexual content and the ultra-violence, but it certainly distracts from the actual rawness of the actions.“²³

Stejný názor vyslovil i Robbie B. H. Goh, který se ve své práci „*Clockwork*“ *Language Reconsidered: Iconicity and Narrative in Anthony Burgess's A Clockwork Orange* zabýval významem a strukturou jazyka nadsat, Ten uvádí:

„His own [Alex's] linguistic performance is set against the language-as-power used by the adult members of his society – be they ideologues (scientists and politicians like Dolin, Dr Branom, and the Minister of the Interior, whose language transforms the human into an abstract figure) or unthinking pawns who echo uncritically the terms and values of mainstream society (Alex's parents, the senior citizens who beat him up in the library).“²⁴

Vzhledem k funkci tohoto fiktivního jazyka v knize je nutné zvolit odpovídající překladatelskou strategii. Podle teoretiků překladu lze

23 BOGIC, Anna. Anthony Burgess in French Translation: Still “as Queer as a Clockwork Orange”. Ottawa, 2009. University of Ottawa, str. 13.

24 GOH, Robbie B. H. „Clockwork“ Language Reconsidered: Iconicity and Narrative in Anthony Burgess's „A Clockwork Orange“. *Journal of Narrative Theory*. 2000, roč. 30, č. 2. str. 275.

zvolit jeden ze tří postupů: stylistickou kompenzaci, doslovný překlad, stylistické zjemnění (softening).²⁵ Podle Bakerové je kompenzace technikou, která vyžaduje použití takových postupů, které vyrovnají ztrátu významu prvku výchozího textu za pomoci využití prostředků, jež mají stejný efekt a jsou specifické pro cílový jazyk.²⁶ Doslovný překlad je podle Vinaye a Darbelneta „the direct transfer of a SL text into a grammatically and idiomatically appropriate TL text in which the translators' task is limited to observing the adherence to the linguistic servitudes of the TL.“²⁷ Při doslovném překladu je tedy kladen důraz na zachování věrnosti a idiomatičnosti výchozího textu za použití prostředků, které jsou vlastní cílovému jazyku.

Zlata Kufnerová v knize *Překládání a čeština* dělí ze slovotvorného hlediska doslovné překlady slangových výrazů a neologismů do dvou kategorií. První kategorií jsou doslovné překlady výrazů východiskového jazyka, druhou kategorií jsou výrazy vytvořené podle slovotvorných modelů cílového jazyka využívající různé logické a sémantické paralely a protiklady.²⁸ Stylistické zjemnění znamená, že namísto slangového výrazu je použit výraz neutrálnější, obecnější. Jak poznamenává Fawcett je stylistické zjemňování častou strategií při překladu slangu, neboť „slang seems to be quite regularly expunged or weakened in translation“²⁹

²⁵ BAKER, Mona. *In other words: a coursebook on translation*. New York: Routledge, 1992, str. 26 – 42, str. 78.

²⁶ BAKER, Edited by Mona a Assisted by Kirsten MALMKJÆR. *Routledge encyclopedia of translation studies*. 1. publ. 1998, this edition published in the Taylor. London: Routledge, 2001. str. 37.

²⁷ HATIM, Basil a MUNDAY, Jeremy . *Translation: an advanced resource book*. New York: Routledge, 2004, str. 149.

²⁸ KUFNEROVÁ, Zlata. *Překládání a čeština*. Vyd. 1. Jinočany: H, 1994, str. 112.

²⁹ FAWCETT, Peter. *Translation and Language: Linguistic Theories Explained*. Manchester: St. Jerome Publishing, 1997, str. 119.

5. 2 Zařazení jazyka nadsat do širšího kontextu v rámci literatury

Jazyk nadsat jakožto smyšlený literární jazyk není ojedinělým fenoménem. Fiktivních jazyků se objevilo v dílech různých autorů nespočet, převážně v žánru science fiction a fantasy literatury. Jako příklad podobného jazykového útvaru můžeme uvést newspeak z knihy George Orwella *1984*. V žánru sci-fi a fantasy můžeme zmínit tetralogii *Odkaz dračích jezdců* od Christophera Paoliniho nebo díla od J. R. R. Tolkiena.

Z hlediska zařazení jazyka nadsat k slangovým jazykovým útvarům bychom mohli uvést podobná díla, jako je *Kdo chytá v žitě* od J. D. Salingera, jež známá hojným užitím právě slangu a vulgarismů, nebo *Dítě boží* od Cormaca McCarthyho, kde je hlavní postava charakterizována právě svým jižanským slangem.

5. 3 Přístupy k překladu ve světě

Pro představu, jak přistoupit k překladu jazyka nadsat do češtiny, si uvedeme příklady přístupů při překladu do jiných světových jazyků. Studie od Anny Bogic uvádí, že překlad do francouzštiny pořízený Georgesem Belmontem a Hortensem Chabrierem je velmi zdařilý a pochválený samotným Burgessem. Při překladu do francouzštiny ponechali překladatelé ve většině případů původní poangličtěné ruské termíny a pouze je upravili podle slovotvorných a fonologických pravidel francouzštiny. Výjimkou byla slova, která Burgess vytvořil pomocí rýmovaného slangu (rhyming slang), nebo slova, která by svou podobností s existujícími francouzskými slovy mohla u čtenáře budit mylné asociace. Dále se odchyluje ve slovech, která byla v původním jazyce nadsat hříčkami, což je například jméno jedné

z hlavních postav, Dima, nebo slovo horrorshow. Z větší části však překladatelé ponechali původní termíny a pouze je upravili tak, aby zněly ve francouzštině přirozeně.³⁰

Jiný přístup zvolil překladatel do litevštiny. Jak uvádí studie provedená Marijou Blonskytéovou a Saulém Petroniené, překladatel Saulius Dagys se rozhodl pro strategii zjemňování. Slova jazyka nadsat buď zcela vynechal, nahradil je litevskými slangovými výrazy nebo litevskými neformálními výrazy, či výrazy neutrálními.³¹

Dalším příkladem odlišného přístupu je překlad do ruštiny. Ačkoliv se zdá být logické, že při překladu do ruštiny použije překladatel automaticky namísto ruských slov slova anglická, ruský překladatel V. Boshniak toto řešení zásadně odmítl. Namísto toho použil moderní slang mládeže a přepis známých ruských slov do latinky. Jak se navíc sám Boshniak vyjádřil, aplikoval svůj ruský slang méně často, než tomu bylo v originále, avšak celému textu dodal na vulgaritě a hrubosti. Druhý ruský překlad, který vznikl, zcela zakomponoval jazyk nadsat do ruského textu, to znamená, že upravená slova převedl překladatel zpět do ruštiny a tím jazyk nadsat kompletně zrušil.³²

Do polštiny byla kniha přeložena hned dvakrát. Oba překlady vytvořil Robert Stiller. V jedné verzi použil pro jazyk nadsat jako základ ruštinu, v druhé angličtinu. V obou případech upravil slova podle pravidel polského jazyka. Opět ovšem dodal textu na vulgaritě, použil nižší rejstřík, než jakým byla kniha psána v originále. Některá slova jazyka nadsat navíc přeložil pomocí hovorových polských výrazů.³³

³⁰ BOGIC, Anna. Anthony Burgess in French Translation: Still „as Queer as a Clockwork Orange“. Ottawa, 2009. University of Ottawa, str. 9.

³¹ BLONSKYTĚ, Marija a PETRONIENĚ Saulė . Translation of the Russian Nadsat Slang in Anthony Burgess' Novel A Clockwork Orange into Lithuanian. *Studies about Languages*. 2013, č. 22, str. 65 – 67.

³² WINDLE, Kevin. Two Russian Translations of A Clockwork Orange, or the Homecoming of Nadsat. *Canadian Slavonic Papers*. 1995, roč. 37, 1/2, str. 165 – 167.

³³ GINTER, Anna. *Slang as the Third Language in the Process of Translation: A Clockwork Orange in Polish and Russian*. Lodž, 2003, str. 5 – 10.

Z výše uvedených příkladů je patrné, že překladatelé do různých jazyků přistupují k překladu jazyka nadsat různorodě, ovšem většina z nich používá více či méně kompenzace slov jazyka nadsat pomocí jiných prostředků (např. hovorových výrazů, vulgarismů, slangu z cílového jazyka). Dochází tak k eliminaci některých slov a tím i k ochuzení textu jako celku.

Jak jsem již výše uvedla, jednou z možností překladu neologismů (a tím i slangu, který je neologismy tvořen) je převzetí výrazů výchozího jazyka, či aplikace procesu, při kterém vzniknou výrazy vytvořené podle slovtvorných modelů cílového jazyka. Oba dva postupy jsou příklady lexikální deformace, které se podle Kufnerové „uplatňují nejen při stylizaci nespisovnosti nebo nedostatečné znalosti jazyka, ale také jako neologismy“.³⁴ Těchto procesů využil Burgess již při samotné tvorbě většiny slov jazyka nadsat. Doslovně přeložil odpovídající anglický výraz a na vzniklý výraz poté aplikoval některý ze slovtvorných prostředků, jichž angličtina využívá. Tyto prostředky jsou i s konkrétními příklady z jazyka nadsat uvedeny v následující kapitole.

5. 4 Slovtvorné prostředky v angličtině³⁵

Jazyk je dynamickou entitou, stále se proměňuje. Lidé si hrají se slovy a vytvářejí nová, která pokud jsou užívána dostatečným

³⁴ KUFNEROVÁ, Zlata. *Překládání a čeština*. Vyd. 1. Jinočany: H, 1994, str. 111.

³⁵ Zdroje: CARSTAIRS-MCCARTHY, Andrew. *An introduction to English morphology: words and their structure*. Edinburgh: Edinburgh University Press, 2002.

MATTHEWS, Peter H. *Morphology*. 2nd ed. New York: Cambridge University Press, 1991.

YULE, George. *The study of language*. 4th ed. New York: Cambridge University Press, 2010.

množstvím lidí, se stanou součástí slovní zásoby jazyka a nakonec se dostanou i do slovníků. K vytváření nových slov docházelo hojně v posledních stoletích, neboť ve 20. a 21. století bylo učiněno nejvíce objevů a vynalezeno nejvíce nových vynálezů. Fenomémem 21. století pak zůstává především vytváření zkratk. Děje se tak díky internetu a mobilním telefonům, jelikož při psaní sms má uživatel k dispozici omezený počet znaků (tzv. „txt spk“).

Další jazykovou vrstvou, kde vzniká mnoho nových slov, je slang mládeže. Dochází také k rozšiřování významu některých slov. Pokud ovšem vyvstane nějaká nová skutečnost, pro níž pojmenování v daném jazyce neexistuje, je nutno vytvořit nové. K tomu má angličtina k dispozici několik postupů, které si nyní představíme spolu s konkrétními příklady jejich aplikací, jak je ve své knize při vytváření jazyka nadsat použil Burgess. Příklady jsem přednostně vybírala z překládaného úryvku, avšak mohou se objevit zástupci z jiných částí knihy.

5. 4. 1 Derivace

Derivace je nejběžnějším způsobem vytváření nových slov v angličtině. Dochází při ní k přidávání nových morfémů ke kmeni slova. Přidáním předpony nebo přípony vznikne ze základového slova slovo nové, přičemž platí, že přidáním předpony se nezmění lexikální kategorie slova, zatímco přidáním přípony se obvykle změní. Slovo derivované nicméně neustále zůstává se slovem základovým významově spojeno, každý afix vyjadřuje určitý aspekt, o který je základové slovo obohaceno.

V případě derivace pomocí přípon rozlišuje angličtina několik derivačních vzorců podle toho, jak se mění lexikální kategorie slova. Mezi těmito vzorci můžeme najít například: adjective-to-noun,

adjective-to-verb, adjective-to-adverb, noun-to-adjective, verb-to-adjective a další.

Пříklady z jazyka nadsat:

Nejčastější úpravou v rámci derivace je odebrání ruských adjektivních sufixů -ый, -ой, -ий a jejich nahrazení sufixem -у:

bezoomny	безумный
bolshy	большой
gloopy	глупый
choodesny	чудесный
malenky	маленький
nadmenny	надменный
oomny	умный
sammy	самый
skorry	скорый
sladky	сладкий
starry	старый

Dalším případem použití derivace je přidání anglických produktivních afixů (v příkladech převládají sufixy, najdeme zde pouze jeden prefix) k základovému slovu:

bratty	брат
--------	------

domy	дом
goober	губа
groody	грудь
millicent	милиция
morder	морда
nochy	ночь
radosty	радость
rooker	рука
spatchka	спать
unplattied	платье
vonny	вонь

5. 4. 1. 1 Back-formation

Back-formation, nebo také back-derivation, je zvláštním typem derivace, při němž dochází k opačnému procesu než u klasické derivace. Afixy tedy nejsou přidávány, ale ubírány. Na rozdíl od clippingu mohou mít nově utvořená slova jiný význam a zastupovat jiný slovní druh.

Příklady z jazyka nadsat:

creech	кричать
--------	---------

deng	деньги
chasso	часовой
cheest	чистить
razdraz	раздражать
razrez	разрезать
rozz	рожа
shoot	шутить
skvat	хватать

5. 4. 1. 2 Konverze

Konverze, nebo také zero-derivation, je derivace nulovým afixem. Nové slovo se tak stává zástupcem jiného slovního druhu, než bylo slovo původní, avšak beze změny formy. Příkladem může být vytvoření přídavného jména či slovesa z podstatného jména a naopak.

Příklady z jazyka nadsat:

Konverzi využívá autor k vytváření sloves z podstatných jmen

(to) platch	плач (pláč)
(to) smeck	смех (smích)
(to) tolchock	толчок (úder)
(to) vred	вред (újma)

5. 4. 2 Kompozice (skládání)

Při procesu skládání jsou vytvářeny složeniny. Dochází ke spojení dvou a více slov a tak k vytvoření nového slova, které označuje jednu věc a vyslovuje se jako jedno slovo, přičemž jeho význam bývá zcela odlišný od významu jednotlivých slov, ze kterých je složenina utvořena. Rozlišujeme čtyři typy kompozit: endocentrické, exocentrické, kopulativní a apoziční.

Endocentrická kompozita jsou taková kompozita, která se skládají z části, jež charakterizuje referenta a z části, po které je referent pojmenován. To znamená, že jedna část (modifier) blíže určuje druhou (head, hlavu).

Příklady z jazyka nadsat:

underveshch	under + вещь
polyclef	poly + clef

Exocentrická kompozita nemají žádnou hlavní složku, hlava kompozita je tedy nevyjádřená. Význam takového kompozita není určen ani jednou složkou, ze které je utvořeno. Často tyto složeniny mají negativní, depreciační význam.

Příklady z jazyka nadsat:

firegold	fire + gold
pan-handled	pan + handled

Kopulativní (slučovací) kompozita mají naproti tomu dvě hlavní složky, čili dva sémanticky rovnocenné komponenty. Celkový význam takového kompozita je souhrnem významů všech složek.

Příklady z jazyka nadsat:

Godman	God + man
--------	-----------

Mezi apoziční kompozita (jinak také přístavkové spřežky) se řadí takové složeniny, které vyjadřují dvě různé kvality jednoho referenta. Vznikají ze dvou podstatných jmen a graficky se od jiných druhů kompozit liší tím, že složky jsou od sebe odděleny spojovníkem.

Příklady z jazyka nadsat:

shop-crasting	shop + красть
hen-korm	hen + кормěжка

5. 4. 2. 1 Reduplikace

Zvláštním druhem skládání je reduplikace. Při reduplikaci dochází ke tvorbě nového slova pomocí opakování slabiky nebo celého slova, případně dojde k pozměnění samohlásky. Opakováním slov beze změny se tvoří „exact reduplication“, pokud dojde k pozměnění samohlásky, vznikne „ablaut reduplication“ a dále máme „rhyming reduplication“, kdy je slovo utvořeno ze dvou rýmujících se celků. Exact reduplication vytváří dojem dětské mluvy, zatímco ablaut

reduplication se používá spíše v případech, kdy je žádoucí naznačit nějaký pohyb, přičemž v angličtině většinou první část kompozita obsahuje samohlásku „i“, která se v druhé části mění na „a“ či „o“. Reduplikace se obecně používá v případech, kdy chceme naznačit mnohost, opakovanou akci, či něco intenzifikovat.

Příklady z jazyka nadsat:

Ve svém jazyce využíval autor tohoto způsobu tvorby slov především proto, aby vytvořil dojem školní mluvy:

skolliwoll
badiwad
jammiwam
eggiweg
guttiwuts
baddiwad
lubbilubbing

5. 4. 3 Blending (mísení)

Blending, neboli mísení je způsob tvoření slov, při kterém jsou kombinována dvě a více slov s odlišným významem, a to obvykle tak, že se začátek jednoho slova spojí s koncem slova jiného. Může být ovšem tvořeno i počátky různých slov či kombinací celých slov. Blendy, tedy slova vzniklá mísením, jsou často označovány jako „portmanteaux words“ (česky obvykle kufříková slova nebo pouze

portmanteau), což je termín který byl poprvé použit Lewisem Carrolem v knize *Za zrcadlem a co tam Alenka našla* (1871). Hlavním důvodem pro vznik blendů je potřeba zrychlení komunikace a tudíž vytváření jednoslovných pojmenování z pojmenování víceslovných.

Příklady z jazyka nadsat:

chumble	chatter + mumble
synthemesc	synthetic + mescaline

5. 4. 4 Clipping

Při slovotvorném procesu nazývaném clipping dochází k redukci slabik ve slově. Využívá se ke krácení dlouhých slov na slova kratší bez změny významu. Může dojít k redukci koncové části slova (back clipping), středové části slova (middle clipping), počáteční části slova (fore-clipping) nebo různých částí více slov a jejich následnému zkombinování (complex clipping). Těchto způsobů tvoření slov je hojně využíváno v rámci slangů jednotlivých profesních skupin (např. policie, armáda, akademičtí pracovníci).

Příklady z jazyka nadsat:

Nejpoužívanějším druhem clippingu v rámci tvorby jazyka nadsat je back clipping:

biblio	библиотека
--------	------------

collocol	колокольчик
guff	guffaw
korm	кормёжка
moodge	мужчина
nazz	назад
pony	понимать
smot	смотреть
sod	sodomite
stetho	stethoscope
zammechat	замечательный

Druhý největší počet zástupců má v rámci nadsat jazyka fore-clipping:

bratchny	внебрачный
cheena	женщина
nadsat	одиннадцать - девятнадцать
veck	человек

Objevil se však i middle clipping:

itty	идти
------	------

tashtook	Taschentuch
----------	-------------

Svého zástupce má v jazyce nadsat i complex clipping:

drencrom	adrenochrome
----------	--------------

5. 4. 5 Inicializace a akronymy

Inicializace a akronymy jsou formami zkrácenin, které jsou vytvářeny z počátečních písmen, z nichž se skládají slova, která inicializace a akronymy představují. Inicializace jsou vyslovovány jako sled písmen, každé písmeno jednotlivě (hláskují se), zatímco akronymy jsou vyslovovány jako jedno slovo. Může dojít k ustálení některých akronymů, která tak přejdou do běžné slovní zásoby jazyka. Inicializace a akronymy mohou být rozděleny do několika kategorií: akronymy obsahující nejen první písmena jednotlivých slov; ty, které jsou vyslovovány částečně jako akronymy a částečně jako inicializace; pseudo inicializace, jež jsou tvořeny písmeny, která při správném přečtení vytvoří smysluplnou promluvu (tato forma inicializace je často používaná v internetové či mobilní komunikaci); inicializace, jejíž poslední písmeno je redundantně vyjádřeno i slovem v plném znění.

Příklady z jazyka nadsat:

Za jistou formu inicializace by se daly považovat následující výrazy:

em	mum
pee	papa

Akronymy jsou v textu zastoupeny následujícím výrazem:

staja	state jail
-------	------------

5. 4. 6 Výpůjčky a kalky

Výpůjčky se tvoří převzetím slova z jiného jazyka. Mezi výpůjčkami převažují podstatná jména, zřídka se přejímají i slovesa či jména přídavná. Při přejímání slova může dojít i k transliteraci, tj. přepisu z jednoho znakového systému do jiného (např. z azbuky do latinky). Užíváním se výpůjčky přizpůsobují pravidlům jazyka, do kterého byly převzaty.

Kalk označuje způsob vytvoření nového slova pomocí doslovného překladu slova nebo jeho jednotlivých částí z jiného jazyka a jeho následného používání v této podobě. Kalky dělíme na gramatické (doslovný překlad jednotlivých konstituentů), sémantické a frazeologické (výraz konstituovaný podle cizí předlohy) a hybridní (přeložení jen některých konstituentů, kde zároveň alespoň jeden konstituent pochází z cizího jazyka).

Příklady z jazyka nadsat:

Bog	Бог
-----	-----

malchick	мальчик
veshch	вещь
glazz	глаз
chepooka	чепуха
rasoodock	рассудок
peet	пить
Droog	друг
Mozg	мозг
Chelloveck	человек
mesto	место
ptitsa	птица
moloko	молоко

5. 4. 7 Neologismus (novotvar, coinage)

Pojmem neologismus je označován výsledek slovtvorného procesu, při kterém je zformováno zcela nové slovo. Tento způsob tvorby slov je velmi vzácný. Často také dochází k zobecnování značkových jmen. Názvy značek tak přechází do obecné slovní zásoby, jejich význam je rozšířen. Zvláštní kategorií neologismů jsou eponyma, což jsou zobecněná vlastní jména, která původně označovala osobu nebo místo. Eponyma často představují názvy měrných jednotek.

Příklady z jazyka nadsat:

sharp
crark
cutter
polly
shilarny
vellocet

5. 4. 7. 1 Onomatopoeia

Podkategorií neologismů jsou také onomatopoická slova. Tato slova jsou charakteristická tím, že vznikla imitací nějakého zvuku. To znamená, že představují nějaký zvuk, takže napsaná vypadají stejně, jako znějí. Často jsou používána v komiksech.

5. 5 Výběr ekvivalentního jazyka pro překlad

Při výběru ekvivalentního jazyka pro překlad jazyka nadsat jsem přihlížela k několika kritériím. Snažila jsem se co nejvíce respektovat důvody, které vedly Burgesse k použití ruštiny a na jejich základě zvolit jazyk, který by co nejlépe vyzněl v cílovém jazyce.

Jak jsem již uvedla výše (viz podkapitola 5. 1), jedním z důvodů, proč autor v knize použil prvky cizího jazyka, je snaha vyčlenit uživatele tohoto jazyka a vytvořit tak jejich uzavřenou komunitu.

Dalším důvodem pro užití neznámých slov, které bude čtenář nucen si odvodit z kontextu je zmírnění násilí. Autor se snažil vytvořit bariéru mezi čtenářem a skutečným významem slov, neboť tak mohl odvést čtenářovu pozornost od násilnosti dějem zobrazovaných činů.

Jak sám autor uvádí, dalším z důvodů, proč jazyk nadsat v knize použil, je ten, že „[i]t turns the book into a linguistic adventure.“³⁶ Čtenář je tedy nucen odhadovat význam slov z kontextu. Neméně důležitým a často diskutovaným důvodem, proč jako základ pro jazyk nadsat použil Burgess právě ruštinu, je důvod politický. V knize samotné je užití a původ jazyka vysvětleno následovně:

„Quaint,“ said Dr. Brodsky, like smiling, „the dialect of the tribe. Do you know anything of its provenance, Branom?“

„Odd bits of old rhyming slang,“ said Dr. Branom, who did not look quite so much like a friend any more. „A bit of gipsy talk, too. But most of the roots are Slav. Propaganda. Subliminal penetration.“³⁷

Jak uvádí například studie od Roberta O. Evanse, důvodem, proč Burgess použil právě ruštinu, je tedy skutečnost, že:

„For the Anglo-American reader the Slavic words connote communist dictatorship, the society [...] without moral value and without hope. [...] he makes the argot Russian, as if to warn his readers of what society may become if it communizes itself along Soviet lines.“³⁸

³⁶ BURGESS, Anthony. *A clockwork orange*. [New American ed.]. New York: W.W. Norton, 1986. PDF verze, str. 4.

³⁷ BURGESS, Anthony. *A clockwork orange*. Harmondsworth, Middlesex: Penguin Books, 1972, str. 91.

³⁸ EVANS, Robert O. The Argot and Its Implications in Anthony Burgess' „A Clockwork Orange“. *Journal of Modern Literature*. 1971, roč. 1, č. 3, str. 409.

V době svého vzniku bylo totiž Rusko zdrojem obav z propagandy, stejně jako tomu ve 40. letech 20. století bylo s Německem.³⁹ Jak sám autor uvedl ve své biografii, jeho snahou bylo donutit čtenáře, aby vykročili vstříc nepříteli a naučili se něco z jeho jazyka, jazyka, který byl v té době vedle angličtiny tehdejšími druhými hlavními politickými jazyky.⁴⁰

Z těchto (politických) důvodů by bylo při překladu nejlepší volbou ponechat jako základ jazyka nadsat ruštinu. Nicméně ponecháním ruštiny, tedy jazyka slovanského, v rámci jazyka českého, tedy také slovanského, by došlo k zániku kontrastu, který byl pro autora velmi důležitý. Ruština a čeština, jakožto příbuzné jazyky, mají mnoho společného a jejich lexikum je často téměř shodné. Proto by český čtenář přišel o jeden z hlavních aspektů knihy. Nebylo by mu dopřáno zažít ono lingvistické dobrodružství, o němž Burgess tak usiloval.⁴¹ Toto bylo hlavním důvodem, proč jsem se rozhodla použít namísto ruštiny jiný, neslovanský jazyk.

Při hledání vhodného jazyka jsem se nicméně snažila ponechat alespoň nějakou spojitost s komunistickým režimem. I z toho důvodu padla má volba na španělštinu. Právě tento jazyk je totiž úředním jazykem na Kubě, která je jednou z posledních socialistických zemí na světě. Navíc je španělština po čínštině druhým jazykem s největším počtem rodilých mluvčích a také oficiálním jazykem více než desítky mezinárodních organizací.

Posledním důvodem pro použití španělštiny je ten, že se její slova dobře přizpůsobují českým fonetickým pravidlům a snadno se na ně aplikují české slovo tvorné prostředky, o nichž blíže pojednává následující podkapitola.

³⁹ MALAFRY, Laurence. The Clockwork Conundrum. In: [online]. [cit. 2013-06-12]. Dostupné z: <http://www.angelfire.com/wv/viddywell/conundrum.html>

⁴⁰ BURGESS, Anthony. *You've had your time: being the second part of the confessions of Anthony Burgess*. London: Heinemann, 1990, str. 38.

⁴¹ BURGESS, Anthony. *A clockwork orange*. [New American ed.]. New York: W.W. Norton, 1986. PDF verze, str. 4.

5. 6 Rozšiřování české slovní zásoby

K obohacování slovní zásoby v češtině dochází buď převzetím slova z jiného jazyka (tento způsob je typický pro slova označující kulturně specifická prvky)⁴², pomocí přejímání z jiných než spisovných útvarů národního jazyka (tj. místních dialektů, profesních a zájmových slangů a argotu), pomocí přenášení pojmenování na základě vnější nebo vnitřní podobnosti (metafora a metonymie) a pomocí vytváření víceslovných pojmenování, nebo naopak pojmenování jednoslovných (tzv. univerbizace neboli tvorba jednoslovných pojmenování z pojmenování víceslovných, což je projev jazykové ekonomie), pomocí tzv. překladového pojmenování nebo kalků⁴³, nebo vytvořením nových slov aplikací slovtvorných prostředků na již existující pojmenování, což je v češtině nejčastější způsob rozšiřování slovní zásoby.

Vytvářením nových slov a jejich užíváním se zabývá jazykovědná disciplína nazývaná *slovtvorba*. Jak uvádí definice:

„Je to samostatná disciplína, má však některé rysy společné s dalšími disciplínami, např. lexikologií (protože tvořením slov vznikají nová pojmenování a ta se zařazují do české slovní zásoby), morfologií (neboť pracuje se stejnými jednotkami, tj. morfémy, a stejně jako morfologie se odděleně zabývá jednotlivými slovními druhy) a syntaxí, zvláště v oblasti složenin, které se dělí na 2 základní druhy – koordinační a subordinační).“⁴⁴

⁴² DOKULIL, Miloš. *Tvoření slov v češtině. 1, Teorie odvozování slov*. Vyd. 1. Praha: Nakladatelství Československé akademie věd, 1962, str. 19.

⁴³ DOKULIL, Miloš. *Tvoření slov v češtině. 1, Teorie odvozování slov*. Vyd. 1. Praha: Nakladatelství Československé akademie věd, 1962, str. 20.

⁴⁴ KULDANOVÁ, Pavlína, SVOBODOVÁ, Jana, NOVÁK, Radomil, ROŠOVÁ, Milena a RUCKI, Tomáš. *Tvoření slov. Čeština po síti* [online]. 2000, 2003-12-07 [cit. 2013-04-07]. Dostupné z: http://www.osu.cz/fpd/kcd/dokumenty/cestinapositi/tvoreni_slov.htm#1

5. 6. 1 Slovotvorné prostředky v češtině

Slovotvorné prostředky nalezneme v češtině tři. Jsou jimi odvozování (derivace), skládání slov (kompozice) a vytváření zkratk a zkratkových slov. Nová jednoslovná pojmenování tak vznikají pomocí obměn morfologických struktur již existujících slov. Slova třídíme podle důležitého hlediska, kterým je motivovanost. Slova se z hlediska motivovanosti dělí na dva typy – slova nemotivovaná a motivovaná. Slova nemotivovaná (také značková, základová) jsou slova, která nenaznačují svůj význam. To znamená, že jejich význam nelze odvodit z žádných jiných slov existujících ve slovní zásobě.

Druhým typem jsou slova motivovaná (také popisná, nově utvořená). Tato slova vznikla z jiných slov, a opírají se o ně svou formou a obsahem. Patří sem i slova složená, víceslovná pojmenování apod. Tato slova v české slovní zásobě převažují.

Dalším důležitým pojmem je pojem fundace, neboť vztah fundace je základním slovotvorným vztahem. Tento pojem spojuje slovo se všemi slovy na něm založenými. Pokud není slovo spjato vztahem fundace s jiným slovem, nelze pak zkoumat jeho slovotvornou formu.⁴⁵ V následujících podkapitolách si jednotlivé prostředky představíme a u každého z nich si uvedeme příklady jejich aplikace při tvorbě ekvivalentů k termínům z jazyka nadsat. Uváděna budou pouze slova použitá v překládaném úryvku.

5. 6. 1. 1 Odvozování

Odvozování neboli derivace je nejdůležitějším slovotvorným postupem. Nové slovo při něm vzniká obměnou morfémové stavby.

⁴⁵ DOKULIL, Miloš. Tvoření slov v češtině. 1, Teorie odvozování slov. Vyd. 1. Praha: Nakladatelství Československé akademie věd, 1962, str. 12.

Ke slovotvornému základu (části slova, která se opakuje) je přidán slovotvorný afix (prefix, sufix, infix atd.). Podle typu afixu rozlišujeme následující typy odvozování: prefixace, sufixace, konverze, smíšený způsob odvozování (cirkumfixace), odvozování pomocí postfixu, infixu a interfixu.

Prefixace neboli odvozování předponové je způsob odvozování typický tím, že slovní druh slova odvozeného se nemění, tj. tvaroslovný charakter slova zůstává stejný. Předpony se dělí na předložkové a nepředložkové, domácí a cizí, neslabičné, jednoslabičné a dvouslabičné. Předpony předložkové existují v jazyce i samostatně jako předložky. Předpony jsou v rozboru snadno určitelné, neboť přechod mezi nimi a odvozovacím základem zůstává znatelný. Častá je prefixace u sloves, kde se s její pomocí mění slovesný vid.

Příklady z jazyka nadsat:

nekomprenderovat	komprenderovat
nepegarovat	pegarovat
poojírnout	ojírovat
rozkortarovat	kortarovat
rozmentovat	mentovat
rozrysovat	rysovat
urysovat	rysovat
uverovat	verovat
vodírovat	írovat
vodsalirovat	salirovat

vylimpiarovat	limpiarovat
zarysovat	rysovat
zpegarovat	pegarovat

Suffixace neboli odvozování příponové mění odvozené slovo vůči základovému podstatněji a často dochází k změně slovního druhu. Přípona nemůže stát jako samostatné slovo (až na příponu -izmus). Obvykle přípona zahrnuje i koncovku.

Příklady z jazyka nadsat:

ablarování	ablarovat
asustadově	asustado-
asustadovej	asustado-
buenově	bueno
džemák	džem
grytarování	grytarovat
kochernout	kocherovat
pegarování	pegarovat
pekeňově	pekeňo-
pekeňovej	pekeňo-
robarování	robarovat
rujdový	rujdo

rysování	rysovat
solově	solo-
vajcák	vejce

Konverze neboli odvozování koncovkové je způsob odvozování, při němž se k základovému slovu připojí pouze ohýbací sufix (koncovka). Ty rozdělujeme na koncovky pádové, osobní a infinitivní. „Pod konverzi spadá i přechod slova z jedné slovnědruhové kategorie do druhé bez jakékoli změny tvaroslovné formy. Tady nalezneme adverbializaci ohebných tvarů, změnu příslovce v předložku, změnu spojky v částici, substantivizaci adjektiv a substantivizaci jiných slovních druhů (obzvláště při metajazykovém vyjadřování).“⁴⁶

Příklady z jazyka nadsat:

avuely	avuela
dyjenty	dyjent
karety	kareta
kósy	kósa
loko (šílenec)	loko (šílený)
lugary	lugar
mana	mano

⁴⁶ KULDANOVÁ, Pavlína, SVOBODOVÁ, Jana, NOVÁK, Radomil, ROŠOVÁ, Milena a RUCKI, Tomáš. Tvoření slov. *Čeština po síti* [online]. 2000, 2003-12-07 [cit. 2013-04-07]. Dostupné z: http://www.osu.cz/fpd/kcd/dokumenty/cestinapositi/tvoreni_slov.htm#1

mučaći	mučaća
muchery	muchera
ocha	ocho
ombra	ombro
palavry	palavra
pantalony	pantalon
peča	pečo
polisij	polisija
ropy	ropa
rujdy	rujdo
šarpy	šarpa
uesy	uesa

Cirkumfixace neboli smíšený způsob odvozování pomocí oboustranného afixu se dělí na dva typy – prefixálně-sufixální (předponově-příponový) a prefixálně-konverzní (předponově-koncovkový).

Příklady z jazyka nadsat:

rozrysovaná	rysovat
vyrysovaný	rysovat

Postfix je afix připojovaný až za ohýbací koncovku, infix je zvukový komplex dodatečně vkládaný do základu slova a interfix, označovaný také jako spojovací vokál, je segment včleněný mezi dva jednoduché základy tvořící složený základ. Tyto tři typy afixů patří mezi ty méně časté.

5. 6. 1. 2 Skládání slov

Skládáním se vždy tvoří slova motivovaná. Oblastmi, kde se složeniny neboli kompozita užívají nejčastěji, jsou publicistika a odborná názvosloví. Výhodou kompozit je totiž kondenzovaná forma a vysoká explicitnost. V básnickém stylu zvyšují expresivitu. Kompozita rozdělujeme podle slovních druhů, podle způsobu skládání a podle vztahu mezi členy (ten může být souřadný, čímž vznikají kompozita koordinační, nebo podřadný, čímž vznikají determinativa).

Podle slovních druhů dělíme kompozita především na substantiva, adjektiva a číslovky. Podle způsobu skládání na čistá (neboli vlastní), kde jsou části spojeny interfixem, na komplexní, což je smíšený způsob kompozičně-derivační a na spřažená neboli v juxtapozici, kde jsou výsledkem spřežky (neboli složeniny nevlastní).

Podle vztahu mezi členy rozlišujeme kompozita koordinační (to znamená, že členy mají stejnou syntaktickou platnost), jež se dále dělí na typ prostě slučovací, vztahově slučovací (u složenin, které vyjadřují vztah současně ke dvěma základům a píší se se spojovníkem) a reciproční, jimiž je vyjádřen vztah vzájemnosti, oboustrannosti. Další typ kompozit dle vztahu je vztah podřadný, kdy jeden člen určuje druhý, který je mu nadřazen.⁴⁷

⁴⁷ KULDANOVÁ, Pavlína, SVOBODOVÁ, Jana, NOVÁK, Radomil, ROŠOVÁ, Milena a RUCKI, Tomáš. Tvoření slov. *Čeština po síti* [online]. 2000, 2003-12-07 [cit. 2013-04-07]. Dostupné z: http://www.osu.cz/fpd/kcd/dokumenty/cestinapositi/tvoreni_slov.htm#1

Příklady z jazyka nadsat:

čikopiko
děsagradablový
eskuelavela
omluvence
zásun-výsun

5. 6. 1. 3 Vytváření zkratk a zkratkových slov

Projevem nutnosti jazykové ekonomie je vytváření zkratk a zkratkových slov. Při tomto způsobu tvorby slov se slova redukuje na písmena nebo slabiky. Přitom platí, že plná podoba slova má stejný význam jako zkratka nebo zkratkové slovo, z něj utvořené. Zkratky se rozděluje na čistě grafické, graficko-fonické a fonické.

Zkratky grafické se používají jen v psaném projevu, v mluveném projevu se vždy používá plná forma. Zkratky graficko-fonické jsou utvořené z počátečních hlásek jednotlivých slov a čtou se jako nesklonná slova. Zkratky fonické mají zvukový i tvaroslovný charakter slova.

Příklady z jazyka nadsat:

V překládaném úryvku se zkratky a zkratková slova nevyskytovala, proto pochází následující příklady ze zbývající části textu.

emko	maminka
státní nápravné zařízení	stanaz
téčko	tatínek

6. NEDOSTATKY EXISTUJÍCÍHO ČESKÉHO PŘEKLADU

Jak je uvedeno již v úvodních informacích (viz kapitola 3. 2), český překlad knihy *A Clockwork Orange* zhotovil Ladislav Šenkyřík. Tento překlad však obsahuje několik závažných nedostatků. Ty se nacházejí na rovině řemeslné (tedy nepřesnosti z důvodu špatného převodu významu z angličtiny do češtiny), tak na rovině koncepční, konkrétně v oblasti převodu jazyka nadsat. Právě těmi se bude tato kapitola zabývat.

Jak jsem již dříve uvedla, Burgess jazyk důkladně promyslel, a jak je patrné i z předchozí kapitoly, v jeho použití byl velmi konzistentní. Jazyk nadsat nese několik základních rysů, které je žádoucí při překladu zachovat. Pokud by totiž z nějakého důvodu došlo k opomenutí některého nebo dokonce více těchto rysů, hrozí, že bude cílový text znít nevěrohodně, bude nekonzistentní a tudíž hůře pochopitelný, bude čtenáře mást či dojde ke zbytečnému ochuzení textu.

Jako základ pro zhodnocení nedostatků Šenkyříkova překladu mi posloužil článek od Petra Janáka zveřejněný na serveru iLiteratura.cz.⁴⁸ Janák ve své kritice krátce shrnul všechny nedostatky, kterých se překladatel při své práci dopustil. Tato kapitola tyto nedostatky ilustruje na konkrétních případech a nabízí nová řešení v podobě překladu, který je součástí této práce. Příklady se tedy omezují na přeložený úryvek.

Pro připomenutí si uvedeme několik rysů, které jazyk nadsat v podání Burgesse nese: slova jsou až na výjimky převzatá z ruského jazyka (proč zvolil právě ruštinu, je uvedeno v kapitole 5. 5) a jsou upravená tak, aby v anglicky psaném textu působila věrohodně,

⁴⁸ JANÁK, Petr. *Burgess, Anthony: Mechanický pomeranč: Potíže s jazykem Týnů*. [online]. 13.11.2010 [cit. 2013-08-07]. Dostupné z: <http://www.iliteratura.cz/Clanek/27357/burgess-anthony-mechanicky-pomeranc>

zvukomalebně, mluvně a aby případně umožňovala hru s významy. To znamená, že Burgess zjednodušil obtížně vyslovitelné skupiny hlásek, některá slova zkrátil a upravil tak, aby graficky splynula s anglickou slovní zásobou. Navíc ke slovům připojil anglické afixy, například afixy pro časování sloves či tvorbu množných čísel podstatných jmen. Slova, která nemají původ v ruštině, jsou buď úplnými novotvary (*lighter*), standardním slangem (*cancers*) nebo rýmovaným slangem (*pretty polly*), vzácně se objevují i termíny pocházející z němčiny (*tashtook*) nebo francouzštiny (*vaysay*), či dokonce arabštiny (*yahoody*) a malajštiny (*orange*).

Dalším důležitým rysem jazyka nadsat je skutečnost, že některá slova, která se v textu objevují pouze jednou, mají v rámci nadsat synonymum, pomocí kterého je čtenář schopen dopátrat se z kontextu významu. Distribuce slov tedy není náhodná, ale systematická, aby i neznalec ruského jazyka byl postupně schopen rozluštit jednotlivé významy slov. Z těchto důvodů je nutné co nejvíce dodržovat rozložení slov jazyka nadsat i při překladu. Co se stejné distribuce slov týče, zde je nutno zmínit, že některá slova, jako například *thing*, které je v nadsat vyjádřeno slovem *veshch*, mají v angličtině více významů, a tudíž i širší a častější užití. Toto je nutné při překladu zohlednit. Nicméně překládaný text je svou formou a užitým jazykem natolik specifický, že umožňuje dodržovat distribuci i takových termínů ve větší míře, než by tomu bylo v jiných typech textu. Každý případ je ovšem nutno důkladně promyslet a přistupovat k němu individuálně. V překládaném úryvku nenastala taková situace, kdy by nebylo možné s pomocí vhodného přeformulování výpovědi výraz zachovat.

Šenkyřík při převodu knihy do češtiny zvolil jako základ pro jazyk nadsat (v jeho překladu je to „jazyk Týnú“) neuspořádanou směsici anglického a ruského jazyka, ovšem najdeme zde i slova s původem v němčině. U některých slov není původ zcela jasný (*buč*). Slova překladatel upravil jen nedůsledně, často se nevyvaroval těžko vyslovitelných (*ouldan*) a pro češtinu nepřírodných kombinací hlásek

(*júsfł*), stejně je tomu s grafickou podobou některých slov (*babooshka*, *window*). Jazyk tak působí nevěrohodně a pro čtenáře, kteří neznají ani základy angličtiny a jejích pravidel výslovnosti, mnohdy i nevyslovitelně.

Dalším a zřejmě nejfrekventovanějším nedostatkem, který jazyk nadsat v podání Šenkyřika má, je nedůsledné překládání jednotlivých termínů. Překladatel nerespektoval Burgessův způsob rozložení slov v textu a často přeložil jeden termín pomocí jeho synonyma, nebo synonyma sloučil, či nahradil termín slovem z běžné slovní zásoby. Nedodržením distribuce synonym čtenáře mate a ztěžuje jim pochopení významu slova z kontextu, přeložením pomocí slova z běžné zásoby text zbytečně ochuzuje. V překladu navíc dochází i k nepochopení textu či smíšení termínů, čímž vznikají nesmyslná spojení. Následující podkapitola rozebírá nalezené nedostatky na příkladech a zároveň nabízí alternativní řešení tak, jak byla použita v překladu úryvku. Čísla v závorkách značí číslo řádku, na kterém se použitý příklad nachází v odpovídajícím textu.

6. 1 Výraz *veshch*

Jedním z častěji užívaných slov jazyka nadsat v úryvku je slovo *veshch*, utvořené z ruského *вещь* (tj. věc). Do češtiny bylo toto slovo převedeno slovem *buč*. Právě toto slovo spadá do skupiny slov s neznámým původem, neboť se mi etymologii slova nepodařilo dohledat. Jak je z následujících spojení patrné, došlo navíc při překladu k nedodržení paradigmatu. Slovo *buč*, jak ho Šenkyřík vytvořil, se skloňuje podle vzoru *košt*. Tvar použitý v příkladu č. 2 však toto skloňování nedodrжуje. Alternativní překlad nabízí překlad slovem *kósa* utvořené ze španělského *cosa* (tj. věc), které je důsledně skloňováno podle vzoru *žena*.

	Originál	Šenkyřík	Alternativní řešení
1	...prodding some of the new <i>veshches</i> ... (11)	...strčit nějaký <i>buči</i> ... (11)	...přidávat nový <i>kósy</i> ... (10)
2	...one or two other <i>veshches</i> ... (13)	...nebo s pár jinejma <i>bučima</i> ... (13)	...jednou nebo dvěma dalšíma <i>kósama</i> ... (12)
3	...a cowardly sort of a <i>veshch</i> ... (67)	...pěkně zbabělá <i>buč</i> . (68)	...dost zbabělá <i>kósa</i> . (66)
4	...it was like some <i>veshch</i> ... (71)	...všechno je to jako <i>buč</i> ... (71)	...bylo to jako nějaká <i>kósa</i> ... (70)
5	...they were some very special plastic <i>veshch</i> ... (242)	...byly navíc z nějaký speciální umělý <i>buči</i> ... (236)	...byly udělaný z nějaký speciální umělohmotný <i>kósy</i> ... (242)
6	... <i>veshches</i> falling over... (256)	...na zem padaly různý <i>buči</i> ... (249)	... <i>kósy</i> padající všude kolem... (256)
7	...I grinned to myself over this <i>veshch</i> ... (442)	...usmál sem se sám pro sebe nad tou <i>bučí</i> ... (437)	...zašklebil jsem se sám pro sebe tý <i>kóse</i> ... (438)
8	...said the usual <i>veshches</i> ... (484)	...říkal obvyklý <i>buči</i> ... (482)	...říkal vobvyklý <i>kósy</i> ... (481)
9	...but the best <i>veshch</i> ... (490)	...ale nejlepší <i>buč</i> ... (488)	...ale nejlepší <i>kósa</i> ... (487)
10	...these teeny pop <i>veshches</i> . (560)	...samý týnejdžrovský pop- <i>buči</i> . (561)	...samý teenagerovský popový <i>kósy</i> . (557)

6. 2 Výraz *moloko*

Dalším nedostatečně přeloženým slovem jazyka nadsat je slovo *moloko*, utvořené z ruského *молоко* (tj. věc). V oficiálním překladu byl tento termín překládán slovem z běžné slovní zásoby, a to slovem *mlíko*. Došlo tak ke zbytečnému ochuzení textu. Alternativní překlad nabízí slovo *leče*, utvořené ze španělského *leche* (tj. mléko). Slovo *leče* je nesklonné, a to z toho důvodu, že by některé jeho tvary byly shodné se jménem pokrmu zvaného lečo. Dále bych ráda zmínila překladatelské řešení spojení *old moloko*. Jak ilustrují příklady č. 1–3, překládal Šenkyřík přívlastek jako *starý*, což budí nežádoucí konotace, neboť pojem *starý mlíko* nese spíše význam prošlé mléko. Proto nabízí alternativní překlad přívlastku *old* řešení *starý dobrý*.

	Originál	Šenkyřík	Alternativní řešení
1	...into the old <i>moloko</i> ... (12)	...do starýho <i>mlíka</i> ... (12)	...do starýho dobrýho <i>leče</i> . (11)
2	...after you'd drunk the old <i>moloko</i> ... (68)	...když ste se nacucali starýho <i>mlíka</i> ... (68)	...potom, co jste vypili starý dobrý <i>leče</i> ... (67)
3	...in the old <i>moloko</i> ... (94)	...z vypitýho starýho <i>mlíka</i> ... (91)	...ze starýho dobrýho <i>leče</i> ... (91)
4	...with <i>moloko</i> and spoon after spoon after spoon of sugar... (469)	...s <i>mlíkem</i> a přidával si do toho lžičku za lžičkou cukr... (466)	...s <i>leče</i> a mnoha lžičkama cukru... (466)

6. 3 Výrazy označující peníze

U překladu slova *deng* došlo k nekonzistentnosti. Výraz *deng* je utvořen z ruského *де́нгу* (tj. peníze). Vzhledem k tomu, že Šenkyřík při překladu jazyka nadsat používal mimo jiné slova anglického původu, je překlad slovem *many* (z anglického *money*, tj. peníze) v příkladech č. 1 a 3 na místě, ovšem překlad příkladu č. 2 není s tímto řešením konzistentní. Dochází zde k záměně synonym, neboť termín *rozkoše* (český slangový termín pro peníze)⁴⁹ používal překladatel jako ekvivalent jiného termínu jazyka nadsat (termínu *pretty polly*, viz níže). Alternativní řešení nabízí konzistentní překlad.

	Originál	Šenkyřík	Alternativní řešení
1	Our pockets were full of <i>deng</i> ... (20)	Kapsy sme měli samý <i>many</i> ... (20)	Kapsy jsme měli nacpaný <i>dynorama</i> ... (20)
2	...I poured my pocket of <i>deng</i> all over the table... (215)	...vysypal sem z kapsy na stůl svoje <i>rozkoše</i> ... (210)	Na to jsem na stůl vysypal celou kapsu <i>dyněrů</i> ... (214)
3	I fumbled out the <i>deng</i> to pay... (549)	Vylovil sem <i>many</i> na zaplacení... (550)	Zašmátral jsem po <i>dynerech</i> na zaplacení... (547)

Další termín je příkladem rýmovaného slangu. Výraz *pretty polly* zřejmě vznikl rýmováním se slovem *lolly*, což je anglický slangový

⁴⁹ OUŘEDNÍK, Patrik a KETTNEROVÁ, Ladislava, ed. *Šmírbuch jazyka českého: slovník nekonvenční češtiny*. 2. vyd. Praha: Ivo Železný, 1992, str. 165.

výraz pro peníze.⁵⁰ Bylo by tedy ideální najít pro cílový text výraz, který by vznikl obdobným postupem. To se v oficiálním překladu nepovedlo. Nicméně ani alternativní překlad z tohoto hlediska není zcela optimální, ač má použití výrazu *echtovní ence* svůj význam. Tento výraz vznikl modifikací slova *ance*, což je brněnský slangový výraz pro drobné peníze pocházející někdy z první poloviny 20. století.⁵¹ Navíc zachovává aliteraci, která se objevuje i v originálním výrazu *pretty polly*.

	Originál	Šenkyřík	Alternativní řešení
1	...any more pretty polly... (21)	...nepotřebovali žádný rozkoše... (21)	...dalších <i>echtovních encí</i> ... (21)
2	...the amount of pretty polly we had on us already. (189)	...jaký rozkoše sme už u sebe měli. (186)	...množství <i>echtovních encí</i> , co jsme už měli. (189)
3	...my pockets being full of pretty polly... (515)	...kapsy sem měl plný rozkoší... (515)	...měl jsem plný kapsy <i>echtovních encí</i> ... (512)

Posledním výrazem, kterým jsou v jazyce nadsat označovány peníze, je slovo *cutter*. U tohoto výrazu se původ nepodařilo dohledat, jedná se zřejmě o smyšlený slang. Řešení, které použil Šenkyřík, je tedy nasnadě. Alternativní překlad však nabízí překlad pomocí existujícího slangového výrazu *cejny*,⁵² a to z toho důvodu, že slovo *katr* již v češtině existuje a znamená: 1. mřížové dveře, zábradlí, 2.

⁵⁰ *The Probert Encyclopaedia of Slang*. The Probert Encyclopaedia, 2004. Deluxe Illustrated PDF Edition. str. 641.

⁵¹ HUGO, Jan, ed. *Slovník nespisovné češtiny: argot, slangy a obecná mluva od nejstarších dob po současnost: historie a původ slov*. Praha: Maxdorf, 2006.

⁵² SUK, Jaroslav, ed. *Několik slangových slovníků: současný český kriminální slang: slang chartistů: slang profesionálních řidičů: slang teplárenských zaměstnanců: vojenský slang*. Praha: Inverze, 1993, str. 52.

rámová pila, 3. prohazovačka.⁵³ Slovo *katr* se (na základě přenesení významu 1. mřížové dveře) v českém slangu používá pro označení vězení.⁵⁴

	Originál	Šenkyřík	Alternativní řešení
1	...only a malenky bit of <i>cutter</i> (money, that is)... (187)	...jen bitková trocha <i>katru</i> (peněz, aby bylo jasno)... (183)	...jen pekeňově trochu <i>cejnů</i> (jakože peněz). (186)
2	...one way to unload some of our <i>cutter</i> ... (197)	...zbavit se tak tý trochy našeho <i>katru</i> ... (192)	...jedním ze způsobů, jak se zbavit nějakých těch <i>cejnů</i> ... (196)
3	Then with the <i>cutter</i> that was left over... (223)	Potom sme za zbytek <i>katru</i> ... (217)	Pak jsme třeba <i>cejnama</i> , co nám zbyly... (222)
4	...without one cent of <i>cutter</i> in our carmans. (228)	...bez jedinýho halíře <i>katru</i> v kapse. (221)	...bez jedinýho <i>cejnu</i> v bolsijách. (227)

⁵³ *Akademický slovník cizích slov I.díl A-K*. 1. vyd. Praha: Academia, 1995, str. 382.

⁵⁴ SUK, Jaroslav, ed. *Několik slangových slovníků: současný český kriminální slang: slang chartistů: slang profesionálních řidičů: slang teplárenských zaměstnanců: vojenský slang*. Praha: Inverze, 1993, str. 98.

DVORNÍK, Petr, ed. a KOPŘIVA, Pavel, ed. *Velký slovník hantecu: hanteco-český, česko-hantecový*. 1. vyd. Brno: FT Records, 2000, str. 45.

6. 4 Výrazy označující osoby ženského pohlaví (*devotchka, sharp, ptitsa*)

K označení osob ženského pohlaví použil Burgess v jazyce nadsat hned několik výrazů. Tato podkapitola se bude zabývat třemi z nich. Prvním a zároveň i nejpřímějším je slovo *devotchka*. Toto slovo je utvořeno z ruského *девушка* (tj. dívka) a tudíž by při překladatel při hledání ekvivalentu měl postupovat analogicky a převzít slovo se stejným významem z jazyka, který si zvolil jako základ pro překlad jazyka nadsat. Jak je patrné z příkladů níže, u Šenkyříkova řešení se tak nestalo, neboť použil slovo *čajina*. Toto slovo je má zřejmě původ ve slangovém výrazu *čajna*, což je označení pro ženu nebo dívku.⁵⁵

Alternativní řešení navrhuje překlad slovem, které vzniklo podle pravidel analogických k originálu, tedy výraz utvořený ze španělského *muchacha* (tj. dívka) upravený podle českých fonetických pravidel.

	Originál	Šenkyřík	Alternativní řešení
1	There were three <i>devotchkas</i> sitting at the counter all together... (42)	U pultu seděly pěkně pohromadě tři <i>čajiny</i> ... (43)	U baru seděly pohromadě tři <i>mučáci</i> ... (44)
2	...as real grown-up <i>devotchkas</i> already... (535)	...jako na dospělý <i>čajiny</i> ... (536)	...jako vopravdu dospělý <i>mučáci</i> ...

⁵⁵ OUŘEDNÍK, Patrik a KETTNEROVÁ, Ladislava, ed. *Šmírbuch jazyka českého: slovník nekonvenční češtiny*. 2. vyd. Praha: Ivo Železný, 1992, str. 48.

			(533)
3	These young <i>devotchkas</i> had their own like way of govoreeting. (552)	Tyhle mladý <i>čajiny</i> měly svůj vlastní způsob tolkování. (552)	Tyhlety malý <i>mučiči</i> měly vlastní styl ablarování. (549)

Dalším výrazem označující osoby ženského pohlaví je v rámci jazyka nadsat slovo *sharp*. Toto slovo svým původem spadá do kategorie smyšleného slangu. Šenkyřík zvolil jako ekvivalent slovo *kartáč*. Toto řešení má několik nedostatků. Slovo *kartáč* totiž již slangový význam má, V brněnském hantecu je to výraz pro pokárání, potrestání.⁵⁶ Podle Šmírbuchu jazyka českého je to sice slangové označení pro hezkou dívku,⁵⁷ mohl by tedy být použit, ačkoliv má toto řešení ještě jeden nedostatek: slovo *kartáč* je rodu mužského a vzhledem k tomu, že hledáme výraz pro označení osoby ženského pohlaví, bylo by vhodnější zvolit výraz, který by byl také rodu ženského, aby slovo znělo v kontextu přirozeně.

Nedostatečnost Šenkyříkova řešení je dobře patrná v příkladu č. 5, kde je slova použito v jednotném čísle. Spojení číslovky vyskloňované dle pravidel pro rod ženský a podstatného jména v rodu mužském zní nepřirozeně a nevěrohodně jde tak přímo proti požadavkům, které na svůj fiktivní jazyk Burgess kladl. Dalším nedostatkem Šenkyříkova řešení je opět nekonzistentnost překladu. Jak je patrné z příkladu č. 2, přeložil tentýž termín více ekvivalenty a zbytečně tak do textu vnesl další neznámé slovo, které může čtenáře mást.

⁵⁶ DVORNÍK, Petr, ed. a KOPŘIVA, Pavel, ed. *Velký slovník hantecu: hanteco-český, česko-hantecový*. 1. vyd. Brno: FT Records, 2000, str. 45.

⁵⁷ OUŘEDNÍK, Patrik a KETTNEROVÁ, Ladislava, ed. *Šmírbuch jazyka českého: slovník nekonvenční češtiny*. 2. vyd. Praha: Ivo Železný, 1992, str. 47.

Alternativní řešení proto navrhuje konzistentní překlad pomocí slova *šarpa*. Toto slovo je převzaté (s nezbytnými hláskovými úpravami) přímo z Burgessova jazyka, stejně jako je tomu u ostatních termínů, které spadají do kategorie smyšleného slangu (s výjimkou termínů, jejichž podoba by mohla čtenáře mást z důvodu podobnosti či totožnosti s existujícími českými slovy, viz výše překlad slova *cutter*).

	Originál	Šenkyřík	Alternativní řešení
1	<p>These <i>sharps</i> were dressed in the heighth of fashion too... (44)</p>	<p>Tyhle <i>kartáče</i> byly taky vohozený podle nejposlednější módy... (45)</p>	<p>Tyhle <i>šarpy</i> byly taky voblečený podle poslední módy. (46)</p>
2	<p>...each one not costing less than three or four weeks of those <i>sharps'</i> wages... (46)</p>	<p>...aspoň na tří, čtyřtýdenní plat těchhle <i>sajdek</i>. (48)</p>	<p>...určitě nestály míň než tří až čtyřtýdenní plat těch <i>šarp</i>. (48)</p>
3	<p>...tables, the stereo, the lights, the <i>sharps</i>... (71)</p>	<p>...stoly, stereo, světla, <i>kartáče</i>... (70)</p>	<p>...stoly, stereo sestavu, světla, <i>šarpy</i>... (70)</p>
4	<p>...and those too were for the old <i>sharps</i>. (225)</p>	<p>...a to všechno taky bylo pro ty starý <i>kartáče</i>. (219)</p>	<p>...a ty byly taky pro ty starý <i>šarpy</i>. (225)</p>

5	...a big cut-out showing a <i>sharp</i> with all her boobies going flash... (250)	...obrovský ho plakátu znázorňujícího jednu <i>kartáč</i> s nablejskanejm a zubama... (244)	...na kterým se zákazníkům ukazovala <i>šarpa</i> se zářivejma dyjenta ma... (251)
6	„They've been in here all night, lads,“ the old <i>sharps</i> started to creech out. (306)	„Celej večír seděj tady, hoši,“ začaly ty starý <i>kartáče</i> skrímovat jedna přes druhou. (299)	„Byli tady celou noc, hoši,“ začaly vykřikovat ty starý <i>šarpy</i> . (305)

Posledním vybraným výrazem jazyka nadsat, který označuje osoby ženského pohlaví, je slovo *ptitsa*. Toto slovo vzniklo opět z ruštiny, ze slova *nmuya* (tj. pták). Je to tedy kalk standardního hovorového anglického výrazu pro hezkou dívku (*bird*).⁵⁸ Překladatel by tuto skutečnost měl respektovat a při hledání ekvivalentu z ní vycházet. Šenkyřík ve svém překladu převzal slovo přímo od Burgesse, a tedy i z ruštiny. Nevzal ovšem v úvahu, že český slangový výraz pro hezkou dívku je jiný. Obvykle takovou dívku označujeme výrazem *kočka*.⁵⁹ Problém ovšem je v tom, že slovo *kočka* se v jazyce nadsat objevuje také, a to ve svém základním významu, proto je nutné hledat výraz jiný. Proto alternativní překlad

⁵⁸ PARTRIDGE, Eric. *The Routledge dictionary of historical slang*. Abridged [ed.]. London: Routledge and Kegan Paul, 1973, str. 355.

⁵⁹ OUŘEDNÍK, Patrik a KETTNEROVÁ, Ladislava, ed. *Šmírbuch jazyka českého: slovník nekonvenční češtiny*. 2. vyd. Praha: Ivo Železný, 1992, str. 47.

navrhuje jako ekvivalent slovo *pijesa*, které ve španělštině nese význam kus, což je zároveň i české slangové označení dívky.⁶⁰

Dalším nedostatkem, který se v koncepci Šenkyříka při překladu termínu *ptitsa* vyskytl, je nedodržení pravidel českého pravopisu. Slovo *ptica* je ženského rodu a jak z uvedených příkladů vyplývá, skloňuje se podle vzoru žena. V příkladě č. 8, tedy ve tvaru *pticy*, by se ovšem podle pravidel psaní i/y mělo psát měkké i, i když vzor žena obsahuje v 1. pádě množného čísla koncovku -y. Obdobným příkladem takového skloňování je slovo *skica*, které má v 1. pádě množného čísla tvar *skici*, nikoliv *skicy*.

Posledním zjištěným nedostatkem Šenkyříkova překladatelského řešení je opět nekonzistentnost. V příkladu č. 6 se jako ekvivalent ke slovu *ptitsa* objevilo opět slovo *kartáč*, které ovšem překladatel používal jako ekvivalent slova *sharp* (viz výše). Došlo tedy k záměně synonym a tak i k nedodržení distribuce jednotlivých termínů jazyka nadsat v textu. Alternativní překlad toto rozložení respektuje.

	Originál	Šenkyřík	Alternativní řešení
1	...on some shivering starry grey-haired <i>ptitsa</i> in a shop...(24)	...na nějaký roztřepaný ancintní <i>ptice</i> někde v krámě... (24)	...na třesoucí se viječový šedovlasý <i>pijese</i> v obchodě... (25)
2	One of the three <i>ptitsas</i> at the counter... (92)	Jedna z těch tří <i>ptic</i> u pultu... (89)	Jedna z těch tří <i>pijes</i> u baru... (88)
3	Then we said: „Back in a	Pak sme těm <i>pticám</i>	Pak jsme řekli: „Jsme

⁶⁰ OUŘEDNÍK, Patrik a KETTNEROVÁ, Ladislava, ed. *Šmírbuch jazyka českého: slovník nekonvenční češtiny*. 2. vyd. Praha: Ivo Železný, 1992, str. 48.

	minoota,“ and the old <i>ptitsas</i> were still saying:... (226)	řekli: „Za moumentík sme zpátky,“ a ony pořád opakovaly:... (219)	zpátky za minuto,“ a ty starý <i>pijesy</i> pořád jen:... (225)
4	...whatever the old <i>ptitsas</i> wanted. (289)	...těm starejm <i>pticám</i> sme objednali, co chtěly. (282)	...všechno, co chtěly ty starý <i>pijesy</i> . (289)
5	...a lovely smecking young <i>ptitsa</i> ... (394)	...nádherně rozláfovaná mladá <i>ptica</i> ... (389)	...úžasná rozrysovaná mladá <i>pijesa</i> ... (390)
6	...vecks and <i>ptitsas</i> creeching away... (510)	...hjamaník y a <i>kartáče</i> , který bez přestání skrímujou... (510)	...bríky a <i>pijesy</i> grytarovat... (508)
7	...two young <i>ptitsas</i> sucking away at icesticks... (529)	...dvě mladý <i>pticy</i> lízající nanuky... (530)	...dvě mladý <i>pijesy</i> , co lízaly nanuky... (526)
8	These two <i>ptitsas</i> couldn't have been more than ten... (532)	Ty dvě <i>pticy</i> neměly určitě víc jak deset... (533)	Těmhle dvěma <i>pijesám</i> nemohlo bejt víc jak deset...

			(530)
9	The two young <i>ptitsas</i> started giggling... (543)	Ty dvě mladý <i>ptičky</i> se začaly pochichtávat... (544)	Ty dvě mladý <i>pjesy</i> se začaly hihňat... (541)

**6. 5 Výrazy označující osoby mužského pohlaví
(*malchick, malchickiwick*), či bez ohledu na pohlaví
(*chelloveck, veck*)**

Tato podkapitola se bude zabývat dalšími čtyřmi termíny jazyka nadsat, které označují osoby. Dva z nich označují osoby mužského pohlaví, dva osoby bez ohledu na pohlaví. Prvním termínem je *malchick*. Burgess ho s nutnými úpravami převzal z ruštiny, kde nese slovo *мальчик* význam chlapec, kluk. Proto měl Šenkyřík vzít anglické (případně ponechat ruské) slovo označující chlapce a přizpůsobit ho českým jazykovým pravidlům. U jím zvoleného ekvivalentu *bajat* ovšem není původ známý. Mohlo by se jednat slovo utvořené od slangového pro penis, výrazu *bajonet*.⁶¹ Jejich podoba je však natolik vzdálená, že tento původ není prokazatelný. Alternativní překlad naproti tomu nabízí ekvivalent *čiko*, což je výraz utvořený ze španělského výrazu *chico* nesoucího význam chlapec.

Dalším nedostatkem Šenkyříkova překladu je úplné vynechání výrazu, jak ilustruje příklad č. 3. Slovo *malchicks* zde bylo nahrazeno osobním zájmenem *těch*. Ačkoliv je tato úprava pochopitelná, neboť při opakování čeština nahrazuje podstatná jména zájmeny, bylo by vzhledem k charakteru textu vhodné slovo *malchick*, respektive jeho ekvivalent v cílovém jazyce,

⁶¹ OUŘEDNÍK, Patrik a KETTNEROVÁ, Ladislava, ed. *Šmírbuch jazyka českého: slovník nekonvenční češtiny*. 2. vyd. Praha: Ivo Železný, 1992, str. 179.

v textu ponechat, případně jeho vynechání při nejbližší příležitosti kompenzovat, k čemuž ovšem v Šenkyříkově překladu nedošlo.

	Originál	Šenkyřík	Alternativní řešení
1	...but there were four of us <i>malchicks</i> and it was usually like one for all and all for one. (43)	...jenže my <i>bajati</i> sme byli čtyři a většinou sme šli jeden za všechny a všichni za jednoho. (43)	...ale my byli čtyři <i>čikové</i> a my se vobvykle řídili heslem jeden za všechny, všichni za jednoho. (44)
2	...little badges of like silver with different <i>malchicks'</i> names on them... (50)	...malý, jakoby stříbrný placky, na kterejch měly různý jména různejch <i>bajatů</i> ... (51)	...malý, jakoby stříbrný vodznáčky se jménama různej <i>čiků</i> ... (51)
3	These were supposed to be the names of the different <i>malchicks</i> they'd spattd with before they were fourteen. (52)	To měly bejt jména <i>těch</i> , se kterejma si slípily, než jim bylo čtrnáct. (52)	Byly to jména <i>čiků</i> , se kterýma dormirovaly, ještě než jim bylo čtrnáct. (52)
4	...tables, the stereo, the lights, the sharps and the	...stoly, stereo, světla, kartáče a	...stoly, stereo sestavu, světla, šarpy a

	<i>malchicks...</i> (71)	<i>bajati...</i> (70)	<i>čiky...</i> (70)
5	Now we were the very good <i>malchicks...</i> (202)	A my sme ted' byli strašně hodný <i>bajati...</i> (197)	A my jsme ted' byli hodně hodný <i>čikové...</i> (201)
6	...how all the <i>malchicks</i> under his control had to jump hard at it... (350)	...jak musej na jeho povel všichni <i>bajati</i> jít tvrdě do toho... (344)	...jak všichni <i>čikové</i> pod jeho dozorem musej tvrdě makat... (345)
7	...turns me into a fine laughing <i>malchick.</i> (457)	...ze mě dělá pěkně usměvavýho <i>bajata.</i> (452)	...mě hezky mění ve vysmátýho <i>čika.</i> (452)
8	So we young innocent <i>malchicks</i> could take no blame. (497)	Takže nás nevinný mladý <i>bajaty</i> nemohl nikdo z ničeho obviňovat. (497)	Takže my, mladý nevinný <i>čikové</i> , jsme vůbec za nic nemohli. (495)

Dalším výrazem označujícím osoby mužského pohlaví je termín *malchickiwick*. Tento výraz vznikl jako slovní hříčka ze slova *malchick* (viz výše) a dal by se zařadit do kategorie školního slangu, stejně jako například slovo *skolliwoll*. Podstatou takového slangu je jeho zvukomalebnost, začáteční a koncová část výrazu se rýmují, graficky se podobají, obsahují shodné koncové hlásky. Ekvivalent v cílovém jazyce by měl tyto rysy, nebo alespoň některé z nich, zachovat. Šenkyříkův překlad ovšem nijak neodlišuje slovo *malchick* od slova *malchickiwick* a překládá je shodným

výrazem *bajat*, jak ilustrují níže uvedené příklady, čímž text ochuzuje. Alternativní překlad nabízí ekvivalent *čikopiko*, který víceméně zachovává výše uvedené rysy původního výrazu, i když vzhledem k nutnosti skloňování nejsou v určitých tvarech některé z těchto rysů patrné.

	Originál	Šenkyřík	Alternativní řešení
1	...what with the shortage of police and we fine young <i>malchickiwicks</i> about... (113)	...když policajtů je čím dál míň a chodíme tady my, prima <i>bajati</i> ... (109)	To kvůli nedostatku policajtů a taky kvůli takovejmu fajnovějmu <i>čikopikům</i> jako jsme byli my. (110)
2	...naughty <i>malchickiwicks</i> as they were. (476)	...takoví nehodný <i>bajati</i> to byli. (473)	...byli to pěkně zlobiví <i>čikopikové</i> . (473)

Výraz *chelloveck* označuje v jazyce nadsat osoby bez ohledu na pohlaví. Je to výraz utvořený nutnými úpravami z ruského *человек* (tj. člověk). V textu je často zastoupen svou zkrácenou formou *veck* (viz níže). Adekvátním překladatelským řešením by tedy bylo vzít výraz se stejným významem z jiného jazyka a provést na něm nutné úpravy. Šenkyřík tak učinil a vytvořil slovo *hjunaník* za anglického *human* (tj. člověk). Problémem jeho překladu ovšem je nedůsledné dosazování tohoto výrazu na odpovídající místa v textu, jak ukazují příklady č. 1 a 3. V příkladu č. 1 nahradil výraz jeho zkrácenou formou *maník*, a v příkladu č. 3 nahradil spojení *type chelloveck* slovem *týpek*, což je slovo běžně používané

v hovorové češtině. Opět se tak projevuje nedůsledné dodržování koncepce a zaměňování synonym. Alternativní překlad tyto problémy odstraňuje.

	Originál	Šenkyřík	Alternativní řešení
1	The <i>chelloveck</i> sitting next to me... (61)	<i>Maník</i> sedící vedle mě... (62)	<i>Ombřík</i> , co seděl vedle mě... (60)
2	...all the strength and the goodness out of a <i>chelloveck</i> . (86)	...z <i>hjunaníka</i> vysát všechnu sílu a dobrý předsevzetí. (84)	...z <i>ombřík</i> a dokázala vysát veškerou sílu a dobrotu. (83)
3	...this prof type <i>chelloveck</i> was the only one walking in the whole of the street. (113)	...tenhle profesorskej <i>týpek</i> byl na celý ulici úplně sám. (109)	Tenhle profesorskej typ <i>ombříka</i> byl v celý ulici úplně sám. (111)
4	...run a country with every <i>chelloveck</i> comporting himself in my manner of the night. (446)	...vládnout v zemi, kde by se všichni <i>hjunaníci</i> řídili mejma nočníma způsobama. (441)	...víst zem, ve který by se každej <i>ombřík</i> choval jako já v noci. (442)
5	...some very clever bald	...nějakýho chytrýho plešatýho	...nějakýho dost chytrýho plešatýho

	<i>chelloveck.</i> (481)	<i>hhumaníka.</i> (480)	<i>ombríka.</i> (479)
--	--------------------------	----------------------------	-----------------------

Dalším výrazem označujícím v jazyce nadsat osoby bez ohledu na pohlaví je zkrácená podoba slova *chelloveck*, slovo *veck*. Tato forma se v textu objevuje častěji než forma plnohodnotná. Při překladu je tedy vhodné zkrátit slovo zvolené jako ekvivalent výrazu *chelloveck*, v případě Šenkyříkova překladu by to tedy bylo slovo *maník*, jak ho použil v příkladech č. 10 a 11. Problém s použitím tohoto výrazu ovšem spočívá v tom, že výraz *maník* v češtině již existuje (s významem muž, či voják)⁶² a v textu tedy nepůsobí jako smyšlený slangový výraz. Překladatel ovšem stejně tento výraz nepoužíval důsledně, a tak slovo *veck* překládal také jeho plnou formou (viz příklady č. 1, 2 a 12–16), nebo výrazem *ouldan*, z anglického *old* (tj. starý, viz příklady č. 3–9), který v některých případech dokonce zahrnuje i význam výrazu *starry* (viz příklady č. 8 a 9). Použitím výrazu *ouldan* v případech, kdy se jedná pouze o ekvivalent ke slovu *veck*, i v případech, kdy se jedná o ekvivalent spojení *starry veck*, dochází k setření významových rozdílů. Navíc se použitím několika výrazů jako ekvivalentů k jednomu slovu jazyka nadsat opět projevuje nekonzistentnost překladatelovy koncepce.

Alternativní překlad proto překládá výraz *veck* slovem *brík*, což je zkrácená forma slova *ombrík* (viz výše). Navíc rozlišuje případy, kdy stojí slovo *veck* samo o sobě, a kdy s přívlaskem *starry*. Slovo *starry* překládá samostatným výrazem, aby nedošlo k setření významových rozdílů.

	Originál	Šenkyřík	Alternativní řešení
1	...some old <i>veck</i> in an alley... (22)	...nějakýho starýho <i>hhumaníka</i>	...nějakýho starýho <i>bríka</i>

⁶² *Akademický slovník cizích slov II.díl L-Ž*. 1. vyd. Praha: Academia, 1995, str.479.

		v parku... (21)	v temný uličce... (22)
2	...I cracked this <i>veck</i> who was sitting next to me... (96)	A pak sem praštil toho <i>hjamaníka</i> , co seděl vedle mě... (93)	...a potom jsem přetáhnul toho <i>bríka</i> , co seděl vedle mě... (93)
3	...schoolmaster type <i>veck</i> ... (108)	...týpek učitelskýho <i>ouldana</i> ... (104)	...učitelskej typ <i>bríka</i> ... (105)
4	...all over this creeching old <i>veck</i> ... (156)	...na toho starýho skrímujícího <i>ouldana</i> ... (152)	...na toho grytarujícího starýho <i>bríka</i> ... (155)
5	„You naughty old <i>veck</i> , you,“ I said... (160)	„Ty ošklivej starej <i>ouldánku</i> ,“ řekl sem já... (157)	„Starej zlobivej <i>bríku</i> , i ty jeden,“ přísadil jsem si... (159)
6	The old <i>veck</i> began to make sort of chumbling shooms... (165)	Ten starej <i>ouldan</i> ze sebe začal vydávat šmumlavý nojzy... (162)	Ten starej <i>brík</i> začal dělat takový podivný rujdy... (164)
7	...that made the old <i>veck</i> start moaning a lot then... (168)	...ten starej <i>ouldan</i> začal strašně naříkat... (165)	To toho starýho <i>bríka</i> rozkňouralo ještě mnohem víc. (166)
8	In the trousers of this starry <i>veck</i> ... (186)	V kalhotách toho <i>ouldana</i> ... (183)	V kalhotách toho viječovýho <i>bríka</i> ... (186)
9	...we'd finished with the starry teacher type <i>veck</i> . (192)	...tím sme s tím učitelským <i>ouldanem</i> skončili. (188)	...a potom jsme toho viječovýho učitelskýho <i>bríka</i> nechali bejt. (192)
10	...Dim had a poet <i>veck</i> called Peebee	...Tupoun nějakýho <i>básmaníka</i> ,	...Tupoun měl básnickýho <i>bríka</i> , co

	Shelley... (240)	kterýmu říkali Pébé Šeli... (234)	se jmenoval Píbí Shelley. (240)
11	...a big portwine jelly of a <i>veck</i> ... (246)	...obrovskej rosolovatej nažloutlej <i>maník</i> ... (240)	...takovej <i>brík</i> jako velká hrouda rosolu. (246)
12	...like a <i>veck</i> who'd been in a fight... (276)	...jako <i>hjunaník</i> , kterej se porval... (270)	...jako <i>brík</i> , kterej se porval... (276)
13	...an overworked <i>veck</i> ... (370)	...přepracovanej <i>hjunaník</i> ... (363)	...přepracovanej <i>brík</i> ... (365)
14	This learned <i>veck</i> said the usual <i>veshches</i> ... (484)	Ten učenej <i>hjunaník</i> říkal obvyklý buči... (482)	Ten učenej <i>brík</i> říkal vobvyklý kósy... (481)
15	...have <i>vecks</i> and ptitsas creeching away... (510)	...mít <i>hjunaníky</i> a kartáče, který bez přestání skrímujou... (510)	...nutit <i>bríky</i> a pijesy grytarovat... (508)
16	...a real horrorshow type of a <i>veck</i> , though bald and very very thin... (539)	...fakt chorošnej týpek <i>hjunaníka</i> , třebaže byl plešatej a strašně hubenej... (540)	...vopravdu děsagradablovej typ <i>bríka</i> , i když byl plešatej a dost hubenej... (537)

6. 6 Výrazy označující části obličeje

Dalším souborem výrazů v rámci jazyka nadsat, jsou slova označující části obličeje. Často používaným výrazem je slovo *zoobies*, které opět pochází z ruštiny. Je utvořené ze slova *зуб* (tj. zub). Šenkyřík při hledání ekvivalentu k tomuto výrazu postupoval analogicky, ačkoliv zvolil slovo pocházející z němčiny. Z německého (*der*) *Zahn* (tj. zub) utvořil slovo *cány*.

Ani zde ovšem nebyl konzistentní a, jak ilustrují příklady č. 2 a 3, překládal tento výraz i pomocí slov z běžné české slovní zásoby. Kdy v příkladu č. 2 dokonce použil výraz *tesáky*, který se pro označení lidských zubů standardně nepoužívá a vytvořil tak trochu komický obraz, který navíc neodpovídá originálu. Alternativní překlad tak nabízí řešení konzistentní, kdy výraz *zobies* překládá analogicky vytvořeným výrazem *dyjenty*, jenž pochází ze španělského *diente* (tj. zub).

	Originál	Šenkyřík	Alternativní řešení
1	...Dim yanked out his false <i>zobies</i> , upper and lower. (162)	...Tupoun mu vytáhl jeho falešný <i>cány</i> , horní i spodní. (159)	...Tupoun mu vyrval falešný <i>dyjenty</i> , horní i dolní. (161)
2	But we just made with the <i>zobies</i> , flash flash flash... (207)	Ale my jenom vycenili <i>tesáky</i> , hodili sme jima blesky... (202)	My ale jenom pěkně zablejskali <i>dyjentama</i> ... (206)
3	...over a big cut-out showing a sharp with all her <i>zobies</i> going flash at the customers... (251)	...kolem obrovského plakátu znázorňujícího jednu kartáč s nablejskanejma <i>zubama</i> ... (245)	...kolem vobrovského plakátu, na kterým se zákazníkům ukazovala šarpa se zářivejma <i>dyjenta ma</i> ... (251)
4	...Dim was	...Tupoun	...Tupoun byl

	a lot more starry and grey and had a few <i>zoobies</i> missing... (356)	byl taky daleko ouldanější a šedivej a chybělo mu pár <i>cánů</i> ... (348)	mnohem viječovější a šedivější a chybělo mu několik <i>dyjentů</i> ... (350)
5	I recovered and made with my new-clean <i>zoobies</i> and said:... (556)	Vzpamatoval sem se, blejsknul svejma zbrusu novejma čistejma <i>cánama</i> a pravil:... (558)	Vzpamatoval jsem se a vycenil jsem svoje čerstvě vyčištěný <i>dyjenty</i> a řekl jsem:... (554)

Od slova *zoobies* vytvořil Burgess i přídavné jméno *zooby*, jenž vždy stojí ve spojení s podstatným jménem *smile*. Šenkyřík měl tedy upravit výraz *cány* do podoby přídavného jména. Namísto toho ho ponechal v nezměněné podobě, jak ilustrují příklady uvedené níže. Alternativní překlad nabízí jako ekvivalent k výrazu *zooby* přídavné jméno *dyjentový* vytvořené od podstatného jména *dyjenty*, tedy ekvivalentu k výrazu *zoobies*.

	Originál	Šenkyřík	Alternativní řešení
1	And I gave him a nice <i>zooby</i> smile. (440)	A krásně sem se na něho usmál <i>cánama</i> . (435)	Potvrdil jsem s hezkým <i>dyjentovým</i> úsměvem. (436)
2	I went up to the counter, making with the	Přistoupil sem k pultu a zdvořile sem	Šel jsem k pultu, se služňáckým

	polite <i>zooby</i> smile at old Andy behind it... (538)	vycenil na Andyho, kterej stál za ním, <i>cány</i> ... (539)	<i>dyjentovým</i> úsměvem směrem k Andymu, co stál za ním... (535)
--	---	---	---

Dalším pojmenováním pro část obličeje je slovo *goober*. Toto slovo je utvořené z ruského slova *zyba* (tj. ret), Šenkyříkovo řešení *lipsy* (z anglického *lips*, tj. rty) v příkladu č. 1 by tedy bylo správné. Příklad č. 2 naproti tomu ilustruje záměnu termínů. *Fejs* je totiž termín, který překladatel používal jako ekvivalent ke slovu *litso*, jenž označuje v jazyce nadsat obličej. Alternativní překlad navrhuje pro oba příklady překlad termínem *lavija*, vytvořený ze španělského slova *labio* (tj. ret).

	Originál	Šenkyřík	Alternativní řešení
1	...Georgie let go of holding his <i>goobers</i> apart... (167)	...tak mu Jiřík pustil <i>lipsy</i> ... (163)	...tak mu Jiřík pustil <i>lavija</i> ...(165)
2	...red all ploshed on their <i>goobers</i> . (537)	...a úplně zrudly ve <i>fejsu</i> . (538)	...červeně nalíčený <i>lavija</i> . (535)

Slovo ruského původu *rot*, utvořené ze slova *pom* (tj. ústa), překládal Šenkyřík také pomocí termínu *lipsy*, čímž došlo ke smíšení synonym a setření významových rozdílů. Jak ukazuje příklad č. 6, došlo zde i

k překladu pomocí slova z běžné české slovní zásoby a tím opět k ochuzení textu. Alternativní řešení navrhuje překlad pomocí slova odlišného od ekvivalentu k slovu *goober*, a to pomocí slova *boka* ze španělského *boca* (tj. ústa), a zároveň důsledné dodržování distribuce termínu.

	Originál	Šenkyřík	Alternativní řešení
1	...and the <i>rot</i> painted very wide... (48)	... <i>lipsy</i> namalovaný hrozně široký... (49)	... <i>boku</i> dost doširoka nalíčenou... (49)
2	...out of the corner of my <i>rot</i> , that is... (54)	...koutkem <i>lipsů</i> , aby bylo jasno... (54)	...jen tak jako koutkem <i>boky</i> ... (54)
3	...with your <i>rot</i> all squaring up for a boohoo. (83)	...se zkřivenejma <i>lipsama</i> děláte jen būűűűűű. (81)	...se zkroucenou <i>bokou</i> vydávali jen būűűűűű. (81)
4	...glasses on and his <i>rot</i> open to the cold nochy air. (108)	...s brejlema a <i>lipsama</i> otevřenejma v studeným nočním vzduchu. (104)	...s brejlema a <i>bokou</i> povotevřenou v chladným vzduchu tý noči. (105)
5	...Georgie sort of hooked	...Jiřík mu doširoka	...Jiřík mu rozevřel <i>boku</i>

	his <i>rot</i> wide open for him... (162)	roztáhl <i>lipsy</i> ... (159)	dokořán... (160)
6	...just let him have one in the toothless <i>rot</i> with his ringy fist... (168)	...dal mu svou boxerskou pěstí jednu pořádnou na tu bezzubou <i>hubu</i> ... (164)	...hezky mu to nandal svou vocolovou pěstí do tý jeho bezzubý <i>boky</i> . (166)
7	I'd got my rooker round her <i>rot</i> ... (262)	Zacpal sem jí hendkou <i>lipsy</i> ... (256)	Zacpal jsem jí <i>boku</i> manem... (262)

Slovo *glazz* označující oko také pochází z ruštiny, kde slovo *глаз* nese tentýž význam (tj. oko). Šenkyřík ho zpočátku překládal výrazem z běžné slovní zásoby (viz příklady č. 1–3), u příkladu č. 4 již ale vytvořil odpovídající ekvivalent *ajko* s původem v anglickém jazyce, tj. ze slova *eye*. Alternativní řešení navrhuje překlad ekvivalentem *ocho* pocházejícím ze španělského *ojo* (tj. oko) a dodržuje rozložení výrazu ve všech případech.

	Originál	Šenkyřík	Alternativní řešení
1	...rainbows round the <i>glazzies</i> ... (47)	...duha kolem <i>očí</i> ... (48)	...duhovej kolem <i>och</i> ... (49)
2	...was well away with his	...byl pěkně mimo a s	...byl úplně mimo, <i>ocha</i>

	<i>glazzies</i> glazed... (62)	vytřeštěnejma <i>očima</i> ... (63)	ochromený... (61)
3	...my <i>glazzies</i> were stuck together real horrorshow with sleepglue... (324)	... <i>oči</i> sem měl fakt chorošně slepený... (317)	... <i>ocha</i> jsem měl úplně děsagradablově slepený vospalkama... (319)
4	...and I gave them a like cold <i>glazzy</i> . (544)	...a já je tak trochu zchladil <i>ajkama</i> . (545)	...tak jsem na ně vrhnul chladný <i>ocha</i> . (542)

V návaznosti na předchozí termín se dostáváme k poslednímu termínu označujícímu část obličeje (resp. hlavy). Termín *ooko* pochází z ruského *yxo* (tj. ucho) a označuje ucho. Jak ale ukazuje následující příklad, Šenkyřík tento výraz přeložil slovem *ajko*, jenž ovšem označuje oko (viz výše). Došlo tak k změně významu. Dále v textu přitom používá výraz *ír* (z anglického *ear*, tj. ucho). Navíc příklad ilustruje i špatné překladatelské řešení spojení *or earhole*, který celou situaci, jež se v baru odehrála, činí poněkud nepřehlednou a mírně komickou. Alternativní řešení proto nabízí překlad pomocí správného ekvivalentu, a to slova *ojido* ze španělského *oído* (tj. ucho), a zároveň ekvivalentní překlad i celého spojení, neboť výraz *or earhole* je plný v tomto případě funkci vysvětlující, stejně jako je tomu u dalších výrazů jazyka nadsat v průběhu textu.

	Originál	Šenkyřík	Alternativní řešení
--	----------	----------	---------------------

1	...bubbling a horrorshow crack on the <i>ooko</i> or earhole... (98)	...a pěkně sem mu ji usadil na <i>ajko</i> nebo možná na ucho... (94)	Dal jsem mu děsagradablovou ránu pěkně na <i>ojido</i> , čili ucho... (94)
---	--	--	--

6. 7 Přívlasky *starry* a *malenky*

Jedním ze slov s častým výskytem je slovo *starry*, jež pochází z ruského *старый* (tj. starý). Šenkyřík tento výraz nejprve přeložil jako *ancintní* (z anglického *ancient*, viz příklad č. 1), poté slovem běžného užití (viz příklad č. 2) a nakonec pro něj vymyslel ekvivalenty hned dva, a to *ouldan* a *ouldaný* (z anglického *old*). Výrazem *ouldan* navíc často překládá celé slovní spojení *starry veck*, jak je již uvedeno výše. Celá koncepce překladu tohoto výrazu je tedy velmi zmatená a kombinuje jak nekonzistentnost, tak nedůslednost. Alternativní řešení nabízí překlad pomocí jediného ekvivalentu a to *vijechový* utvořeného ze španělského *viejo* (tj. starý), který je distribuován konzistentně a vždy zastupuje pouze jedno slovo originálu (tj. *starry*).

	Originál	Šenkyřík	Alternativní řešení
1	...on some shivering <i>starry</i> grey-haired ptitsa in a shop... (24)	...na nějaký roztřepaný <i>ancintní</i> ptice někde v krámě... (24)	...na třesoucí se <i>vijechový</i> šedovlasý píjese v obchodě... (24)
2	It was Berti Laski rasping a real <i>starry</i> oldie... (91)	Byl to Berti Laski, kterej si chrchlal <i>starej</i> hit... (89)	To zrovna Berti Laski skřehotal <i>vijechovou</i> hitovku...

			(88)
3	There was a dodderly <i>starry</i> schoolmaster type veck... (107)	Byl to sešlej týpek učitelskýho <i>ouldana</i> ... (104)	Byl tam roztfresenej <i>vijehovej</i> učitelскеj typ bríka... (104)
4	The <i>starry</i> prof type began to creech:... (148)	Ten profesorskej <i>ouldan</i> začal skrímovat:... (143)	Ten <i>vijehovej</i> profesůrek začal grytarovat:... (145)
5	...being real <i>starry</i> and made in days... (153)	...je <i>ouldaná</i> a udělaná v dobách... (149)	Byla totiž dost <i>vijehová</i> a vyrobená v dobách... (151)
6	...down to his vest and long underpants (very <i>starry</i> ... (171)	...v tričku a dlouhejch spodkách (měl to všechno strašně <i>ouldaný</i> ... (167)	...do tílka a dlouhých podvlíkaček (vopravdu <i>vijehovejch</i> ... (169)
7	There were a few <i>starry</i> letters... (177)	Pár <i>ouldanejch</i> dopisů... (173)	Bylo tam jen pár <i>vijehovejch</i> dopisů... (176)
8	...a keyring and a <i>starry</i> leaky pen. (179)	...kroužek na klíče a <i>ouldaný</i> pouštějící pero. (175)	...kroužek na klíče a <i>vijehový</i> pero, ze kterýho vytejkal inkoust. (178)
9	In the trousers of this <i>starry</i> veck... (186)	V kalhotách toho <i>ouldana</i> ... (183)	V kalhotách toho <i>vijehovýho</i> bríka... (186)
10	...we'd finished with the <i>starry</i> teacher type veck. (192)	...tím sme s tím učitelským <i>ouldanem</i> skončili. (188)	...a potom jsme toho <i>vijehovýho</i> učitelskýho bríka nechali bejt. (191)
11	...bought in for the scared <i>starry</i> lighters... (217)	Tak těm vystrašenejm <i>ouldanejm</i>	...těm vyděšeným <i>vijehovým</i> košťatům... (216)

		tabatěrkám přinesli... (211)	
12	The <i>starry</i> old baboochkas were still there... (284)	<i>Ouldany</i> starý babooshky posedávaly pořád... (277)	Ty <i>vijechový</i> starý avuely tam pořád byly... (283)
13	...Dim was a lot more <i>starry</i> and grey... (355)	...Tupoun byl taky daleko <i>ouldanější</i> a šedivej... (348)	...Tupoun byl mnohem <i>vijechovější</i> a šedivější... (350)
14	And he sat in this <i>starry</i> rocking-chair of my dad's... (384)	On se usadil do <i>ouldanyho</i> houpacího křesla mého taťky... (377)	Seděl si v tom <i>vijechovým</i> houpacím křesle mého taťky... (379)
15	...by some <i>starry</i> pop in a doggy collar... (491)	...nějakej <i>ouldanej</i> pop s takovým jakoby psím obojkem... (490)	...byla vod nějakýho <i>vijechovýho</i> tatíka s připitomělým psím obojkem... (488)
16	...the <i>starry</i> bourgeois lurked indoors drinking... (520)	...zatímco <i>ouldany</i> buržousti se schovávali doma a popíjeli... (521)	... <i>vijechový</i> buržousti se schovávali doma a popíjeli... (518)
17	...but the day was for the <i>starry</i> ones... (522)	...ale den byl pro <i>ouldany</i> ... (523)	...ale den patřil <i>vijechovejm</i> ... (519)

Dalším přívlastkem, který se v jazyce nadsat objevuje, je slovo *malenky*, utvořené z ruského *маленький* (tj. malý). Ani toto slovo není v Šenkyříkově překladu převáděno důsledně a konzistentně. Příklady č. 1 a 2 ukazují překlad pomocí slov běžné slovní zásoby, čímž opět dochází k ochuzení textu. Následně příklady č. 3 a 5–7 ilustrují případy, kdy bylo toto slovo

převáděno termínem *bitkový* (z anglického *bit*), příklad č. 4 pak řadu ekvivalentů doplňuje ještě o termín *litlko* (z anglického *little*). Nacházíme zde tedy nekonzistentnost, a zbytečné doplňování smyšleného jazyka o další termíny, což může čtenáře zmást.

Proto navrhuje alternativní řešení překlad pomocí termínu *pekeňový* (ze španělského *pequeño*, tj. malý), z něhož je v některých případech utvořeno příslovce *pekeňově*. Zpravidla je použito příslovce na místech, kdy se v originále nachází spojení *malenky bit*, a přídavné jméno tam, kde stojí výraz *malenky* bezprostředně před podstatným jménem.

	Originál	Šenkyřík	Alternativní řešení
1	...a <i>malenky</i> jest to start off the evening with. (106)	... <i>drobnou</i> srandičku na začátek večera. (103)	... <i>pekeňovej</i> špás na vodstartování večera. (103)
2	He looked a <i>malenky bit</i> poogly... (116)	Vypadal <i>trošku</i> vypuganě... (112)	Vypadal <i>pekeňově</i> tak ňák asustadově... (113)
3	...there was only a <i>malenky</i> bit of cutter... (187)	...byla jen <i>bitková</i> trocha katru... (183)	...jen <i>pekeňově</i> cejnů... (186)
4	...tidied him up a <i>malenky</i> bit... (280)	... <i>litlko</i> ho upravili... (273)	... <i>pekeňově</i> ho upravili... (279)
5	I thought	Myslel sem	Řekl jsem si,

	how I would have a <i>malenky</i> bit longer in the bed... (325)	na to, jak si trochu <i>bitkově</i> v posteli poležím... (318)	že si poležím ještě <i>pekeňově</i> v posteli... (321)
6	...the story of brave <i>malenky</i> selves fighting these big machines? (465)	...příběhem statečnejch <i>bitkovejch</i> osobností, který bojujou proti obrovskem mašinériím? (462)	...psaná chrabryma <i>pekeňovýma</i> jedincema, co bojujou proti velký mašinérii? (462)
7	There was music playing, a very nice <i>malenky</i> string quartet... (501)	Hráli tam muziku, moc pěknej <i>bitkovej</i> smyčcovej kvartet... (500)	Hrála v něm muzika, dost hezkej <i>pekeňovej</i> strunnej kvartet... (499)

6. 8 Slovesa pohybu (*gooly, itty, ookadeet*)

Poslední kategorií slov, kterou zmíníme, zahrnuje tři různé výrazy vyjadřující pohyb (výjimkou je spojení *itty on*, který sice striktně vzato pohyb nevyjadřuje, nicméně výraz jazyka nadsat ve spojení použitý sám o sobě pohyb vyjadřuje, proto je zmíněn v této kategorii také). V původním jazyce nadsat se pro takový druh pohybu vyskytují tři výrazy, a to *gooly, itty* a *ookadeet*. Výraz *itty*, z ruského *удму* (tj. jít) byl v překládaném úryvku nejfrekventovanější (viz příklady č. 3–6), zbývající dva výrazy (*gooly*

z ruského *гулять*, tj. procházet se a *ookadeet* z ruského *уходить*, tj. odcházet) se v úryvku objevily pouze jednou (viz příklady č. 1 a 2).

Jak je ze všech příkladů patrné, Šenkyřík nedodržel jednotlivé rozdíly mezi termíny a důsledně nepároval ekvivalenty. To znamená, že jeho termín *guljat* (taktéž z ruského *гулять*, tj. procházet se), je ekvivalentem jak k termínu *gooly*, tak k termínu *itty* a termín *volkovat* (z anglického *walk*) je ekvivalentem jak k termínu *ookadeet*, tak termínu *itty*. Celá koncepce je tedy opět zmatená a nedotažená. Alternativní řešení nabízí pro každý ze zmíněných tří termínů jazyka nadsat samostatný ekvivalent (*andarovat* ze španělského *andar*, tj. jít, *salirovat* ze španělského *salir*, tj. odejít a *írovat* ze španělského *ir*, tj. chodit). Nesměšuje jednotlivé ekvivalenty a distribuuje je důsledně s ohledem na originální text. Nedochází tak k stírání drobných významových rozdílů.

	Originál	Šenkyřík	Alternativní řešení
1	So we <i>goolied</i> up to him, very polite, and I said:... (114)	Tak sme si to k němu <i>doguljali</i> a já řekl úplně zdvořile:... (110)	Tak jsme k němu <i>andarovali</i> , jakože uctivě, a já začal:... (112)
2	But when he'd <i>ookadeeted</i> ... (441)	Když ale <i>odvolkoval</i> ... (436)	Ale když <i>vodsaliroval</i> ... (437)
3	...if I still felt like it, <i>itty</i> off to the old skolliwoll... (330)	...pokud se mi ještě bude chtít, <i>odguljat</i> do starýho dobrýho	...pokud se mi ještě bude chtít, <i>vodíruju</i> do starý dobrý eskuelavely...

		školicolu... (323)	(324)
4	I heard my papapa grumbling and trampling and then <i>itty</i> off... (332)	Slyšel sem, jak tat'ulín chrchlá a podupává a pak <i>odguljává</i> ... (325)	Slyšel jsem svýho papapínka štrachat a dupat a pak <i>írovat</i> ... (326)
5	I let on that nobody was at home, but this brrrrr still <i>ittied</i> on... (366)	Dělal sem, že nikdo není doma, jenže to crrr ne a ne <i>odvolknout</i> ... (359)	Dělal jsem, jako že nikdo není doma, ale to crrrrr stejně pořád <i>írovalo</i> dál... (362)
6	...I thought here at last was time to <i>itty</i> off to the disc- bootick... (514)	...pomyslel sem si, že už je přinejmenším čas <i>odvolkovat</i> do bůtyku s diskama... (514)	...řekl jsem si, že nastal čas <i>írovat</i> do hudebního butyku... (511)

7. ZÁVĚR

Tato práce se zabývala charakteristickými rysy Burgessova románu *A Clockwork Orange* (1962). Po představení samotného autora a historického kontextu vzniku knihy se zaměřila na její jazyk. Fiktivní slangový jazyk vytvořený autorem, jímž komunikují hlavní postavy v knize je jedinečný kvůli důvodům, které autora vedly k jeho vytvoření. Autor použil fiktivní jazyk mimo jiné proto, aby odvedl čtenářovu pozornost od krutostí, které se v knize odehrávají. Záměrně tedy vytvořil bariéru ve formě smyšleného jazyka, jehož slova zdánlivě nedávají smysl. Čtenář je nucen se postupem času dovítipit jednotlivých významů z kontextu. Vzhledem k tomu, že většina lexika tohoto jazyka je založena na slovech z ruštiny, tedy jazyka slovanského, a s ohledem na skutečnost, že čeština má jako rovněž slovanský jazyk část lexika podobnou lexiku ruskému, stává se tento jazyk obtížně přeložitelným prvkem knihy.

Šenkyříkova koncepce se ukázala jako zmatená a nedotažená. Jeho ekvivalent k jazyku nadsat je založený převážně na angličtině a ruštině, případně jsou užívány exisutující slangové výrazy. Už samotné použití dvou jazyků jako hlavních zdrojů pro utvoření nového lexika je problematické, nicméně obhájitelné. Avšak na základě analýzy tohoto jazyka a jeho porovnávání s výchozím textem bylo zjištěno, že překladatel vytvořil jazyk, který důsledně nedodrжуje principy jazyka nadsat, kterými jsou mimo jiné dodržování fonetických a gramatických pravidel cílového jazyka (tedy jazyka, do něhož je jazyk nadsat zakomponován), mluvnost a přirozenost.

Jak se na základě porovnávání původního textu a publikovaného překladu ukázalo, překladatel nerespektoval ani distribuci slov jazyka nadsat a překládal jednotlivé termíny velmi nekonzistentně. V důsledku nedůsledného dosazování odpovídajících ekvivalentů došlo v jeho překladu ke směšování synonym, k splývání synonym i k překladu termínů jazyka nadsat pomocí slov běžné slovní zásoby. Překlad je tím pádem méně srozumitelný cílovému čtenáři (neboť mu

překladačova nedůslednost komplikuje postupné odvození významů jednotlivých termínů) a text je kvůli substituci termínů nadsat za výrazy běžného užití ochuzen.

Na základě srovnání původního textu a publikovaného překladu bylo také zjištěno, že došlo v několika případech i k nepochopení předlohy a substituci termínu nadsat za termín s odlišným významem.

Nově navržená koncepce předkládá jazyk založený na slovech ze španělštiny. Lexikum tohoto nově vytvořeného jazyka dodržuje principy české slovo tvorby, čímž analogicky kopíruje jeden z rysů originálního jazyka nadsat, neboť jak ukázala analýza, Burgess při jeho tvorbě dodržoval pravidla anglické slovo tvorby.

Dále nově navržená koncepce dodržuje gramatická i fonetická pravidla českého jazyka, čímž se snaží dosáhnout přirozeně znějícího a hypoteticky reálného jazyka, který by se dal použít i v mluveném projevu.

Jak bylo ilustrováno na příkladech, dodržována je i distribuce slov (zde je ovšem nutno přihlížet k rozdílnostem v užití některých anglických a českých slov, jež termíny nadsat zastupují) a jednotlivé termíny jsou překládány konzistentně. Nepřípustné je směšování nebo splývání synonym, neboť jejich rozložení v textu je systematické a je tedy nežádoucí i neopodstatněné zaměňovat jedno synonymum za druhé.

Hlavním cílem práce bylo navržení nové koncepce, která by co nejlépe splňovala parametry stanovené výchozím textem a zároveň se vyvarovala chyb, které se objevily v publikovaném překladu. Jak ukázala srovnávací analýza příkladů z původního textu, publikovaného překladu a přeloženého úryvku, tento cíl byl splněn. Nově navržený překlad může být podkladem pro vylepšení stávajícího překladu případně impulsem k vytvoření překladu zcela nového, kvalitnějšího, který by v případě knihy *A Clockwork Orange* byl žádoucím a určitě i vítaným obohacením české překladové literatury.

8. PŘÍLOHY

8. 1 *Anthony Burgess, A Clockwork Orange*

1

1 "What's it going to be then, eh?"

2 There was me, that is Alex, and my three droogs, that is Pete,
3 Georgie, and Dim. Dim being really dim, and we sat in the Korova
4 Milkbar making up our rassoodocks what to do with the evening, a
5 flip dark chill winter bastard though dry. The Korova Milkbar was a
6 milk-plus mesto, and you may, O my brothers, have forgotten what
7 these mestos were like, things changing so skorry these days and
8 everybody very quick to forget, newspapers not being read much
9 neither. Well, what they sold there was milk plus something else.
10 They had no license for selling liquor, but there was no law yet against
11 prodding some of the new veshches which they used to put into the
12 old moloko, so you could peet it with vellocet or synthemesc or
13 drencrom or one or two other veshches which would give you a nice
14 quiet horrorshow fifteen minutes admiring Bog And All His Holy
15 Angels and Saints in your left shoe with lights bursting all over your
16 mozg. Or you could peet milk with knives in it, as we used to say, and
17 this would sharpen you up and make you ready for a bit of dirty
18 twenty-to-one, and that was what we were peeting this evening I'm
19 starting off the story with.

20 Our pockets were full of deng, so there was no real need from the
21 point of view of crasting any more pretty polly to tolchock some old
22 veck in an alley and vidy him swim in his blood while we counted
23 the takings and divided by four, nor to do the ultra-violent on some

24 shivering starry grey-haired ptitsa in a shop and go smecking off with
25 the till's guts. But, as they say, money isn't everything.

26 The four of us were dressed in the height of fashion, which in those
27 days was a pair of black very tight tights with the old jelly mould, as
28 we called it, fitting on the crotch underneath the tights, this being to
29 protect and also a sort of a design you could viddy clear enough in a
30 certain light, so that I had one in the shape of a spider, Pete had a
31 rooker (a hand, that is), Georgie had a very fancy one of a flower, and
32 poor old Dim had a very hound-and-horny one of a clown's litso (face,
33 that is). Dim not ever having much of an idea of things and being,
34 beyond all shadow of a doubting thomas, the dimmest of we four.
35 Then we wore waisty jackets without lapels but with these very big
36 built-up shoulders ('pletchoes' we called them) which were a kind of a
37 mockery of having real shoulders like that. Then, my brothers, we had
38 these off-white cravats which looked like whipped-up kartoffel or
39 spud with a sort of a design made on it with a fork. We wore our hair
40 not too long and we had flip horrorshow boots for kicking.

41 "What's it going to be then, eh?"

42 There were three devotchkas sitting at the counter all together, but
43 there were four of us malchicks and it was usually like one for all and
44 all for one. These sharps were dressed in the height of fashion too,
45 with purple and green and orange wigs on their gullivers, each one not
46 costing less than three or four weeks of those sharps' wages, I should
47 reckon, and make-up to match (rainbows round the glazzies, that is,
48 and the rot painted very wide). Then they had long black very straight
49 dresses, and on the groody part of them they had little badges of like
50 silver with different malchicks' names on them – Joe and Mike and
51 suchlike. These were supposed to be the names of the different
52 malchicks they'd spatting with before they were fourteen. They kept
53 looking our way and I nearly felt like saying the three of us (out of the
54 corner of my rot, that is) should go off for a bit of pol and leave poor
55 old Dim behind, because it would be just a matter of kupetting Dim a
56 demi-litre of white but this time with a dollop of synthemesc in it, but

57 that wouldn't really have been playing like the game. Dim was very
58 very ugly and like his name, but he was a horrorshow filthy fighter
59 and very handy with the boot.

60 "What's it going to be then, eh?"

61 The chelloveck sitting next to me, there being this long big plushy
62 seat that ran round three walls, was well away with his glazzies glazed
63 and sort of burbling slovos like "Aristotle wishy washy works outing
64 cyclamen get forficulate smartish".

65 He was in the land all right, well away, in orbit, and I knew what it
66 was like, having tried it like everybody else had done, but at this time
67 I'd got to thinking it was a cowardly sort of a veshch, O my brothers.
68 You'd lay there after you'd drunk the old moloko and then you got the
69 messel that everything all round you was sort of in the past. You could
70 viddy it all right, all of it, very clear – tables, the stereo, the lights, the
71 sharps and the malchicks – but it was like some veshch that used to be
72 there but was not there not no more. And you were sort of hypnotized
73 by your boot or shoe or a finger-nail as it might be, and at the same
74 time you were sort of picked up by the old scruff and shook like you
75 might be a cat. You got shook and shook till there was nothing left.
76 You lost your name and your body and your self and you just didn't
77 care, and you waited until your boot or finger-nail got yellow, then
78 yellower and yellower all the time. Then the lights started cracking
79 like atomics and the boot or finger-nail or, as it might be, a bit of dirt
80 on your trouser-bottom turned into a big big big mesto, bigger than the
81 whole world, and you were just going to get introduced to old Bog or
82 God when it was all over. You came back to here and now
83 whimpering sort of, with your rot all squaring up for a boohoo. Now
84 that's very nice but very cowardly. You were not put on this
85 earth just to get in touch with God. That sort of thing could sap all the
86 strength and the goodness out of a chelloveck.

87 "What's it going to be then, eh?"

88 The stereo was on and you got the idea that the singer's goloss was
89 moving from one part of the bar to another, flying up to the ceiling
90 and then swooping down again and whizzing from wall to wall. It was
91 Berti Laski rasping a real starry oldie called 'You Blister My Paint'.
92 One of the three ptitsas at the counter, the one with the green wig, kept
93 pushing her belly out and pulling it in in time to what they called the
94 music. I could feel the knives in the old moloko starting to prick, and
95 now I was ready for a bit of twenty-to-one. So I yelped: "Out out out
96 out!" like a doggie, and then I cracked this veck who was sitting next
97 to me and well away and burbling a horrorshow crack on the ooko or
98 earhole, but he didn't feel it and went on with his "Telephonic
99 hardware and when the farfarculule gets rubadubdub". He'd feel it all
100 right when he came to, out of the land.

101 "Where out?" said Georgie.

102 "Oh, just to keep walking," I said, "and viddy what turns up, O my
103 little brothers."

104 So we scatted out into the big winter nochy and walked down
105 Marghanita Boulevard and then turned into Boothby Avenue, and
106 there we found what we were pretty well looking for, a malenky jest
107 to start off the evening with. There was a doddery starry schoolmaster
108 type veck, glasses on and his rot open to the cold nochy air. He had
109 books under his arm and a crappy umbrella and was coming round the
110 corner from the Public Biblio, which not many lewdies used these
111 days. You never really saw many of the older bourgeois type out after
112 nightfall those days, what with the shortage of police and we fine
113 young malchickiwicks about, and this prof type chelloveck was the
114 only one walking in the whole of the street. So we goolied up to him,
115 very polite, and I said: "Pardon me, brother."

116 He looked a malenky bit poogly when he viddied the four of us like
117 that, coming up so quiet and polite and smiling, but he said: "Yes?
118 What is it?" in a very loud teacher-type goloss, as if he was trying to
119 show us he wasn't poogly. I said:

120 "I see you have books under your arm, brother. It is indeed a rare
121 pleasure these days to come across somebody that still reads, brother."

122 "Oh," he said, all shaky. "Is it? Oh, I see." And he kept looking
123 from one to the other of we four, finding himself now like in the
124 middle of a very smiling and polite square.

125 "Yes," I said. "It would interest me greatly, brother, if you would
126 kindly allow me to see what books those are that you have under your
127 arm. I like nothing better in this world than a good clean book,
128 brother."

129 "Clean," he said. "Clean, eh?" And then Pete skvatted these three
130 books from him and handed them round real skorry. Being three, we
131 all had one each to viddy at except for Dim. The one I had was called
132 *Elementary Crystallography*, so I opened it up and said: "Excellent,
133 really first-class," keeping turning the pages. Then I said in a very
134 shocked type goloss: "But what is this here? What is this filthy slovo?
135 I blush to look at this word. You disappoint me, brother, you do
136 really."

137 "But," he tried, "but, but."

138 "Now," said Georgie, "here is what I should call real dirt. There's
139 one slovo beginning with an f and another with a c." He had a book
140 called *The Miracle of the Snowflake*.

141 "Oh," said poor old Dim, smotting over Pete's shoulder and going
142 too far, like he always did, "it says here what he done to her, and
143 there's a picture and all. Why," he said, "you're nothing but a filthy-
144 minded old skitebird."

145 "An old man of your age, brother," I said, and I started to rip up the
146 book I'd got, and the others did the same with the ones they had. Dim
147 and Pete doing a tug-of-war with *The Rhombohedral System*. The
148 starry prof type began to creech: "But those are not mine, those are the
149 property of the municipality, this is sheer wantonness and vandal
150 work," or some such slovos. And he tried to sort of wrest the books
151 back off of us, which was like pathetic. "You deserve to be taught a

152 lesson, brother," I said, "that you do." This crystal book I had was
153 very tough-bound and hard to razrez to bits, being real starry and
154 made in days when things were made to last like, but I managed to rip
155 the pages up and chuck them in handfuls of like snowflakes, though
156 big, all over this creeching old veck, and then the others did the same
157 with theirs, old Dim just dancing about like the clown he was. "There
158 you are," said Pete. "There's the mackerel of the cornflake for you,
159 you dirty reader of filth and nastiness."

160 "You naughty old veck, you," I said, and then we began to filly
161 about with him. Pete held his rookers and Georgie sort of hooked his
162 rot wide open for him and Dim yanked out his false zoobies, upper
163 and lower. He threw these down on the pavement and then I treated
164 them to the old boot-crush, though they were hard bastards like, being
165 made of some new horrorshow plastic stuff. The old veck began to
166 make sort of chumbling shooms – "wuf waf wof" – so Georgie let go
167 of holding his goobers apart and just let him have one in the toothless
168 rot with his ringy fist, and that made the old veck start moaning a lot
169 then, then out comes the blood, my brothers, real beautiful. So all we
170 did then was to pull his outer platties off, stripping him down to his
171 vest and long underpants (very starry; Dim smecked his head off near),
172 and then Pete kicks him lovely in his pot, and we let him go. He went
173 sort of staggering off, it not having been too hard of a tolchock really,
174 going "Oh oh oh", not knowing where or what was what really, and
175 we had a snigger at him and then riffled through his pockets, Dim
176 dancing round with his crappy umbrella meanwhile, but there wasn't
177 much in them. There were a few starry letters, some of them dating
178 right back to 1960 with "My dearest dearest" in them and all that
179 chepooka, and a keyring and a starry leaky pen. Old Dim gave up his
180 umbrella dance and of course had to start reading one of the letters out
181 loud, like to show the empty street he could read. "My darling one,"
182 he recited, in this very high type goloss, "I shall be thinking of you
183 while you are away and hope you will remember to wrap up warm
184 when you go out at night." Then he let out a very shoomny smeck –

185 "Ho ho ho" – pretending to start wiping his yahma with it. "All right,"
186 I said. "Let it go, O my brothers." In the trousers of this starry veck
187 there was only a malenky bit of cutter (money, that is) – not more than
188 three gollies – so we gave all his messy little coin the scatter treatment,
189 it being hen-korm to the amount of pretty polly we had on us already.
190 Then we smashed the umbrella and razrezzed his platties and gave
191 them to the blowing winds, my brothers, and then we'd finished with
192 the starry teacher type veck. We hadn't done much, I know, but that
193 was only like the start of the evening and I make no appy polly loggies
194 to thee or thine for that. The knives in the milk plus were stabbing
195 away nice and horrorshow now.

196 The next thing was to do the sammy act, which was one way to
197 unload some of our cutter so we'd have more of an incentive like for
198 some shop-crasting, as well as it being a way of buying an alibi in
199 advance, so we went into the Duke of New York on Amis Avenue and
200 sure enough in the snug there were three or four old baboochkas
201 peeting their black and suds on SA (State Aid). Now we were the very
202 good malchicks, smiling good evensong to one and all, though these
203 wrinkled old lighters started to get all shook, their veiny old rookers
204 all trembling round their glasses, and making the suds spill on the
205 table. "Leave us be, lads," said one of them, her face all mappy with
206 being a thousand years old, "we're only poor old women." But we just
207 made with the zoobies, flash flash flash, sat down, rang the bell, and
208 waited for the boy to come. When he came, all nervous and rubbing
209 his rookers on his grazzy apron, we ordered us four veterans – a
210 veteran being rum and cherry brandy mixed, which was popular just
211 then, some liking a dash of lime in it, that being the Canadian
212 variation. Then I said to the boy:

213 "Give these poor old baboochkas over there a nourishing
214 something. Large Scotchmen all round and something to take away."
215 And I poured my pocket of deng all over the table, and the other three
216 did likewise, O my brothers. So double firegolds were bought in for
217 the scared starry lighters, and they knew not what to do or say. One of

218 them got out "Thanks, lads," but you could see they thought there was
219 something dirty like coming. Anyway, they were each given a bottle
220 of Yank General, cognac that is, to take away, and I gave money for
221 them to be delivered each a dozen of black and suds that following
222 morning, they to leave their stinking old cheenas' addresses at the
223 counter. Then with the cutter that was left over we did purchase, my
224 brothers, all the meat pies, pretzels, cheese-snacks, crisps and
225 chocbars in that mesto, and those too were for the old sharps. Then we
226 said: "Back in a minoota," and the old ptitsas were still saying:
227 "Thanks, lads," and "God bless you, boys," and we were going out
228 without one cent of cutter in our carmans.

229 " Makes you feel real doobby, that does," said Pete. You could viddy
230 that poor old Dim the dim didn't quite pony all that, but he said
231 nothing for fear of being called gloopy and a domeless wonderboy.
232 Well, we went off now round the corner to Attlee Avenue, and there
233 was this sweets and cancers shop still open. We'd left them alone near
234 three months now and the whole district had been very quiet on the
235 whole, so the armed millicents or rozz patrols weren't round there
236 much, being more north of the river these days. We put our maskies
237 on – new jobs these were, real horrorshow, wonderfully done really;
238 they were like faces of historical personalities (they gave you the
239 names when you bought) and I had Disraeli, Pete had Elvis Presley,
240 Georgie had Henry VIII and poor old Dim had a poet veck called
241 Peebee Shelley; they were a real like disguise, hair and all, and they
242 were some very special plastic veshch so you could roll it up when
243 you'd done with it and hide it in your boot – then three of us went in.
244 Pete keeping chasso without, not that there was anything to worry
245 about out there. As soon as we launched on the shop we went for
246 Slouse who ran it, a big portwine jelly of a veck who viddied at once
247 what was coming and made straight for the inside where the telephone
248 was and perhaps his well-oiled pooshka, complete with six dirty
249 rounds. Dim was round that counter skorry as a bird, sending packets
250 of snoutie flying and cracking over a big cut-out showing a sharp with

251 all her zoobies going flash at the customers and her groodies near
252 hanging out to advertise some new brand of cancers. What you could
253 viddy then was a sort of a big ball rolling into the inside of the shop
254 behind the curtain, this being old Dim and Slouse sort of locked in a
255 death struggle. Then you could slooshy panting and snoring and
256 kicking behind the curtain and veshches falling over and swearing and
257 then glass going smash smash smash. Mother Slouse, the wife, was
258 sort of froze behind the counter. We could tell she would creech
259 murder given one chance, so I was round that counter very skorry and
260 had a hold of her, and a horrorshow big lump she was too, all nuking
261 of scent and with flipflop big bobbing groodies on her. I'd got my
262 rooker round her rot to stop her belting out death and destruction to
263 the four winds of heaven, but this lady doggie gave me a large foul big
264 bite on it and it was me that did the creeching, and then she opened up
265 beautiful with a flip yell for the millicents. Well, then she had to be
266 tolchocked proper with one of the weights for the scales, and then a
267 fair tap with a crowbar they had for opening cases, and that brought
268 the red out like an old friend. So we had her down on the floor and a
269 rip of her platties for fun and a gentle bit of the boot to stop her
270 moaning. And, viddying her lying there with her groodies on show, I
271 wondered should I or not, but that was for later on in the evening.
272 Then we cleaned the till, and there was flip horrorshow takings that
273 nochy, and we had a few packs of the very best top cancers apiece,
274 then off we went, my brothers.

275 "A real big heavy great bastard he was," Dim kept saying. I didn't
276 like the look of Dim: he looked dirty and untidy, like a veck who'd
277 been in a fight, which he had been, of course, but you should never
278 look as though you have been. His cravat was like someone had
279 trampled on it, his maskie had been pulled off and he had floor-dirt on
280 his litso, so we got him in an alleyway and tidied him up a malenky bit,
281 soaking our tashtooks in spit to cheest the dirt off. The things we did
282 for old Dim. We were back in the Duke of New York very skorry and
283 I reckoned by my watch we hadn't been more than ten minutes away.

284 The starry old baboochkas were still there on the black and suds and
285 Scotchmen we'd bought them, and we said: "Hallo there, girlies,
286 what's it going to be?" They started on the old "Very kind, lads, God
287 bless you, boys," and so we rang the collocol and brought a different
288 waiter in this time and we ordered beers with rum in, being sore athirst,
289 my brothers, and whatever the old ptitsas wanted. Then I said to the
290 old baboochkas: "We haven't been out of here, have we? Been here all
291 the time, haven't we?" They all caught on real skorry and said:

292 "That's right, lads. Not been out of our sight, you haven't. God
293 bless you, boys," drinking.

294 Not that it mattered much, really. About half an hour went by
295 before there was any sign of life among the millicents, and then it was
296 only two very young rozzes that came in, very pink under their big
297 copper's shlemmies. One said:

298 "You lot know anything about the happenings at Slouse's shop this
299 night?"

300 "Us?" I said, innocent. "Why, what happened?"

301 "Stealing and roughing. Two hospitalizations. Where've you lot
302 been this evening?"

303 "I don't go for that nasty tone," I said. "I don't care much for these
304 nasty insinuations. A very suspicious nature all this betokeneth, my
305 little brothers."

306 "They've been in here all night, lads," the old sharps started to
307 creech out. "God bless them, there's no better lot of boys living for
308 kindness and generosity. Been here all the time they have. Not seen
309 them move we haven't."

310 "We're only asking," said the other young millicent. "We've got our
311 job to do like anyone else." But they gave us the nasty warning look
312 before they went out. As they were going out we handed them a bit of
313 lip-music: brrrrzzzrrrr. But, myself, I couldn't help a bit of
314 disappointment at things as they were those days. Nothing to fight

315 against really. Everything as easy as kiss-my-sharries. Still, the night
316 was still very young.

317

318

.....

319

320

4

321

322 The next morning I woke up at oh eight oh oh hours, my brothers,
323 and as I still felt shagged and fagged and fashed and bashed and my
324 glazzies were stuck together real horrorshow with sleepglue, I thought
325 I would not go to school. I thought how I would have a malenky bit
326 longer in the bed, an hour or two say, and then get dressed nice and
327 easy, perhaps even having a splosh about in the bath, make toast for
328 myself and slooshy the radio or read the gazetta, all on my oddy
329 knocky. And then in the afterlunch I might perhaps, if I still felt like it,
330 itty off to the old skolliwoll and see what was vareeting in the great
331 seat of gloopy useless learning, O my brothers. I heard my papapa
332 grumblin and trampling and then ittying off to the dyeworks where
333 he rabbited, and then my mum called in in a very respectful goloss as
334 she did now I was growing up big and strong:

335

"It's gone eight, son. You don't want to be late again."

336

So I called back: "A bit of pain in my gulliver. Leave us be and I'll
337 try to sleep it off and then I'll be right as dodgers for this after." I
338 slooshied her give a sort of a sigh and she said:

339

"I'll put your breakfast in the oven then, son. I've got to be off
340 myself now." Which was true, there being this law for everybody not a
341 child nor with child nor ill to go out rabbiting. My mum worked at one
342 of the Statemarts, as they called them, filling up the shelves with
343 tinned soup and beans and all that cal. So I slooshied her clank a plate
344 in the gasoven like and then she was putting her shoes on and then
345 getting her coat from behind the door and then sighing again, then she

346 said: "I'm off now, son." But I let on to be back in sleep-land and then I
347 did doze off real horrorshow, and I had a queer and very real like
348 sneety, dreaming for some reason of my droog Georgie. In this sneety
349 he'd got like very much older and very sharp and hard and was
350 govoreeting about discipline and obedience and how all the malchicks
351 under his control had to jump hard at it and throw up the old salute
352 like being in the army, and there was me in line like the rest saying
353 yes sir and no sir, and the I viddied clear that Georgie had these stars
354 on his pletchoes and he was like a general. And then he brought in old
355 Dim with a whip, and Dim was a lot more starry and grey and had a
356 few zoobies missing as you could see when he let out a smeck,
357 viddying me, and then my droog Georgie said, pointing like at me:
358 "That man has filth and cal all over his platties," and it was true. Then
359 I creeched: "Don't hit, please don't, brothers," and started to run. And I
360 was running in like circles and Dim was after me, smecking his
361 gulliver off, cracking with the old whip, and each time I got a real
362 horrorshow tolchock with this whip there was like a very loud electric
363 bell ringringring, and this bell was like a sort of a pain too.

364 Then I woke up real skorry, my heart going bap bap bap, and of
365 course there was really a bell going brrrrr, and it was our front-door
366 bell. I let on that nobody was at home, but this brrrrr still ittied on, and
367 then I heard a goloss shouting through the door: "Come on then, get
368 out of it, I know you're in bed." I recognized the goloss right away. It
369 was the goloss of P. R. Deltoid (a real gloopy nazz, that one) what
370 they called my Post-Corrective Adviser, an overworked veck with
371 hundreds on his books. I shouted right right right, in a goloss of like
372 pain, and I got out of bed and attired myself, O my brothers, in a very
373 lovely over-gown of like silk, with designs of like great cities all over
374 this over-gown. Then I put my nogas into very comfy wooly toofles,
375 combed my luscious glory, and was ready for P. R. Deltoid. When I
376 opened up he came shambling in looking shagged, a battered old
377 shlapa on his gulliver, his raincoat filthy. "Ah, Alex boy," he said to

378 me. "I met your mother, yes. She said something about a pain
379 somewhere. Hence not at school, yes."

380 "A rather intolerable pain in the head, brother, sir," I said in my
381 gentleman's goloss. "I think it should clear by this afternoon."

382 "Or certainly by this evening, yes," said P. R. Deltoid. "The
383 evening is the great time, isn't it, Alex boy? Sit," he said, "sit, sit," as
384 though this was his domy and me his guest. And he sat in this starry
385 rocking-chair of my dad's and began rocking, as if that was all he had
386 come for. I said:

387 "A cup of the old chai, sir? Tea, I mean."

388 "No time," he said. And he rocked, giving me the old glint under
389 frowning brows, as if with all the time in the world. "No time, yes," he
390 said, gloopy. So I put the kettle on. Then I said:

391 "To what do I owe the extreme pleasure? Is anything wrong, sir?"

392 "Wrong?" he said, very skorry and sly, sort of hunched looking at
393 me but still rocking away. Then he caught sight of an advert in the
394 gazetta, which was on the table – a lovely smecking young ptitsa with
395 her groodies hanging out to advertise, my brothers, the Glories of the
396 Jugoslav Beaches. Then, after sort of eating her up in two swallows,
397 he said:

398 "Why should you think in terms of there being anything wrong?
399 Have you been doing something you shouldn't, yes?"

400 "Just a manner of speech," I said, "sir."

401 "Well," said P. R. Deltoid, "it's just a manner of speech from me to
402 you that you watch out, little Alex, because next time, as you very
403 well know, it's not going to be the corrective school any more. Next
404 time it's going to be the barry place and all my work ruined. If you
405 have no consideration for your horrible self you at least might have
406 some for me, who have sweated over you. A big black mark, I tell you
407 in confidence, for every one we don't reclaim, a confession of failure
408 for every one of you that ends up in the stripy hole."

409 "I've been doing nothing I shouldn't, sir," I said. "The millicents
410 have nothing on me, brother, sir I mean."

411 "Cut out this clever talk about millicents," said P. R. Deltoid very
412 weary, but still rocking. "Just because the police have not picked you
413 up lately doesn't, as you very well know, mean you've not been up to
414 some nastiness. There was a bit of a fight last night, wasn't there?
415 There was a bit of shuffling with nozhes and bike-chains and the like.
416 One of a certain fat boy's friends was ambulated off late from near
417 the Power Plant and hospitalized, cut about very unpleasantly, yes.
418 Your name was mentioned. The word has got through to me by the
419 usual channels. Certain friends of yours were named also. There
420 seems to have been a fair amount of assorted nastiness last night. Oh,
421 nobody can prove anything about anybody, as usual. But I'm warning
422 you, little Alex, being a good friend to you as always, the one man in
423 this sick and sore community who wants to save you from yourself."

424 "I appreciate all that, sir," I said, "very sincerely."

425 "Yes, you do, don't you?" he sort of sneered. "Just watch it, that's
426 all, yes. We know more than you think, little Alex." Then he said, in a
427 gloss of great suffering, but still rocking away: "What gets into you
428 all? We study the problem and we've been studying it for damn well
429 near a century, yes, but we get no further with our studies. You've got
430 a good home here, good loving parents, you've got not too bad of a
431 brain. Is it some devil that crawls inside you?"

432 "Nobody's got anything on me, sir," I said. "I've been out of the
433 rookers of the millicents for a long time now."

434 "That's just what worries me," sighed P. R. Deltoid. "A bit too long
435 of a time to be healthy. You're about due now by my reckoning. That's
436 why I'm warning you, little Alex, to keep your handsome young
437 proboscis out of the dirt, yes. Do I make myself clear?"

438 "As an unmuddied lake, sir," I said. "Clear as an azure sky of
439 deepest summer. You can rely on me, sir." And I gave him a nice
440 zooby smile.

441 But when he'd ookadeeted and I was making this very strong pot of
442 chai, I grinned to myself over this veshch that P. R. Deltoid and his
443 droogs worried about. All right, I do bad, what with crasting and
444 tolchocks and carves with the britva and the old in-out-in-out, and if I
445 get loveted, well, too bad for me, O my little brothers, and you can't
446 run a country with every chelloveck comporting himself in my manner
447 of the night. So if I get loveted and it's three months in this mesto and
448 another six in that, and the, as P. R. Deltoid so kindly warns, next time,
449 in spite of the great tenderness of my summers, brothers, it's the great
450 unearthly zoo itself, well, I say: "Fair, but a pity, my lords, because I
451 just cannot bear to be shut in. My endeavour shall be, in such future as
452 stretches out its snowy and lilywhite arms to me before the nozh
453 overtakes or the blood spatters its final chorus in twisted metal and
454 smashed glass on the highroad, to not get loveted again." Which is fair
455 speeching. But, brothers, this biting of their toe-nails over what is the
456 cause of badness is what turns me into a fine laughing malchick. They
457 don't go into the cause of goodness, so why the other shop? If lewdies
458 are good that's because they like it, and I wouldn't ever interfere with
459 their pleasures, and so of the other shop. And I was patronizing the
460 other shop. More, badness is of the self, the one, the you or me on our
461 oddy knockies, and that self is made by old Bog or God and is his
462 great pride and radosty. But the not-self cannot have the bad, meaning
463 they of the government and the judges and the schools cannot allow
464 the bad because they cannot allow the self. And is not our modern
465 history, my brothers, the story of brave malenky selves fighting these
466 big machines? I am serious with you, brothers, over this. But what I
467 do I do because I like to do.

468 So now, this smiling winter morning, I drink this very strong chai
469 with moloko and spoon after spoon after spoon of sugar, me having a
470 sladky tooth, and I dragged out of the oven the breakfast my poor old
471 mum had cooked for me. It was an egg fried, that and no more, but I
472 made toast and ate egg and toast and jam, smacking away at it while I
473 read the gazetta. The gazetta was the usual about ultra-violence and

474 bank robberies and strikes and footballers making everybody paralytic
475 with fright by threatening to not play next Saturday if they did not get
476 higher wages, naughty malchickiwicks as they were. Also there were
477 more space-trips and bigger stereo TV screens and offers of free
478 packets of soapflakes in exchange for the labels on soup-tins, amazing
479 offer for one week only, which made me smeck. And there was a
480 bolshy big article on Modern Youth (meaning me, so I gave the old
481 bow, grinning like bezoomny) by some very clever bald chelloveck. I
482 read this with care, my brothers, slurping away at the old chai, cup
483 after tass after chasha, crunching my lomticks of black toast dipped in
484 jammiwam and eggiweg. This learned veck said the usual veshches,
485 about no parental discipline, as he called it, and the shortage of real
486 horrorshow teachers who would lambast bloody beggary out of their
487 innocent poops and make them go boohoohoo for mercy. All this was
488 gloopy and made me smeck, but it was like nice to go on knowing one
489 was making the news all the time, O my brothers. Every day there was
490 something about Modern Youth, but the best veshch they ever had in
491 the old gazetta was by some starry pop in a doggy collar who said that
492 in his considered opinion and he was govoreeting as a man of Bog IT
493 WAS THE DEVIL THAT WAS ABROAD and was like ferreting his
494 way into like young innocent flesh, and it was the adult world that
495 could take the responsibility for this with their wars and bombs and
496 nonsense. So that was all right. So he knew what he talked of, being a
497 Godman. So we young innocent malchicks could take no blame. Right
498 right right.

499 When I'd gone erk erk a couple of razzes on my full innocent
500 stomach, I started to get out day platties from my wardrobe, turning
501 the radio on. There was music playing, a very nice malenky string
502 quartet, my brothers, by Claudius Birdman, one that I knew well. I had
503 to have a smeck, though, thinking of what I'd viddied once in one of
504 these like articles on Modern Youth, about how Modern Youth would
505 be better off if A Lively Appreciation Of The Arts could be like
506 encouraged. Great Music, it said, and Great Poetry would like quieten

507 Modern Youth down and make Modern Youth more Civilized.
508 Civilized my syphilised yarbles. Music always sort of sharpened me
509 up, O my brothers, and made me feel like old Bog himself, ready to
510 make with the old donner and blitzen and have vecks and ptitsas
511 creeching away in my ha ha power. And when I'd cheested up my litso
512 and rookers a bit and done dressing (my day platties were like student-
513 wear: the old blue pantalones with sweater with A for Alex) I thought
514 here at last was time to itty off to the disc-bootick (and cutter too, my
515 pockets being full of pretty polly) to see about this long-promised and
516 long-ordered stereo Beethoven Number Nine (the Choral Symphony,
517 that is), recorded on Masterstroke by the Esh Sham Sinfonia under L.
518 Muhaiwir. So out I went, brothers.

519 The day was very different from the night. The night belonged to
520 me and my droogs and all the rest of the nadsats, and the starry
521 bourgeois lurked indoors drinking in the gloopy worldcasts, but the
522 day was for the starry ones, and there always seemed to be more
523 rozzes or millicents about during the day, too. I got the autobus from
524 the corner and rode to Center, and then I walked back to Taylor Place,
525 and there was the disc-bootick I favoured with my inestimable custom,
526 O my brothers. It had the gloopy name of MELODIA, but it was a real
527 horrorshow mesto and skorry, most times, at getting the new
528 recordings. I walked in and the only other customers were two young
529 ptitsas sucking away at icesticks (and this, mark, was dead cold winter
530 and sort of shuffling through the new pop-discs – Johnny Burnaway,
531 Stash Kroh, The Mixers, Lay Quit Awhile With Ed And Id Molotov,
532 and all the rest of that cal). These two ptitsas couldn't have been more
533 than ten, and they too, like me, it seemed, evidently, had decided to
534 take the morning off from the old skolliwoll. They saw themselves,
535 you could see, as real grown-up devotchkas already, what with the old
536 hip-swing when they saw your Faithful Narrator, brothers, and padded
537 groodies and red all plashed on their goobers. I went up to the counter,
538 making with the polite zooby smile at old Andy behind it (always

539 polite himself, always helpful, a real horrorshow type of a veck,
540 though bald and very very thin). He said:

541 "Aha. I know what you want, I think. Good news, good news. It
542 has arrived." And with like big conductor's rookers beating time he
543 went to get it. The two young ptitsas started giggling, as they will at
544 that age, and I gave them a like cold glazzy. Andy was back real
545 skorry, waving the great shiny white sleeve of the Ninth, which had on
546 it, brothers, the frowning beetled like thunderbolted litso of Ludwig
547 van himself. "Here," said Andy. "Shall we give it the trial spin?" But I
548 wanted it back home on my stereo to slooshy on my oddy knocky,
549 greedy as hell. I fumbled out the deng to pay and one of the little
550 ptitsas said:

551 "Who you getten, bratty? What biggy, what only?" These young
552 devotchkas had their own like way of govoreeting. "The Heaven
553 Seventeen? Luke Sterne? Goggly Gogol?" And both giggled, rocking
554 and hippy. Then an idea hit me and made me near fall over with the
555 anguish and ecstasy of it, O my brothers, so I could not breathe for
556 near ten seconds. I recovered and made with my new-clean zoobies
557 and said:

558 "What you got back home, little sisters, to play your fuzzy warbles
559 on?" Because I could viddy the discs they were buying were these
560 teeny pop veshches. "I bet you got little save tiny portable like picnic
561 spinners." And they sort of pushed their lower lips out at that. "Come
562 with uncle," I said, "and hear all proper. Hear angel trumpets and devil
563 trombones. You are invited." And I like bowed. They giggled again
564 and one said:

565 "Oh, but we're so hungry. Oh, but we could so eat." The other said:
566 "Yah, she can say that, can't she just." So I said:

567 "Eat with uncle. Name your place."

568 Then they viddied themselves as real sophistoes, which was like
569 pathetic, and started talking in big-lady golosses about the Ritz and the
570 Bristol and the Hilton and Il Ristorante Granturco. But I stopped that

571 with "Follow uncle," and I led them to the Pasta Parlour just round the
572 corner and let them fill their innocent young litsos on spaghetti and
573 sausages and cream-puffs and banana-splits and hot choc-sauce, till I
574 near sicked with the sight of it, I, brothers, lunching but frugally off a
575 cold ham-slice and a growling dollop of chilli. These two young
576 ptitsas were much alike, though not sisters. They had the same ideas
577 or lack of, and the same colour hair – a like dyed strawy. Well, they
578 would grow up real today. Today I would make a day of it. No school
579 this afterlunch, but education certain, Alex as teacher.

**8. 2 Anthony Burgess, *Mechanický pomeranč*, přeložil
Ladislav Šenkyřík**

1

1

1

2

3

„Co teda jako bude, he?“

4

To sem byl já, teda Alex, a tři moji frendíci, to jako Pítrš, Jiřík a
Tupoun, kterej je opravdu tupej, a seděli sme v mlíčňáku Korova a
decidovali se, co budem ten večer dělat, když je venku zima jak v
prdeli, i když aspoň, že neprší. Mlíčňák Korova byl typickej plac plus-
mlíko, a vy ste už, bratři moji, snad pozapomněli, jak tyhle placy
vypadaly, věci se dnes tak kvikle měněj a všichni strašně rychle
zapomínaj, a ani noviny se moc nečtou. Takže to byl takovej plac, kde
se prodávalo mlíko plus něco k tomu. Nesměl se tam prodávat chlast,
ale neexistoval tehdá ještě zákon, aby nemohli strčit nějaký buči do
starýho mlíka, takže ste to mohli drinkat se syňágou, toldou nebo
hňápcem nebo s pár jinejma bučima, který vám poskytlý nádhernou
chorošnou čtvrtodinku, ve který ste oslavovali Boga se všema
Svatejma a andělskejma chórama, který ste klíd'o strčili do kapsy a v
hedce vám přitom vypalovaly rachejtle. Nebo ste mohli drinkat mlíko
s nožema, jak sme říkali, což vás posílilo a nachystalo na malou
svinskou přesilovku, a právě tohle sme si drinkali toho večera, o
kterým sem vám začal povídat.

21

22

23

24

25

26

Kapsy sme měli samý many, takže sme vlastně nepotřebovali
žádný rozkoše stoulnout, tolčoknout nějakýho starýho hjumlahníka v
parku a lukovat, jak se topí v krvi, zatímco my přepočítáváme
vejdělek a dělíme ho čtyřma; ani sme nemuseli předvádět žádný
supernásilí na nějaký roztřepaný ancintní ptice někde v krámě a láfat
se nad vnitřnostma pokladny. Jenže, jak se říká, peníze nejsou všecko.

27 My čtyři sme byli všichni oblečení podle poslední módy, což v
28 těch dobách znamenalo, že sme na sobě měli černý, děsivě upnutý
29 šponkáče s kyblíkem na želé, jak sme říkali věcičce v rozkroku, kterou
30 sme tam měli jednak na ochranu, a pak taky jako takovou známku,
31 kterou ste mohli v jistým světle dost jasně lukovat, takže já to měl ve
32 tvaru pavouka, Pítrš měl hendku (teda jako ruku), Jiřík tam měl moc
33 pěknou kytku a starej ubohej Tupoun odpornej, jakoby nadrženej fejs
34 (jako teda obličej) klauna, ten Tupoun, kterej měl málokdy nějakej
35 názor na nějaky věci nebo lidi a byl tomáš netomáš docela určitě
36 nejtupější z nás čtyř. Dál sme na sobě měli saka do pasu a bez klop,
37 ale zato s obrovskejma vycpávkama na ramenách („plečo“ sme tomu
38 říkali), což byla taková předstíračka, jako bysme takový ramena fakt
39 měli. Pak sme nosili, bratři moji, takovýhle zažloutlý nákrčníky, který
40 měly barvu bramborový kaše, do který někdo vyryl vidličkou vzorek.
41 Vlasy sme neměli moc dlouhý a na nohách nám seděly chorošný
42 vyhazovací boty na pořádný kopnutí.

43 „Co teda jako bude, he?“

44 U pultu seděly pěkně pohromadě tři čajiny, jenže my bajati sme
45 byli čtyři a většinou sme šli jeden za všechny a všichni za jednoho.
46 Tyhle kartáče byly taky vohozený podle nejposlednější módy, na
47 gulliverech měly posazený fialový, zelený a oranžový paruky, přičemž
48 každá z nich přišla určitě, řekl bych, aspoň na tří, čtyřtýdenní plat
49 těchhle sajdek. Dál jim k tomu ladil mejkap (duha kolem očí a lipsy
50 namalovaný hrozně široký). Potom měly dlouhý, úplně rovný černý
51 šaty a na brestách měly připíchnutý malý, jakoby stříbrný placky, na
52 kterejch měly různý jména různejch bajatů – Pepa a Míša a tak. To
53 měly bejt jména těch, se kterejma si slíply, než jim bylo čtrnáct.
54 Čuměly pořád po nás a já už skoro jako řek, že by si tři z nás
55 (koutkem lipsů, aby bylo jasno) mohli jít užít trochu sexu a nechat
56 starýho ubohýho Tupouna svýmu osudu, protože by to akorát
57 znamenalo purčejznout Tupounovi půlku bílýho, jenom pro tentokrát s
58 pořádným flákem syňágy, ale nechtěli sme mu to nakonec dneska
59 dělat. Tupoun byl strašně strašně ošklivej a úplně odpovídal svýmu

60 jménu, ale byl to chorošnej kurevskej bouchač a botou to uměl
61 fantasticky.

62 „Co teda jako bude, he?“

63 Maník sedící vedle mě (byly tam ty dlouhý plyšový lavice, který se
64 táhly kolem dokola tří stěn) byl pěkně mimo a s vytřeštěnejma očima
65 si mumlal verdy jako „Aristotelovo šuntácký šumový dílo se moudře
66 roztahuje nůžkovcovitě jako cyklámen“. Byl v tý svý zemi úplně
67 spokojenej, úplně mimo, na orbitu, a já věděl, jak mu je, zkusil sem si
68 to jako každej, ted'mě ale napadlo, bratři moji, že to je pěkně zbabělá
69 buč. Ležíte si, když ste se nacucali starýho mlíka, a pak máte fancy,
70 jako by všechno kolem vás patřilo minulosti. Můžete to prima lukovat,
71 všechno úplně jasně – stoly, stereo, světla, kartáče a bajati ale všechno
72 je to jako buč, která tu kdysi bejvala a už tu není. A vy ste jakoby
73 hypnotizovaný svou botou, sandálem nebo třeba nehtem na prstě, a
74 zároveň jako by vás zdvihli za zátylek a zatřepali s váma jako s
75 kočkou. Škubete sebou a třesete se, dokud ve vás něco je. Přijdete o
76 jméno, o tělo, o sebe samotnýho a je vám to jedno a čekáte, dokud
77 vám bota nebo nehet nezežloutne a úplně nakonec nezajde. Pak
78 začnou světla vybuchovat jako jednotlivý atomy a bota nebo nehet,
79 nebo třeba špína na lemu kalhot se rozroste do obrovskýho,
80 obrovskýho placu, většího než celej tenhle svět, a když je to celý pryč,
81 jako by vás šli představit starýmu dobrýmu Bogu nebo Bohu, jestli
82 chcete. Vráťte se sem na zem a fňukáte, se zkrívenejma lipsama
83 děláte jen bůůůúúúú. Je to zkrátka moc pěkný, ale hrozně zbabělý.
84 Nejste tady na zemi přece proto, abyste si povídali s Bohem. Tyhle
85 věci můžou z hjaníka vysát všechnu sílu a dobrý předsevzetí.

86 „Co teda jako bude, he?“

87 Stereo jelo pěkně naplno, až se zdálo, že zpěvákův hlas lítá z
88 jednoho konce pultu na druhej, nahoru ke stropu, a pak se zase snáší a
89 hvízdá si to od stěny ke stěně. Byl to Berti Laski, kterej si chrchlal
90 starej hit „Zmalovalas můj obraz“. Jedna z těch tří ptic u pultu, ta se
91 zelenou parukou, pořád vystrkovala do rytmu toho, čemu říkali hudba,

92 břicho. Cítil sem, jak z vypitýho starýho mlíka vyskakují nože a jak
93 se mi chce rozdat si někde trochu přesilovky. Tak sem zařval jako
94 pucák: „Deme deme deme!“ A pak sem praštil toho hjaminíka, co
95 seděl vedle mě, a pěkně sem mu ji usadil na ajko nebo možná na ucho,
96 ale on to vůbec necítil a dál si mumlal: „Telefonní relátka a když
97 farkulele se dostane do šubyduba.“ Pocítí to dost dobře, až se z tý svý
98 země vrátí.

99 „Kam deme?“ zeptal se Jiřík.

100 „Ále, jen se tak projít,“ odpověděl sem, „a luknout, co se děje,
101 bratříčci moji.“

102 Tak sme vypadli do velký zimní najtky a pakovali si to po
103 Marghanitině bulváru a žahli do aleje Boothbyho, a tady sme našli, co
104 sme vlastně hledali, drobnou srandičku na začátek večera. Byl to
105 sešlej týpek učitelskýho oudana, s brejlema a lipsama otevřenejma v
106 studeným nočním vzduchu. V podpaží měl knihy a zasranej deštník a
107 vyšel zpoza rohu z Veřejný knihovny, kam dneska zrovna moc píplů
108 nechodí. Dneska už moc těchhle starších buržoazních týpků po
109 setmění na ulici nevidíte, zvlášt', když policajtů je čím dál míň a
110 chodíme tady my, prima bajati, a taky tenhle profesorskej týpek byl na
111 celý ulici úplně sám. Tak sme si to k němu doguljali a já řekl úplně
112 zdvořile: „Promiň, bratře.“

113 Vypadal trošku vypuganě, když nás čtyři zlukoval, jak ho tak tiše,
114 zdvořile a s úsměvem obestupujeme, ale řekl: „Ano? O co
115 jde?“ Promluvil strašně nahlas učitelským vojsem, jako by nám chtěl
116 ukázat, že není popuganej. Já povídám:

117 „Vidím, že si neseš v podpaží knihy, bratře. To je opravdu vzácné
118 potěšení, bratře, narazit v dnešních časech na někoho, kdo pořád ještě
119 čte.“

120 „Ach,“ odpověděl celej roztřeseněj, „skutečně? Aha, ano.“ A pořád
121 přebíhal pohledem mezi náma čtyřma z jednoho na druhýho, jako by
122 byl uprostřed rozesmátýho a velice zdvořilýho náměstíčka.

123 „Skutečně,“ přisvědčil sem. „Velice by mě zajímalo, bratře, kdybys
124 mi laskavě dovolil podívat se na ty knížky, který si neseš v podpaží.
125 Nic se mi na světě nelíbí tak, jako dobrá čistá knížka, bratře.“

126 „Čistá,“ opáčil, „čistá, he?“ A v té chvíli mu Pítrš ty tři knížky
127 zgraboval z podpaží a kvikle nám je rozdál. Byly tři, a tak sme měli
128 všichni až na Tupouna jednu na luknutí. Já měl knížku s nadpisem
129 *Základy krystalografie*. Otevřel sem ji a řekl: „Výborná, opravdu
130 prvotřídní,“ a otáčel sem listy. Pak sem řekl jakoby otrěseným vojsem:
131 „Ale co je tohle? Co má znamenat tenhle zasranej verd? Červenám se,
132 jen to slovo vidím. Zklamals mě, bratře, skutečně si mě zklamal.“

133 „Ale,“ zkoušel odporovat, „ale... ale.“

134 „A tady,“ řekl Jiřík, „tomuhle teda říkám skutečný sviňačinky.
135 Tady jeden verd začíná na p a druhej na k.“ Měl knihu s názvem
136 *Zázrak sněhové vločky*.

137 „Ale ale,“ řekl ubohej starej Tupoun smotrující Pítršovi přes
138 rameno a jako obvykle to zase přehnal: „Tady se říká, jak jí to udělal,
139 a je to tady navíc na obrázku. Ale ale,“ pokračoval, „ty si tak akorát
140 pěcknej vyhoněnej pták.“

141 „A starý muž tvého věku, bratře...“ řekl sem já a začal thrat knížku,
142 kterou sem držel, a ostatní začali dělat to samý, Tupoun s Pítršem se
143 přetahovali o *Rhomboidní systémy*. Ten profesorskej ouldan začal
144 skrímovat: „Ale ty nejsou moje, ty patří městu, to je naprostá svévole
145 a vandalismus,“ nebo takový nějaký verdy. A pokusil se nám knížky
146 jakoby vytrhnout, což bylo poněkud nesmyslně patetický gesto. „Ty si
147 koleduješ o pořádnou lekci, bratře,“ řekl sem. Ta knížka o krystalech,
148 kterou sem měl, byla moc dobře svázaná a špatně se ripovala na
149 kousky. Bylo vidět, že je ouldaná a udělaná v dobách, kdy se věci
150 dělaly, aby vydržely, ale nakonec se mi podařilo stránky vytrhnout,
151 zmačkat je a házet po hrstech jako sněhový vločky, i když trochu
152 veliký vločky, na toho starýho skrímujícího ouldana, a pak ostatní
153 udělali přesně to samý se svejma knížkama a starej dobrej Tupoun jen
154 kolem nás tančil jako klaun, což taky byl. „Tady to máš,“ řekl Pítrš.

155 „Tady máš beránky plný ovesnejch vloček, ty hnusnej čtenáři
156 nechutnejch sviňačinek.“

157 „Ty ošklivej starej ouldánku,“ řekl sem já a pak sme si s ním
158 trochu zagejmovali. Pítrs mu přidržel hendky, Jiřík mu doširoka
159 roztáhl lipsy a Tupoun mu vytáhl jeho falešný cány, horní i spodní.
160 Hodil je dolů na chodník a já na nich vyzkoušel svý boty. Křuplo to, i
161 když ty cány byly svinsky pevný, protože byly z nějaký chorošný
162 umělý hmoty. Ten starej ouldan ze sebe začal vydávat šmumlavý
163 nojzy „puf paf pff“, a tak mu Jiřík pustil lipsy a dal mu svou
164 boxerskou pěstí jednu pořádnou na tu bezzubou hubu, a ten starej
165 ouldan začal strašně naříkat, a pak mu vytryskla krev, bratři moji, bylo
166 to fakt nádherný. Takže sme ho už akorát rozdresovali, nechali sme ho
167 v tričku a dlouhejch spodkách (měl to všechno strašně ouldaný;
168 Tupoun se láfal, až se za břicho popadal), a pak ho Pítrs krásně
169 nakopnul do teřichu a nechali sme ho bejt. Odcházel a potácel se, i
170 když sme ho vlastně ani moc neztolčokovali, a pořád skuhral
171 „achichach“, jako by už nevěděl, kde a kdo je, a my sme se mu
172 zachechtali a rychle mu prohráblí kapsy, Tupoun zatím tančil s jeho
173 posraným deštníkem, ale v kapsách toho moc nebylo. Pár ouldanejch
174 dopisů, některý datovaný 1960 a s oslovením „Má nejdražší
175 z nejdražších“ a podobnou čipukou, kroužek na klíče a ouldaný
176 pouštějící pero. Starej Tupoun nechal svýho deštníkovýho tance a
177 samozřejmě začal jeden dopis nahlas číst, jako by chtěl před tou
178 prázdnou ulicí dokázat, že je gramotnej. „Můj miláčku,“ recitoval
179 jakoby velice vznešeným vojsem, „budu na tebe v té dálce myslet a
180 doufat, že se nezapomeneš v noci dobře přikrýt.“ Pak se pěkně
181 nojzovatě rozláfal - „chachacha“ - a ukazoval, jako by si tím vytíral
182 houlu. „Fajn,“ řekl sem, „nechme toho, bratři moji.“ V kalhotách toho
183 ouldana byla jen bitková trocha katru (peněz, aby bylo jasno) - ne víc
184 než tři golíky a tak sme ty jeho nesmyslný drobný rozhodili do
185 vzduchu, protože to byla vrabčí kormja ve srovnání s tím, jaký
186 rozkoše sme už u sebe měli. Pak sme rozflákali deštník a rozripovali
187 jeho dres a hodili ho do větru, bratři moji, a tím sme s tím učitelským

188 ouldanem skončili. Neudělali sme toho moc, já vím, ale to bylo jen tak
189 pro začátek večera a já se za to tobě ani vám nehod ani lám ani omlou
190 ani vat. Nože z plus-mlíka teď byly pěkně a chorošně nabroušený.

191 Dál bylo zapotřebí vykonat samet'áckej skutek a zbavit se tak tý
192 trochy našeho katru, abysme měli nějakej podnět jít robnout pozdějc
193 obchod, stejně tak jako si dopředu koupit alibi, a tak sme zapadli do
194 Vévody města New Yorku na Amisově třídě, a samozřejmě tam v
195 salónku seděly tři čtyři babooshky a podrinkovali na eskápěčka (státní
196 kupóny pro přestárlé) kafe a pivo. A my sme teď byli strašně hodný
197 bajati, na všechny sme se pěkně usmáli a popřáli dobrý večer, třebaže
198 ty vrásčítý starý tabatěrky se celý roztřásly, starý žilnatý hendky se
199 jim klepaly a ucmrndovaly pivčo po stole. „Nechte nás být,
200 hoši,“ řekla jedna z nich, která měla obličej rozrytej jak plastickou
201 mapu, protože měla aspoň tisíc roků, „jsme jenom ubohý starý
202 báby.“ Ale my jenom vycenili tesáky, hodili sme jima blesky, posadili
203 se, zazvonili na číšníka a čekali. Když přišel, celej nervózní si otíral
204 hendky o svou sojlovatou zástěru, poručili sme si čtyři veterány -
205 veterán, to byl mix rumu a třešňovky, což bylo tehdá v módě, někdo to
206 měl rád i s kapkou citrusu, tomu se říkalo kanadskej způsob. A pak
207 sem pikolíkovi řekl:

208 „Přines támhletěm ubohejm babooshkám něco pořádnýho na zub.
209 Všem dej velkýho Skota a taky něco na cestu.“ A vysypal sem z kapsy
210 na stůl svoje rozkoše a ostatní tři zrovna tak, bratři moji. Tak těm
211 vystrašenejm ouldanejm tabatěrkám přinesli dvojitý cloumáky a ty
212 vůbec nevěděly, co si s tím mají počít. Jedna ze sebe dostala: „Díky,
213 hoši,“ ale bylo vidět, že čekaj, že přijde něco jako pěkně hnusnýho.
214 Nicméně každá dostala s sebou láhev Yank General, to je koňak, a já
215 vzkázal, aby ty starý páchnoucí číny nechaly u výčepu adresy a aby
216 jim zítra ráno na můj účet zanesli každý po tuctu černejch piv. Potom
217 sme za zbytek katru udělali, bratři, v tom place nákup, masový
218 koláčky, preclíky, sýrový chlebíčky, brambůrky a čokolády, a to
219 všechno taky bylo pro ty starý kartáče. Pak sme těm pticám řekli: „Za
220 moumentík sme zpátky,“ a ony pořád opakovaly: „Díky, hoši,“ a „Pán

221 Bůh vám požehnej, chlapci,“ a my vyšli ven bez jedinýho halíře katru
222 v kapse.

223 „Z toho má člověk fakt gud pocit,“ řekl Pítrs. Dalo se bez potíží
224 lukovat, že starej ubohej tupec Tupoun to tak úplně neponímá, ale nic
225 neříkal ze strachu, že bysme mu řekli, že je stupído a beznadějná
226 kebule. Tak sme vyrazili a zatočili za roh na Attleeho třídu, a tam byl
227 ještě otevřenej obchod s cukrovinkama a rakovkama. Nechali sme je
228 na pokoji už skoro tři měsíce, a vůbec celá čtvrt' byla taková poklidná,
229 takže ozbrojení policajti nebo hlídky rožů sem moc nechodili, neboť
230 dneska měli víc práce na sever od řeky. Nasadili sme si svoje maskýs -
231 to byly nový výrobky, fakt chorošný, dokonale udělaný; byly to
232 jakoby tváře historickejšch osobností (řekli vám při koupi i jejich
233 jména) a já měl Disraeliho, Pítrs Elvise Presleyho, Jiřík Jindřicha
234 Osmýho a ubohej starej Tupoun nějakýho básmaníka, kterému říkali
235 Pébé Šeli; vypadaly jako fakt opravdový převlečení, vlasy a všechno,
236 a byly navíc z nějaký speciální umělý buči, že ste to mohli po použití
237 sbalit a strčit do boty - tři z nás pak šli dovnitř, Pítrs držel časovku venku,
238 ale ne že by se venku bylo čeho obávat. Sotva sme vletěli do krámu,
239 šli sme za Slousem, kterej ho vedl, obrovskej rosolovatej nažloutlej
240 maník, kterej okamžitě lukoval, co se bude dít, a namířil si to rovnou
241 dozadu, kde byl telefon a možná i jeho nablejskaná ganka, plná šesti
242 hnusnejch kulek. Tupoun vletěl za pult kvikle jako pták a rozrazil
243 přitom vyskládaný balíčky šňápek, který se rozletěly na všechny
244 strany kolem obrovskýho plakátu znázorňujícího jednu kartáč s
245 nablejskanejšma zubama a brestama, který z toho inzerátu na rakovky
246 úplně čouhaly. Co ste mohli následně lukovat, byl obrovskej balón,
247 kterej se valil dozadu do krámu za závěs, což byl ve skutečnosti starej
248 Tupoun propletenej ve vražedným objetí se Slousem. Pak ste mohli za
249 závěsem hírovat hekání, chrčení a kopání, na zem padaly různý buči, a
250 zase se ozvaly nadávky a třískání skla křup křup křup. Matka
251 Slusová, manželka, stála jako přikovaná za pultem. Dalo se
252 odhadnout, že kdyby k tomu měla příležitost, určitě by začala
253 skrímovat něco o vraždě, takže sem se strašně kvikle přehoupnul za

254 pult a zmáčknul ji, a že to byl chorošně pořádněj kousek, ze kterýho
255 šel smel voňavky, a taky měla obrovský rozcajdaný bresty. Zacpal
256 sem jí hendkou lipsy, aby nemohla křičet pánubohu do oken cancy o
257 vraždě a přepadení, ale ta fena ženská mě pořádně ošklivě kousla, a
258 tak sem to byl já, kdo se rozskrímoval a ona zároveň spustila
259 nádhernej ječák na milicjanty. No, takže sme ji museli pořádně
260 ztolčoknout jedním závažím z váhy a přetáhnout páčidlem na
261 pokladny, načež vyskočila jako starej dobrej kamarád pěkně červená.
262 Srazili sme ji na podlahu a servali z ní z legrace její dresy a trošku jí
263 pomohli botou, aby přestala fňukat. A když sem ji tak lukoval, jak tam
264 leží s odhalenejma brestama, zauvažoval sem, jestli mám nebo ne, ale
265 to byla záležitost na pozdější večer. Pak sme vyčistili zásuvku
266 pokladny a tuhle najt to byl fakt flip úlovek, a navíc sme si každej
267 vzali pár balíčků prvotřídních rakovek. A pak sme vypadli, bratři moji.

268 „Byl to fakt pořádněj macek, kurva jedna,“ opakoval pořád Tupoun.
269 Nelíbilo se mi, jak Tupoun vypadal; byl špinavej a neupravenej jako
270 hĵumaník, kterej se porval, což se taky stalo, jenže člověk by nikdy
271 neměl vypadat jako to, co je. Kravatu měl, jako by mu ji někdo
272 pošlapal, masku měl strženou a na fejsu měl špínu z podlahy, tak sme
273 ho vzali v ulici stranou a litlko ho upravili, navlhčili naše taštůky
274 slinama a špínu mu vyklínsovali. Tyhle věci sme pro starýho kámoše
275 Tupouna dělávali. Velice kvikle sme byli zpátky u Vévody města New
276 Yorku a já si z pohledu na hodinky spočítal, že sme nebyli pryč ani
277 deset minut. Ouldanej starý babooshky posedávaly pořád u kafe a piva
278 a velkejch Skotů, který sme jim koupili, a my jim řekli: „Nazdárek,
279 děvčátka, co teda jako bude?“ Znova spustily to svoje: „Jste strašně
280 laskaví, hoši, Pán Bůh vám žehnej, chlapci,“ a tak sme zmáčkli
281 kolokolčik a přivolali tentokrát jinýho číšníka a poručili si pivo s
282 rumem, protože sme trošinku vyžíznili, bratři, a těm starejm pticám
283 sme objednali, co chtěly. Já pak těm starejm babooshkám pravil: „My
284 sme odsud vlastně vůbec neodešli, že ne? Celou dobu tady sedíme, že
285 ano?“ Všechny to strašně kvikle pochopily a říkaly:

286 „Správně, hoši. Vůbec jste se nám neztratili z očí, to v žádným
287 případě. Bůh vám, chlapci, požehnej,“ a chlastaly dál.

288 Ne, že by na tom dvakrát záleželo. Uběhlo asi půl hodiny, než se
289 začaly u milicijantů objevovat známky života, a nakonec pak přišli
290 jenom dva strašně mladí roži, pod svejma policajtskejma šlemama
291 celý růžovoučký. Jeden z nich povídá:

292 „Víte něco o tom, co se dnes večer dělo ve Slousově obchodě?“

293 „My?“ nasadil sem nevinnej výraz. „Proč, co se stalo?“

294 „Krádež a násilnosti. Dvě hospitalizace. Kde jste dnes večer byli
295 vy?“

296 „Ten ošklivej tón se mi moc nelíbí,“ řekl sem. „Ale sou mi ty jejich
297 nařčení fuk. Tihle zvěstovatelé dobra sou samí podezřívavý náтуры,
298 bratříčci moji.“

299 „Celej večír seděj tady, hoši,“ začaly ty starý kartáče skrímovat
300 jedna přes druhou. „Pán Bůh jim žehnej, na světě nejsou hodnější
301 chlapci, tak laskaví a hodní. Byli tady úplně pořád. Vůbec jsme si
302 nevšimly, že by někam šli.“

303 „Jen se ptáme,“ řekl ten druhej mladičkej milicijant. „Musíme dělat
304 svou práci, jako každý druhý.“ Ale než odešli, vrhli po nás ošklivej
305 pohled jako varování. Jak vycházeli, poslali sme za nima ze rtů trochu
306 muziky: Brrrrzzzzmr. Ale já osobně sem nemohl nepocítit nad tím, co
307 se v těch dobách dalo, trochu zklamání. Nebylo ve skutečnosti proti
308 čemu a za co bojovat. Všechno bylo lehounký jako polib mi šáry.
309 Nicméně, noc byla ještě mladá.

310

311

.....

312

313

4

314

315 Druhej den ráno sem vstával pinkulich v osm nula nula, bratři moji,
316 a poněvadž sem se pořád ještě cítil vyplivanej, sedřenej, utrápenej a
317 rozlámanej a oči sem měl fakt chorošně slepený, řekl sem si, že
318 nepůjdu do školy. Myslel sem na to, jak si trochu bitkově v posteli
319 poležím, řekněme tak jednu dvě hodinky, pak se pěkně pomalu
320 oblíknu, možná si dám dokonce v koupelně sprchu, udělám si sám pro
321 sebe topinku a budu hírovat rádio nebo číst pejpry, všechno pěkně
322 odinočko. A potom po obědě bych snad mohl, pokud se mi ještě bude
323 chtít, odguljat do starýho dobrýho školivolu podívat se, co kúkujou v
324 tom sídle silykovýho a úplně zbytečnýho učení, bratři moji. Slyšel
325 sem, jak tat'ulín chrchlá a podupává a pak odguljává do barvíren, kde
326 rabbití, a pak na mě zavolala mamka velice uctivým vojsem, což
327 dělala od tý doby, co sem vyrostl do výšky a do síly.

328 „Už je po osmé, synku. Snad nechceš zase přijít pozdě.“

329 Tak sem zavolal v odpověď: „Bolí mě trošku gulliver. Nech nás a
330 já se pokusím z toho vyspat a jít pak pozdějc jako správnej
331 ulejšák.“ Híroval sem, jak si jakoby povzdechla, a pak řekla:

332 „Snídani ti tedy dám do trouby, synku. Já už teď musím jít.“ Což
333 byla pravda, protože existoval zákon pro všechny kromě dětí a
334 nemocnejch, že museli chodit rabbitit. Moje mamka pracovala v
335 jednom z těch státních obchoďáků, jak se tomu říkalo, kde dávala do
336 regálů polívky v konzervách, fazole a samej takovej físis. Tak sem
337 híroval, jak cinknul talíř, kterej dávala do plynový trouby, pak si
338 nazula boty, zpoza dveří si vzala kabát a zase s povzdechem řekla:
339 „Odcházím, synku.“ Já se ale ponořil zpátky do hajan a slušně
340 chorošně sem odpadl a měl sem podivnej a jakoby strašně opravdickej
341 drím, zdálo se mi z jakýhosi důvodu o mým frendíkovi Jiříkovi. V tom
342 drímu byl nějak o hodně starší a strašně ostrej a tvrdej a tolkoval o
343 disciplíně a poslušnosti a o tom, jak musej na jeho povel všichni bajati
344 jít tvrdě do toho a salutovat jako v armádě, a já sem v řadě spolu s
345 ostatníma odpovídal anopane a nepane, a pak sem jasně zlukoval, že
346 Jiřík má na plečech takový hvězdičky jako generál. A pak pokynul,
347 aby vešel starej dobrej Tupoun s bičem a Tupoun byl taky daleko

348 ouldanější a šedivej a chybělo mu pár cánů, což bylo vidět, když se
349 zaláfal, jak mě zlukoval, a můj frendík Jiňk pak ukázal tak jakoby na
350 mě a řekl: „Tamten člověk má dresy celý zasviněný a zafísízovaný,“ a
351 to byla pravda. A já vyskrímnul: „Nemlaťte mě, bratři, prosím vás,“ a
352 začal sem utíkat. A běhal sem jakoby pořád dokola a Tupoun šel po
353 mně, mohl si gulliver uláfat, švihal tím starým dobrým bičem a
354 pokaždý, když sem tím bičem dostal chorošnej tolčok, bylo to, jako by
355 se hrozně nahlas rozezněl nějakej elektrickej zvonek, a ten zvonek
356 jako by tu bolest znásoboval.

357 Pak sem kvikle procitnul, srdce mi buch buch bušilo a samozřejmě
358 taky zvonek dělal crrrr crrrrr a byl to zvonek u našich dveří. Dělal sem,
359 že nikdo není doma, jenže to crrr ne a ne odvolknout, a pak sem
360 uslyšel za dveřna křičet vojs: „No tak, nech toho, já vím, že jsi v
361 posteli.“ Poznal sem ten vojs okamžitě. Byl to vojs P R. Deltoida (fakt
362 stupído lunko, tenhleten hhumaník), kterému se říkalo poradce pro
363 postnápravnej život. Byl to přepracovanej hhumaník, kterej měl doma
364 stovky knížek. Zakřičel sem dobře dobře dobře vojsem jakoby plným
365 bolesti, vstal sem z postele a oděl se, bratři moji, do nádhernýho,
366 jakoby hedvábnýho županu se vzorem obrysů nejrůznějších velkoměst.
367 Fútky sem si strčil do pohodlnejch vlněnejch tuflí, učesal si bujnou
368 svatozář, a tím sem byl na P. R. Deltoida přichystanej. Když sem
369 otevřel, vešel šouravě dovnitř, vypadal vyplivaně, na gulliveru mu
370 seděla pomačkaná stará šlapa a převlečník měl ušmudlanej. „Á, náš
371 malej Saška,“ řekl mi na uvítanou. „Už je to tak, potkal sem tvoji
372 matku. Říkala cosi o jakési bolesti. A že teda žádná škola.“

373 „Bolest hlavy, která se skoro nedá vydržet, bratře pane,“ řekl sem
374 uctivým vojsem. „Myslím, že by to do odpoledne mohlo zmizet.“

375 „No, do večera určitě, to ano,“ řekl P. R. Deltoid. „Večer, to je
376 velkej čas, že jo, Saško? Sedni si,“ řekl, „jen si sedni,“ jako by to byl
377 jeho houm a já byl jeho hostem. On se usadil do ouldanýho houpacího
378 křesla mýho taťky a začal se houpat, jako by přišel jenom kvůli tomu.
379 Zeptal sem se:

380 „Šálek starýho dobrýho tý, pane? Chtěl sem říct čaje.“

381 „Na to není čas,“ řekl. A houpal se dál, přičemž po mně zpod
382 zamračenýho obočí blejskal ajkama, jako by měl všechen čas, kterej je
383 na světě. „Ano ano, není čas,“ řekl, stupído. Postavil sem teda konvici
384 a povídám:

385 „Čemu vděčím za tu obrovskou poctu? Není něco v pořádku,
386 pane?“

387 „V pořádku?“ skočil mi kvikle mazaně do řeči a díval se na mě
388 jakoby podezíravě, ale houpat se nepřestal. Pak si všiml v pejprech na
389 stole jakýsi reklamy – nádherně rozláfovaná mladá ptica s brestama
390 vyvalenejma ze stránky inzerovala Blaženství yugoslawských pláží.
391 Když ji na dvakrát vylíznul, řekl: „Proč myslíš, že by něco nemělo být
392 v pořádku? Tys dělal něco, cos neměl, že?“

393 „To mně jen tak uklouzlo, pane,“ odpověděl sem.

394 „No dobře,“ řekl P R. Deltoid, „mně zas jen tak uklouzne, aby sis
395 dával, Saško, pěknýho majzla, protože příště, jak jistě dobře víš, to už
396 nebude žádná nápravná škola. Příště to bude místečko s mřížema a
397 celá moje práce by přišla vniveč. Když už vůbec neuvažuješ o té svojí
398 příšerné osůbce, myslí aspoň na mě, kterej jsem z tebe úplně zpocenej.
399 Velkej černej puntík, můžu ti důvěrně sdělit, máme za každýho,
400 kterýho nepolepšíme, nedostatečná za každýho z vás, kterej skončí v
401 pruhovaný díře.“

402 „Já nedělám nic nedovolenýho, pane,“ řekl sem. „Milicjanti na mě
403 nic nemaj, bratře, chci říct pane.“

404 „Nech si ty žvásty o milicjantech,“ řekl P R. Deltoid velmi unaveně,
405 ale pořád se přitom houpal. „Jenom to, že tě poslední dobou policie
406 nesbalila, neznamená, jak moc dobře víš, že nejsi zapletenej do nějaký
407 levárny. Včera v noci se to trošku rvalo, že ano? Trošku se tančilo s
408 najfama a motorkovejma řetězama a tak podobně. Pozdě v noci
409 ambulance nedaleko Městský elektrárny sebrala a převezla do
410 nemocnice jednoho přítelíčka jistýho tlouštíka. Ano ano, a byl moc
411 nepěkně pořezanej. Padlo i tvoje jméno. Dostalo se to ke mně

412 obvyklejma kanálama. Padly jména i jistějch tvejch kamarádíčků. Zdá
413 se, že včera v noci došlo k slušnému počtu různých ošklivostí. Jako
414 obvykle samozřejmě nikdo nemůže nikomu nic dokázat. Ale já tě
415 varuju, Saško, protože jsem pořád tvůj dobrej přítel a člověk, kterej tě
416 chce v téhle bolavé a nemocné společnosti zachránit sama před
417 sebou.“

418 „Já si toho velice vážím, pane,“ řekl sem. „Zcela upřímně.“

419 „Ano, vážíš si toho, že ano?“ opáčil poněkud ironicky. „Jenom si
420 dávej pozor, to je všechno, ano, všechno. Víme toho víc, než si myslíš,
421 Saško.“ Pak řekl vojsem, ze kterýho bylo cítit strašný utrpení, ale
422 pořád se přitom dál houpal: „Co to do vás do všech vjelo? Studujeme
423 ten problém už bezmála celý století, ano ano, ale nikam jsme se s tím
424 studiem nedostali. Máš tady dobrej, spořádaněj domov, hodný milující
425 rodiče, máš docela chytrou hlavu. Vetřel se ti snad do duše nějakěj
426 ďábel?“

427 „Nikdo na mě nic nemá, pane,“ řekl sem. „Teď už sem z hendek
428 milicjantů pěkně dlouho.“

429 „Z toho mám právě obavy,“ vzdychl si P R. Deltoid. „Už trochu
430 příliš dlouho, aby to ještě bylo normální. Už se to podle mých
431 propočtů mělo dávno stát. Proto tě takhle varuju, Saško, abys náhodou
432 nedostal přes ten svůj mladičkej frňák, ano ano. Říkám to dost jasně?“

433 „Jako čistočistý jezero, pane,“ odpověděl sem. „Jasně jako
434 nejazurovější obloha toho nejhlubšího léta. Na mě se můžete
435 spolehnout, pane.“ A krásně sem se na něho usmál cánama.

436 Když ale odvolkoval a já si udělal konvici strašně silnýho tý, usmál
437 sem se sám pro sebe nad tou bučí, ze který měli P. R. Deltoid a jeho
438 frendíci takovej strach. Fajn, tak sem dělal nepravosti, stouloval sem,
439 tolčkokoval, řezal rejzrem, a pak taky to starý dobrý kartáčování, a
440 když mě kečnou, dobře, bude to pro mě moc zlý, bratříčci moji,
441 nemůžete přece vládnout v zemi, kde by se všichni hhumaníci řídili
442 mejma nočníma způsobama. Takže, když mě kečnou a bude to
443 znamenat tři měsíce na tomhletom placu a dalších šest na jiným a pak,

444 jak pěkně varoval P. R. Deltoid, příště, navzdory skvělý něze mejch
445 let, bratři, je to sama o sobě nezemská zoo, no a já říkám: „Prima, ale
446 je to škoda, páni moji, protože já prostě nesnesu bejt zavřenej. V
447 takový budoucnosti, která ke mně natahuje svý sněžný a liliově bílý
448 paže, dřív, než se zmocní vlády najf nebo než v závěrečným akordu
449 vystříkne pod zkrouceným kovem krev a na dálnici se ozve třesk skla,
450 bude mým nejvyšším úsilím nenechat se znova kečnout.“ A to je
451 upřímná řeč. Ale, bratři, to jejich okusování si nehtů nad tím, co je
452 *příčinou* špatnosti, ze mě dělá pěkně usměvavýho bajata. Vůbec je
453 nezajímá, co je příčinou *dobra*, tak proč ten druhej krám? Pokud sou
454 píply dobrý, tak asi proto, že se jim to líbí, a já jim jejich potěšení
455 nemíním brát, tak af se do tý druhý stránky taky nemíchaj. A mně se
456 prostě tahle druhá stránka zamlouvá. Ba co víc, špatnost je tím, čím
457 sme vy i já odinočkový a tuhle naši podstatu stvořil Bog nebo Bůh a
458 sme jeho velkou pýchou a pležrem. Když ale někdo sám sebou není,
459 nemůže bejt ani špatnej, a mám na mysli ty z vlády a soudce a učitele
460 ze škol, který si nemůžou dovolit bejt špatný, protože si nemůžou
461 dovolit bejt sami sebou. A není snad naše moderní historie, bratři moji,
462 příběhem statečnejch bitkovejch osobností, který bojujou proti
463 obrovskejmu mašinériím? Myslím to teď, bratři, naprosto vážně. Ale to,
464 co dělám, dělám proto, že se mi to líbí.

465 Takže sem toho usměvavýho zimního rána popíjel to strašně silný
466 tý s mlíkem a přidával si do toho lžičku za lžičkou cukr, honívá mě
467 totiž mlsná, a vytáhnul sem si z trouby snídani, kterou pro mě
468 přichystala má ubohá dobrá mamka. Bylo to smažený vajíčko, jenom
469 jedno, ale já si udělal topinku a jedl vajíčko a topinku s džemem,
470 pomlaskával sem si a četl k tomu pejpry. V pejprech se jako obvykle
471 psalo o supernásilí a bankovních loupežích a fotbalistech, co všechny
472 vystrašili hrozbou, že pokud jim nezvednou platy, nebudou od příští
473 soboty hrát, takoví nehodný bajati to byli. Taky tu bylo o dalších
474 vesmírnejch cestách a stereofonních televizích s ještě větší
475 obrazovkou a inzeráty na obdržení krabic mejdlovejch vloček zdarma
476 výměnou za vystřižený kupóny z plechovek s polívkama, fantastická

477 nabídka pouze na tenhle týden, čemuž sem se srdečně zaláfal. A byl
478 tam taky bolšáckej článek o moderní mládeži (tím mysleli mě, takže
479 sem vyseknut pukrle a šklebil se jak lunatik) od nějakýho chytrýho
480 plešatýho hhumaníka. Pečlivě sem to četl, bratři moji, srkal starý dobrý
481 tý, hrnek za kápkem, křupal lomtyky černý topinky omočený v
482 džemimáku a jajkovák. Ten učenej hhumaník říkal obvyklý buči o
483 mizivý rodičovský autoritě, jak to označoval, a o nedostatku
484 chorošnejch učitelů, který by ze svejch nevinnejch blbečků vytřískali
485 svinskou nízkost a přinutili je řvát bůůúhúúúú a prosit o milost. Celý
486 to bylo stupidový a já se tomu jen láfal, bylo ale svým způsobem
487 příjemný vědět, že se pořád dělají nějaký zprávy, bratři moji. O
488 moderní mládeži byl nějakej článek každej den, ale nejlepší buč,
489 kterou kdy v těch starejch dobrejch pejprech otiskli, napsal nějakej
490 ouldanej pop s takovým jakoby psím obojkem, kterej říkal, že podle
491 jeho uvážlivýho odhadu – a to mluví jako člověk od Boga – SE
492 JEDNÁ O ĎÁBLA, KTERÝ BYL V CIZINĚ a pravděpodobně si
493 nějak našel cestu do nevinnejch mladejch těl, a má to bejt svět
494 dospělejch, kterej by za to měl převzít odpovědnost se všema svejma
495 válkama, bombama a nesmyslama. Takže to bylo prima. To teda věděl,
496 o čem mluví, když to byl slouha Boží. Takže nás nevinný mladý
497 bajaty nemohl nikdo z ničeho obviňovat. Tak tak tak tak.

498 Když sem si několitajm odkrknul na svý nevinný plný břicho, začal
499 sem ze svýho šatníku vytahovat dresy na denní nošení a pustil sem si
500 k tomu rádio. Hráli tam muziku, moc pěkněj bitkovej smyčcovej
501 kvartet, bratři moji, od Klaudiuse Birdmana, toho sem náhodou dobře
502 znal. Musel sem se ale smajlnout nad tím, co sem jednou lukoval v
503 takovým podobným článku o Moderní mládeži, kde se psalo o tom,
504 jak by se mládež chovala lip, kdyby se podařilo prosadit Živé,
505 spontánní přijetí Umění jako celku. Velká hudba, říkalo se tam, a
506 velká poezie by mohly moderní mládež tak trochu zklidnit a
507 civilizovat. Civilizovat a syfilizovat moje járble. Muzika mě vždycky
508 pěkně nabrousila, bratři moji, a cítil sem se při ní tak trochu jako sám
509 starej dobrej Bog, připravenej pohrát si s celým světem a mít

510 hhumaníky a kartáče, který bez přestání skrímujou pod mou ha ha
511 mocí. A když sem si trochu oklínil hendky a fejs a začal se oblíkat
512 (mý denní dresy připomínaly studentskou uniformu: starý modrý
513 pantalóny a svetr s iniciálou A jako Alex), pomyslel sem si, že už je
514 přinejmenším čas odvolkovat do bůtyku s diskama (a vzít si s sebou
515 katr, kapsy sem měl plný rozkoší) a poohlídnout se po dlouho
516 slibovaný stereo nahrávce Beethovenovy Deváté (to je jedna chorální
517 symfonie) na Masterstroku s orchestrem Esh Sham pod taktovkou L.
518 Muhaiwira, kterou sem měl už dávno objednanou. A tak sem šel,
519 bratři, ven.

520 Den vypadal úplně jinak než noc. Noc patřila mně a mým
521 frendíkům a všem ostatním týnům, zatímco ouldaný buržousti se
522 schovávali doma a popíjeli u stupído světovýho vysílání, ale den byl
523 pro ouldany a taky se vždycky zdálo, že přes den je na ulicích daleko
524 víc rožů neboli milicjantů. Vzal sem to busem z rohu do Centra a
525 vrátil sem se kus cesty na Taylorovo náměstí, kde byl ten diskovej
526 bůtyk, kterej sem ve svejch nevyzpytatelnejch choutkách přede všema
527 upřednostňoval, bratři moji. Měl stupído jméno MELODIJA, byl to
528 ale fakt chorošnej plac a kvikle tam většinou dostávali nový nahrávky.
529 Vešel sem dovnitř a jedinýma dalšíma zákazníkama byly dvě mladý
530 pticy lízající nanuky (a poznamenávám, že byla strašně studená zima),
531 a trošku se probíraly novejšma popdiskama Johnny Burnaway, Staš
532 Kroh, Mixéri, Polež si tiše s Edem a Idou Molotovovýma a další
533 takový físis. Ty dvě pticy neměly určitě víc jak deset a zdálo se, že se
534 rozhodly zcela evidentně stejně jako já dneska ráno nejít do starýho
535 dobrýho školivolu. Pohlížely na sebe, a bylo to na nich vidět, jako na
536 dospělý čajiny, takže když uviděly vašeho Věrnýho Vypravěče, bratři,
537 zakroutily dávným gestem bokama a vypjaly bresty a úplně zrudly ve
538 fejsu. Přistoupil sem k pultu a zdvořile sem vycenil na Andyho, kterej
539 stál za ním, cány (on sám byl vždycky zdvořilej, vždycky nápomocnej,
540 fakt chorošnej týpek hhumaníka, třebaže byl plešatej a strašně hubenej).
541 Hned řekl:

542 „Aha, myslím, že vím, pro co si jdeš. Dobrý zprávy, dobrý zprávy.
543 Přišlo to.“ A s obrovskajma hendkama jako dirigent udávající takt
544 odkráčel, aby mi to přinesl. Ty dvě mladý ptičky se začaly
545 pochichtávat, byly v tom věku, a já je tak trochu zchladil ajkama.
546 Andy byl kvikle zpátky a mával jiskřivě bílým obalem Deváté, na
547 kterým byl, bratři, pavoukovitě zachmuřenej jakoby ošlehanej fejs
548 samotnýho Ludwiga vana. „Tady to je,“ řekl Andy. „Nepustíme si to
549 na zkoušku?“ Ale já to chtěl k sobě domů na svý stereo, abych si to
550 zhíroval odinočky, byl sem na to úplně nadrženej. Vylovil sem many
551 na zaplacení a jedna z těch ptiček povídá:

552 „Koho si to bereš, brotku? Jakýho velkouše?“ Tyhle mladý čajiny
553 měly svůj vlastní způsob tolkování. „Nebeskejch sedmnáct? Luka
554 Sterna? Gogglyho Gogola?“ A obě se chichotaly, pohupovaly a
555 natřásaly v bocích. Pak mě něco napadlo a skoro sem z mučivýho
556 vzrušení nad tím nápadem odpadl, bratři moji, až sem nemohl skoro
557 deset celejch vteřin dejchat. Vzpamatoval sem se, blejsknul svejma
558 zbrusu novejma čistejma cánama a pravil:

559 „Co máte u sebe doma, sestřičky, abyste si na tom mohly přehrát to
560 rozmazaný jódlování?“ Protože sem lukoval ty disky, co si kupovaly,
561 a byly to samý týnejdžrovský pop-buči. „Vsadím se, že máte malý
562 laciný přenosný gramce dobrý tak akorát na mejdan.“ A ony na to jen
563 tak trochu svěsily spodní rty. „Pojďte se strýčkem,“ pokračoval sem,
564 „a poslechněte si to všechno pořádně. Poslechněte si andělský trubky
565 a dábělský trombóny. Zvu vás.“ A trochu sem se jakoby uklonil. Zase
566 se zachichotaly a jedna z nich řekla:

567 „Jenže my máme obě obrovskej hlad. Strašně bysme jedly.“ A ta
568 druhá povídá: „Jo, to má teda pravďáka, slušnýho pravďáka.“ A tak
569 sem jim řekl:

570 „Najezte se se strýčkem. Řekněte si, kde.“ Pak se zachovaly jako
571 opravdický dámy ze společnosti, což bylo trochu patetický, a začaly
572 takovejma jakoby vzdělanejma vojsama mluvit o Ritzu a Bristolu a
573 Hiltonu a Il Ristorane Granturco. Já je ale přerušil a řekl sem: „Pojďte

574 se strýčkem,“ a odvedl si je do pizzerie hnedle za rohem, kde sem
575 jejich nevinný mladý fejsy nechal cpát se špagetama a párkama a
576 šlehačkovejma koláčkama a banánama zalitejma horkou čokoládou, až
577 mně bylo na zvracení už jenom od pohledu, protože já si, bratři, dával
578 k obědu jen velice střídmě plátek studený šunky s hrstí pořádnýho čili.
579 Ty dvě mladý ptičky si byly strašně podobný, třebaže nebyly ségry.
580 Měly stejný myšlenky a stejnejch myšlenek se jim nedostávalo,
581 stejnou barvu vlasů – jakoby odbarvený slámy. No, dneska skutečně
582 dospějou. Dneska jim udělám den, na kterej nezapomenou. Žádná
583 škola po obědě, ale na vzdělávání řada dojde, Alex jako učitel.

8. 3 Glosář

appy polly loggies	omluvence
baboochka	avuela
bezoomy	loko
Bog	Dyjos
bolshy	grande
cal	eses
cancer	retko
carman	bolsija
chai	té
chasha	tasa
chasso	vardyja
cheena	muchera
cheest	limpijarovat
chelloveck	ombrík
chepooka	tonteryja
collocol	kampanyja
crast	robarovat
creech	grytarovat
cutter	cejny
deng	dynero
devotchka	mučáča
dobby	buenový, buenově
domy	kasa
drencrom	drenkrom
droog	amigo
eggiweg	vajcák

em	emko
filly	fílovat
gazetta	peryjodyko
glazz	ocho
gloopy	tontový
golly	fergle
goloss	vos
goober	lavijo
gooly	andarovat
govoreet	ablarovat
grazzy	gvarový
groody	pečo
gulliver	guliver
hen-korm	forache pro slípky
horrorshow	děsagradablový
hound-and-horny	vilný jako z vojny
in-out-in-out	zásun-výsun
itty	írovat
jammiwam	džemák
kartoffel	kartofl
kupet	komprarovat
lewdies	chente
lighter	koště
litso	rostro
lomtick	revanada
lovet	kochernout
Luscious Glory	svatozář spásy
malchick	čiko

malchickiwick	čikopiko
malenky	pekeňový, pekeňově
maskie	kareta
messel	pensijamento
mesto	lugar
millicent	polisij
minoota	minuto
moloko	leče
mozg	cerebro
nadsat	dyječi
nazz	atras
nochy	noč
noga	pijerna
nozh	kučijo
oddy-knocky	solový, solově
ookadeet	salirovat
ooko	ojído
peet	beberovat
platties	ropy
pletcho	ombro
pol	sekso
pony	komprenderovat
poogly	asustadový, asustadově
pooshka	kaňón
pretty polly	echtovní ence
ptitsa	pijerna
rabbit	travacharovat

radosty	alegryja
rasoodock	rozmentovat
raz	un
razrez	rozkortarovat
rooker	mano
rot	boka
rozz	cheta
sammy	iguální
sharp	šarpa
sharries	bofetada
shlapa	sombrero
shlem	kasko
shoom	rujdo
skolliwoll	eskuelavela
skorry	rapidový, rapidově
skvat	kytarovat
sladky	dulse
slooshy	ojírovat
slovo	palavra
smeck	rysovat
smot	mirarovat
sneety	soňar
snoutie	šňup
starry	viječový
synthemesc	pejot
tashtook	tašentuch
tass	tas
tolchock	pegarovat

toofle	sapatyja
vareet	kosinarovat
veck	brík
vellocet	chrystal
veshch	kósa
viddy	verovat
yahma	avuchero
yarble	kochón
zoobies	dyjenty

9. RÉSUMÉ

The thesis is concerned with the language of the dystopian novel *A Clockwork Orange* (1962) by Anthony Burgess⁶³ and its Czech translation first published in 1992 under the title *Mechanický pomeranč*.⁶⁴ This novel is a work of fiction with hypothetically unlimited range of readers. The thesis consists of two parts – theoretical and practical.

The theoretical part is concerned with the book as such; it focuses on its significant features on the lexical level, because the most prominent feature of the book is the created language spoken by the main characters. The theoretical part thus focuses on the vocabulary of this created language (called Nadsat) and as a slang language it is characterized from the point of view of the language level classification. Since slang languages are significant with its way of forming new words – new words are either created by giving new meanings to existing words or completely new words are created. As the majority of the Nadsat vocabulary are newly created words one chapter focuses on the word-formation processes used in English and these processes are demonstrated on examples from the Nadsat language.

Other chapters focus on the Nadsat language from a broader point of view. They contextualize the language by mentioning other created languages in world literature and it mentions the approaches to its translation in different countries. It also mentions the historical context of its creation and gives some relevant information on its author.

⁶³ BURGESS, Anthony. *A Clockwork Orange*. Harmondsworth, Middlesex: Penguin Books, 1972, 143 s.

⁶⁴ BURGESS, Anthony. *Mechanický pomeranč*. Vyd. 4., V EMG 1. Překlad Ladislav Šenkyřík. V Praze: Pro edici Světová literatura Lidových novin vydalo nakl. Euromedia Group, 2005, 174 s. Světová literatura Lidových novin.

Author's reasons for choosing Russian as a language he based Nadsat on are taken into account – one of the reasons for creating a language based on a language that has vocabulary completely different from that of English language was the fact that the author wanted to create a barrier between the reader and the meanings of the words to soften their impact, as the events described with the words are of a violent nature. A new concept of translation thus uses Spanish as a basis for the equivalents of the words of Nadsat in Czech translation, because by preserving Russian it would not meet this requirement, as a lot of Russian words are similar to the Czech ones. With regards to other requirements of this created language the new words in this concept are created according to the word-formation processes used in Czech language. These processes are shown on examples from a translated excerpt which constitutes the practical part of the thesis.

Apart from the translated excerpt, the practical part of the thesis comprises the analysis of the imperfections of the published Czech translation. The concept of the published translation is chaotic and inconsistent. The Czech equivalents to Nadsat words are based on English and Russian as well as other languages, including Czech slang. The comparative analysis of this language with the original Nadsat words has shown that the translator created a language which does not comply with the principles of the original Nadsat. Besides other things it should observe the phonetic and grammar rules of the language in which it is incorporated and it should look and sound natural do the reader.

The comparative analysis has also shown that the translator does not abide the original distribution of the Nadsat words and that his translation of the individual terms is very inconsistent. As a consequence of this inconsistency the cases of mixing of synonyms and merging of synonyms have been found. Some of the terms were also translated with words of common use. The resulting translation as a whole is thus less comprehensible to the reader and the text is

deprived of a part of its specificity. Also cases of substitutions by words with different meaning have been found.

The new concept creates a language based on Spanish. The words are created according to the principles of the Czech language. It also abides its phonetic and grammar rules by which it strives to create naturally looking and sounding, hypothetically real language.

In the translation the distribution of the words is consistent with the original and each of the terms has a one-to-one equivalent. The cases of mixing and merging of synonyms are avoided. The new concept can serve as a basis for improvement of the official translation or can be an impulse for creating a completely new quality translation that would enrich the Czech translated literature.

10. POUŽITÉ TEXTY

BURGESS, Anthony. *Mechanický pomeranč*. Vyd. 4., V EMG 1. Překlad Ladislav Šenkyřík. V Praze: Pro edici Světová literatura Lidových novin vydalo nakl. Euromedia Group, 2005, 174 s. Světová literatura Lidových novin.

BURGESS, Anthony. *A Clockwork Orange*. Harmondsworth, Middlesex: Penguin Books, 1972, 143 s.

11. BIBLIOGRAFIE

BAKER, Mona. *In Other Words: A Coursebook on Translation*. New York: Routledge, 1992, x, 304 s.

BAKER, Edited by Mona a Assisted by Kirsten MALMKJÆR. *Routledge Encyclopedia of Translation Studies*. 1. publ. 1998, this edition published in the Taylor. London: Routledge, 2001.

Behaviorism. In: *Internet Encyclopedia of Philosophy: A Peer-Reviewed Academic Resource* [online]. 2002, 2013-07-19 [cit. 2013-04-07]. Dostupné z: <http://www.iep.utm.edu/behavior/#SH2>

Behaviorism. In: *Stanford Encyclopedia of Philosophy* [online]. 2000, 2010-07-27 [cit. 2013-04-07]. Dostupné z: <http://plato.stanford.edu/entries/behaviorism/#2>

BELL, Roger T a Christopher CANDLIN. *Translation and Translating: Theory and Practice*. New York: Longman, 1991.

BLONSKYTĚ, Marija a PETRONIENĚ Saulė. Translation of the Russian Nadsat Slang in Anthony Burgess' Novel *A Clockwork Orange* into Lithuanian. *Studies about Languages*. 2013, č. 22, s. 62 – 70.

BOGIC, Anna. *Anthony Burgess in French Translation: Still „as Queer as a Clockwork Orange”*. Ottawa, 2009. University of Ottawa.

BURGESS, Anthony. *A Clockwork Orange*. Harmondsworth, Middlesex: Penguin Books, 1972, 143 s.

BURGESS, Anthony. *A Clockwork Orange*. [New American ed.]. New York: W.W. Norton, 1986. PDF verze.

BURGESS, Anthony, Earl G. INGERSOLL a Mary C. INGERSOLL. *Conversations with Anthony Burgess*. Jackson: University Press of Mississippi, 2008, xxiii, 190 s.

BURGESS, Anthony. *You've Had Your Time: Being the Second Part of the Confessions of Anthony Burgess*. London: Heinemann, 1990, xi, 403 s.

CARSTAIRS-MCCARTHY, Andrew. *An Introduction to English Morphology: Words and Their Structure*. Edinburgh: Edinburgh University Press, 2002.

CULLINAN, John. The Art Of Fiction No. 48: Anthony Burgess. *The Paris Review*. 2005, č. 48.

ČECHOVÁ, Marie, Marie KRČMOVÁ a Eva MINÁŘOVÁ. *Současná stylistika*. Vyd. 1. Praha: Lidové noviny, 2008, 381 s.

DEXTER, Gary. *Why not Catch-21?: The Stories Behind the Titles*. London: Frances Lincoln, 2008.

- DOKULIL, Miloš. *Tvoření slov v češtině. 1, Teorie odvozování slov*. Vyd. 1. Praha: Nakladatelství Československé akademie věd, 1962, 263 s.
- Dvorník, Petr, ed. a Kopřiva, Pavel, ed. *Velký slovník hantecu: hanteco-český, česko-hantecový*. 1. vyd. Brno: FT Records, 2000, 234 s.
- EVANS, Robert O. The Argot and Its Implications in Anthony Burgess' „A Clockwork Orange“. *Journal of Modern Literature*. 1971, roč. 1, č. 3, s. 406 – 410.
- FAWCETT, Peter. *Translation and Language: Linguistic Theories Explained*. Manchester: St. Jerome Publishing, 1997. 160 s.
- GALPERIN, I.R. *Stylistics*. M.: Higher School, 1977.
- GINTER, Anna. *Slang as the Third Language in the Process of Translation: A Clockwork Orange in Polish and Russian*. Lodž, 2003.
- GOH, Robbie B. H. „Clockwork“ Language“ Reconsidered: Iconicity and Narrative in Anthony Burgess's „A Clockwork Orange“. *Journal of Narrative Theory*. 2000, roč. 30, č. 2, s. 263-280.
- HATIM, Basil a MUNDAY, Jeremy . *Translation: An Advanced Resource Book*. New York: Routledge, 2004, xx, 373 s.
- HORÁLEK, ET AL., Karel. *Česko-ruský slovník*. 7. vyd. Praha: SPN, 1986, 1242 s.
- HRDLIČKA, Milan. *Literární překlad a komunikace: k problematice zaměření uměleckého překladu na čtenáře*. Praha: Univerzita Karlova, 1997, 91 s.
- HUGO, Jan, ed. *Slovník nespisovné češtiny: argot, slangy a obecná mluva od nejstarších dob po současnost: historie a původ slov*. Praha: Maxdorf, 2006. 413 s.
- JANÁK, Petr. Burgess, Anthony: Mechanický pomeranč: Potíže s jazykem Týnů. In: *iLiteratura.cz* [online]. 13.11.2010 [cit. 2013-08-07]. Dostupné z: <http://www.iliteratura.cz/Clanek/27357/burgess-anthony-mechanicky-pomeranc>
- KNITTLOVÁ, Dagmar. *K teorii i praxi překladu*. 2. vyd. Olomouc: Universita Palackého v Olomouci, 2000, 215 s.
- KNITTLOVÁ, Dagmar, GRYGOVÁ, Bronislava a ZEHNALOVÁ, Jitka. *Překlad a překládání*. 1. vyd. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, Filozofická fakulta, 2010, 291 s.
- KUFNEROVÁ, Zlata. *Překládání a čeština*. Vyd. 1. Jinočany: H, 1994, 260 s.
- KULDANOVÁ, Pavlína, SVOBODOVÁ, Jana, NOVÁK, Radomil, ROŠOVÁ, Milena a RUCKI, Tomáš. *Tvoření slov. Čeština po síti* [online]. 2000, 2003-12-07 [cit. 2013-04-07]. Dostupné z: http://www.osu.cz/fpd/kcd/dokumenty/cestinapositi/tvoreni_slov.htm#1

LEVÝ, Jiří. *Umění překladu*. Vyd. 3., upravené a rozšířené verze 2. Praha: I. Železný, 1998, 386 s.

MALAFRY, Laurence. The Clockwork Conundrum. In: [online]. [cit. 2013-06-12]. Dostupné z: <http://www.angelfire.com/wv/viddywell/conundrum.html>

MATTHEWS, Peter H. *Morphology*. 2nd ed. New York: Cambridge University Press, 1991, xii, 251 p.

MUNDAY, Jeremy. *Introducing Translation Studies: Theories and Applications*. New York: Routledge, 2001, xiv, 222 p.

NEWMARK, Peter. *A Textbook of Translation*. New York: Prentice-Hall International, 1988, xii, 292 s.

NORD, Christiane. *Text Analysis in Translation: Theory, Methodology, and Didactic Application of a Model for Translation-Oriented Text Analysis*. Amsterdam u.a: Rodopi, 1991.

OUŘEDNÍK, Patrik a KETTNEROVÁ, Ladislava, ed. *Šmírbuch jazyka českého: slovník nekonvenční češtiny*. 2. vyd. Praha: Ivo Železný, 1992. 451 s.

PARTRIDGE, Eric. *The Routledge Dictionary of Historical Slang*. Abridged [ed.]. London: Routledge and Kegan Paul, 1973. 6016 s.

SHEDD, W. Anthony Burgess, A Clockwork Orange and Nadsat. In: *The Accidental Russophile: Topics on Russia and the Former Soviet Union* [online]. 2006 [cit. 2013-03-05]. Dostupné z: <http://accidentalrussophile.blogspot.cz/2006/03/anthony-burgess-clockwork-orange-and.html>

SKINNER, B.F. *Science and Human Behavior*. Paperback ed., 21. print. New York: Macmillan, 1953. (Dostupná též na http://www.bfskinner.org/bfskinner/Society_files/Science_and_Human_Behavior.pdf)

SOCHROVÁ, Marie. *Český jazyk v kostce: pro střední školy*. 2. vyd. Praha: Fragment, 2009, 224 s. V kostce (Fragment).

SUK, Jaroslav, ed. *Několik slangových slovníků: současný český kriminální slang: slang chartistů: slang profesionálních řidičů: slang teplárenských zaměstnanců: vojenský slang*. Praha: Inverze, 1993. 137 s.

VIERECK, Wolfgang, VIERECK, Karin a RAMISCH, Heinrich. *Encyklopedický atlas anglického jazyka*. Překlad Andrea Fischerová. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 2005, 299 s.

WINDLE, Kevin. Two Russian Translations of A Clockwork Orange, or the Homecoming of Nadsat. *Canadian Slavonic Papers*. 1995, roč. 37, 1/2, s. 163-185.

YULE, George. *The Study of Language*. 4th ed. New York: Cambridge University Press, 2010.

THE INTERNATIONAL ANTHONY BURGESS FOUNDATION.
IABF [online]. Manchester [cit. 2013-08-01]. Dostupné z:
<http://www.anthonyburgess.org/>

The Probert Encyclopaedia of Slang. The Probert Encyclopaedia,
2004. Deluxe Illustrated PDF Edition. 1190 s.

THRAWN, Alex D. Clockwork Orange: A Review with William
Everson. *MalcolmMcDowell.net* [online]. 2002 [cit. 2013-04-19].
Dostupné z: <http://www.malcolmtribute.freeiz.com/aco/review.html>

Akademický slovník cizích slov I.díl A-K. 1. vyd. Praha: Academia,
1995, 445 s.

Akademický slovník cizích slov II.díl L-Ž. 1. vyd. Praha: Academia,
1995, 834 s.

Anglicko-český a česko-anglický slovník. 3. opr. a rozš. vyd.
Olomouc: Nakladatelství OLOMOUC, 1996, 1102 s.

Německo-český, Česko-německý. 3. opr. a rozš. vyd. Olomouc:
Nakladatelství OLOMOUC, 1997, 1405 s.

Oxford Advanced Learner's Dictionary of Current English. 6th ed.
Editor Michael Ashby, Sally Wehmeier. Oxford: Oxford University
Press, c2000, xiv, 1422 s.

SEZNAM.CZ. *Seznam slovník: česko-španělský* [online]. Dostupné
z: <http://slovník.seznam.cz/es-cz/>

Španělsko-český, česko-španělský velký slovník. 1. vyd. V Brně:
Lingea, 2009, 1343 s.

12. ANOTACE

Práce se zabývá jazykem románu *A Clockwork Orange* (1962) od Anthonyho Burgesse a jejímu publikovanému českému překladu. Skládá se z překladu úryvku tohoto románu, vyhodnocení nedostatků publikovaného překladu a teoretické části. Teoretická část se zaměřuje na jazyk nadsat, který je charakteristickým rysem knihy a zároveň obtížně přeložitelným prvkem. Jazyk nadsat je zařazen do kontextu jak historického, tak literárního a na základě jeho zařazení do slangové jazykové vrstvy je analyzován způsob jakým byly termíny tohoto jazyka utvořeny. Tyto způsoby jsou ilustrovány na příkladech. Teoretická část analyzuje i způsob tvorby ekvivalentů k termínům jazyka nadsat, jak byly použity v přeloženém úryvku. Na základě komparativní analýzy textových vzorků je následně vyhodnocen publikovaný překlad a jsou navržena alternativní řešení.

The thesis focuses on the language of the novel *A Clockwork Orange* (1962) by Anthony Burgess and its published Czech translation. It consists of a translation of an excerpt of this novel, evaluation of the imperfections of the published Czech translation and a theoretical part. The theoretical part focuses on the language called Nadsat, which is a significant feature of the book and at the same time an element that is hard to translate. Nadsat is put into a historical as well as literary context and on the basis of its classification as a slang language the means of its creation are analyzed. These processes are demonstrated on examples. The theoretical part also analyzes the means of creation of the equivalents of the Nadsat words used in the translated excerpt. On the basis of a comparative analysis of the samples of the texts the published translation is evaluated and alternative solutions are suggested.

Autor: Barbora Nožičková

Katedra: Katedra anglistiky a amerikanistiky
FF UPOL

Název česky: Překlad vybraného úryvku a formulace
nové koncepce překladu Burgessova
románu A Clockwork Orange s
poukazem na koncepční nedostatky
existujícího českého překladu

Název anglicky: Translation of a Chosen Excerpt from
Burgess' Book A Clockwork Orange
and Formulation of a New Concept of
Translation with Reference to the
Conceptual Imperfections of the
Published Czech Translation

Vedoucí práce: Řeřicha Václav, Doc. PhDr. CSc.

Počet stran: 150 (včetně příloh)

Počet znaků: 227 833 (včetně příloh)

Klíčová slova: Mechanický pomeranč, nadsat, slang,
koncepce překladu, slovtvorba,
nedostatky překladu

Keywords: A Clockwork Orange, Nadsat, slang,
concept of translation, word-formation,
imperfections of translation